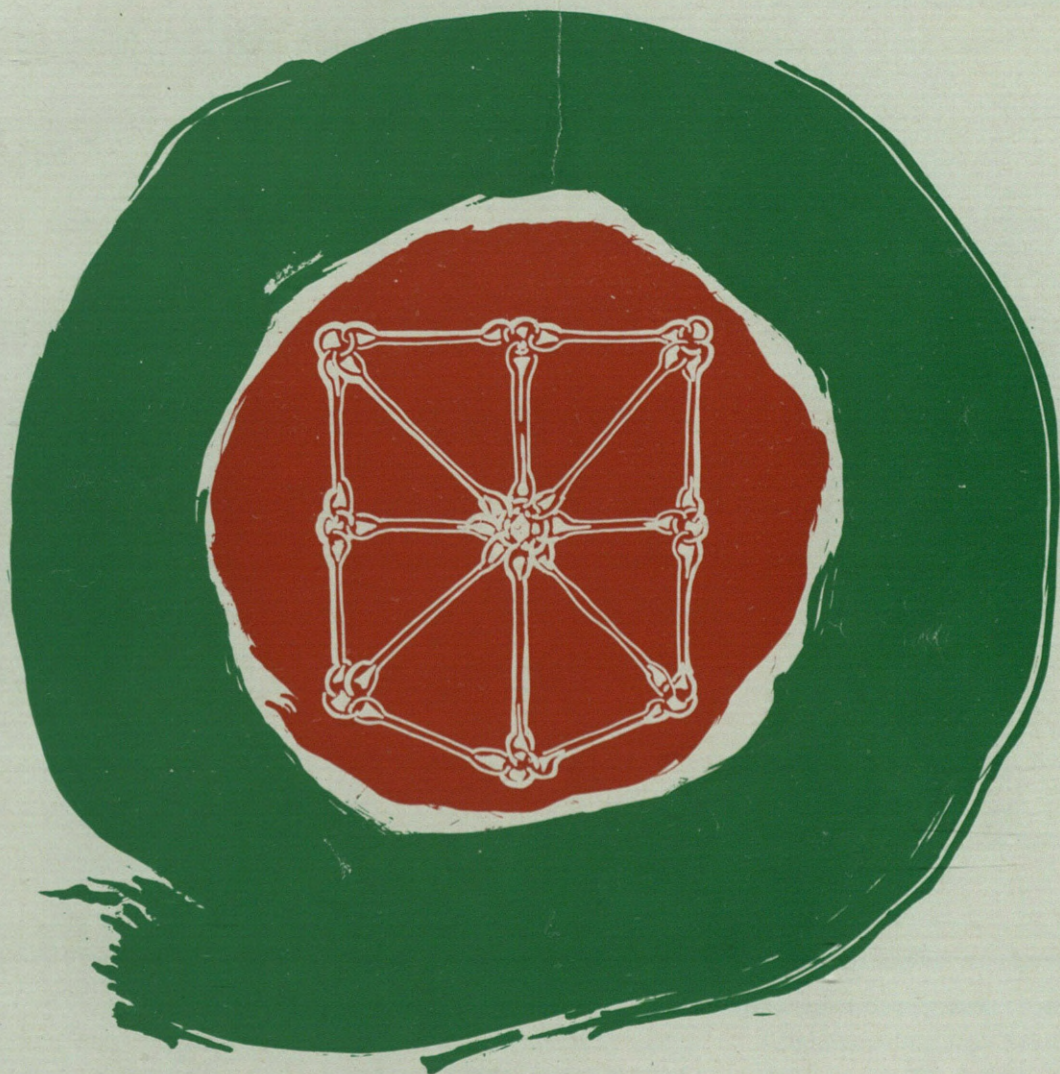

ARGIA

1.984 - Otsaila 26 - XLVII garren urtea - 1006 zenbakia. 100 pezta

NAFARROA: LEHERTU DA GEZURRA

Joseba Arregi: « Gure aholkua
jarraitzen du Jaurlaritzak »

Beltza, B. Bakaikoa, L.M. Bandres

DIRUA ORDU GUZTIETAN

Ordu guztietan Kutxaren zerbitzuak zure mesedetan daude.

Hemen duzu gure Txatel Berdea. Txartel Berdearekin eragiketa guztiak, diru ateratzea, diru sartzea, etab. edozein ordutan egin dezakezu, gauean edo egunean, lanegunetan edo eta jaiegunetan. Txartel Berdeak ez du ezagutzen jairik.

Erlojua begiratu barik, behar dituzun soluziobideak zeure eskuetan daude:

- Edozein unetan dirua ateratzen.
- Dirua sartzen.
- Zure saldoa berehala ezagutzen.
- Taloi txkeak eskatzen.

KREDITUA EDOZEIN TOKITAN

Bidai ajentzietan, hoteletan, jate-txetan, dendetan, erostetxe handietan.

Bizkaian 2.000 toki baino gehiagotan.

Munduan zehar 2.600.000 tokitan.

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartela erakutsirik **NONAHI**, txakur txiki bat ere gabe, erosiko duzu.

Horrela, ez duzu gainean dirurik eraman behar ez eta konturik atera behar.

Gauzez gozatzeko ez duzu itxaron behar. Pagatzeko itxaron behar duzu, gure kreditu osoa duzu eta.

ETA 5.000.000 TAKO SEGURU DOHAIN BAT

Bizkaiko Aurrezki Kutxaren Master Charge txartelarekin harantz honantz ibiltzea ez da bakarrik eroso.

Segurua baita.

Abioiez, trenez edo eta itsasuntziz egindako bidaiak txartelaz abonatzen badituzu, zuek eta zeure etxekoek

istripuen kontrako aseguru bat duzue. 5.000.000 pztako asegurua hain zuzen. Dena debalde.

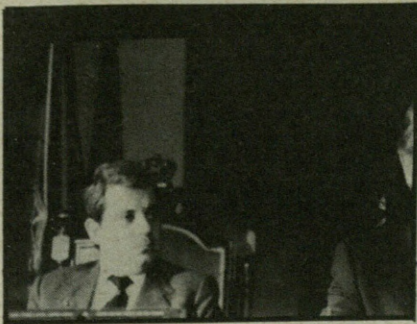
Horregaitik ere Bizkaiko Kutxaren Master Charge-a eduki eta erabili behar duzu.

Seguru gaude.

CAJA DE AHORROS
VIZCAINA

BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA

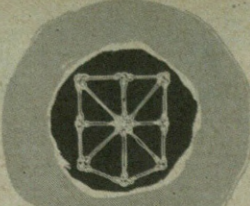
Amejoramiento delako legearen eta bere ondorioz Nafarroan sendotu nahi diren instituzioen inguruan dabilen hainbat saltsa argitu nahi dizkigu «Nafarroa: lehertu da gezurra» izeneko erreportaiak. Patxi Zabaletak foruei buruzko bere eritzi interesgarriak eskaintzen dizkigu. (7. orrialdean)

Gasteizko gobernuko lehendakari-zak badu euskararen arazoetaz argibideak ematen dizkion Aholku Batzorde bat. Bere buru eta denon oroimenean dugun Rikardo zenaren anaia den Joseba Arregik Eusko Jaurlaritzak euskararen gaurko egoeraz eta biharko etorkizunaz dituen eritziak eskaintzen dizkigu. (22. orrialdean).

ARGIA

1984. Ostia 28. 31.000 gutxi gora. 100.000.000 pta.

NAFARROA:
LEHERTU DA GEZURRA

Joseba Arregi: «Gure aholkua jarraitzen du Jaurlaritzak»

Beltza, B. Bakaikoa, L.M. Bandres

4. Aste Giroa
6. Ttanttaka
7. Nafarroa: lehertu da gezurra. **I. Zubiondo**
11. Mundua ez da borobila
12. Nazioartekoa: Alarma Hirugarren Munduan. **P. Sastre**
15. Dolarraren sendotasuna auzitan. **B. Bakaikoa**
18. Gerra zikinaren inguruan (I). **Beltza**
20. Unibertso harrigarria: Kaixo Gorostitxo. **M. Aizpurua**
22. Eusko Jaurlaritzan Euskararen Aholku Batzordeko buru den **Joseba Arregi**ekin elkarrietzeta. **Joxe Mollarri eta Arlantz**
26. Ordenadorea. **L.M. Bandres**
28. Herriko Plaza
31. Bagarela jakin dezaten. **Kike Amonarriz**
32. Legazpiko **Hots** aldizkari-koekin solasean. **J. L.**
34. Zinema. **Juan Jose Iribar**
35. Txutxumutxuka. **Sabin**
36. Antzerkia. **Mikel Antza**
38. Jo... adarra!
39. Bertsoak. **Pello Esnal**
40. Asteburu honetan bada zer eginik.
42. Azkena. **Josu Landa**

NON-ZEK

Emilio Lopez Adan Beltzak aste honetan eta hurrengoan azken denboretan Espainiako indar parapolizialek piztu duten gerra zikinaren azterketa bat emanen digu. Bere ondoan Balere Bakaikoa dolarraren igoera geldiezinaren zergatiak erakusten dizkigu. Eta bertsoen sailean Pello Esnal, ARGIA-ko irakurle zaharren ezaguna.

Barne orrialdeetan dago KOXKA. Denbora pasatzeko trikimailuz, telebista eta irratietako berriz, hamaika zurrumurrus eta bitxikeriaz gainezka dator. Euskadi Irratiko zuzendari den Jose Mari Oterminekin egindako elkarrietzeta bat barne.

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia Kooperati-ba.

Donostiako erredazioa: Josu Landa, Joxemi Zumalabe, Pello Zubiria, Iñaki Uria, Xalbardin, Jon, Joseba Alvarez.

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Bilbon: ANAITASUNA taldea.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Hiribarren, Allande Sokarros.

Iruñean: Pello Lizarralde.

Kolaboratzaileak: Martxel Aizpu-

rua, Enrike Amonarriz (Jo...Adarra), Mikel Antza, Joxe Azurmen-di, Balere Bakaikoa, Luis Mari Bandres, Xabier Erro, Iñaki Kamin-o (Aste Giroa), Emilio Lopez Adan «Beltza», Alfonsito Marti-nez, Mikel Nabarro «Trikuharri», Eneko Olasagasti, Xabier Portu-gal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi «Murumendi», Joseba Sarri-onandia, Pablo Sastre, Joxean Gezalaga «Zaldubi».

Marraskilariak: Joxemi, Julio, Zut.

Argazkilariak: Kristina, Txema Ormazabal, Luis Otaegi.

Publizitatea: Xabier Erro.

Administrazioa: Joxe Mari Ostolaza.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA. Virgen del Carmen, z/g. Ramonenea behea. DONOSTIA-12.

Telefonoa: (943) 28 33 99.

Inprimategia: GRAFICAS SEMI.

Hego Euskal Herria,	
Estatu Espainola.....	3.500 pta.
Ipar Euskal Herria,	
Beste atzerriak.....	4.800 pta.
Airez.....	7.300 pta.
Ale bakarra.....	100 pta.

ASTE GIROA

liburuak

Egilea: Karlos SANTIESTE-BAN.

Titulua: EGUN BATEZ.

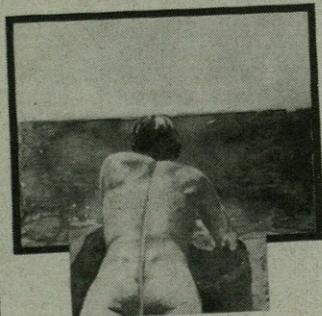
Argitaletxea: L.HARANBURU EDITOR

Ezaugarriak: 69 orrialde. 350 pta.

Hiru liburuekin joan zitzai-gun idazle hau Durangoko azokara. «Hitzak», «Izan bainintzen soldadu» eta «Egun batez» ditugu hirurak. Guk gaur azken hau dakargu. Izenak berak dioten bezala, egun bateko kontua dugu errelato guztia. Ohean hasten da kontaera eta leku berean bukatzen ere. Mikel eta Asun gazteak ditugu pertsonaiak. Goizean deituko dio Asunek Mikeli eguna hondartzan pasatzeko aukera ederra dutela adieraziz. Hara doaz trolebusez goiza eguzkipean eta itsasondoan pasatzeko. Bazkaltzera Asunen etxera doaz eta bertako pasarteak aprobetxatuko ditu idazleak euskaldunon arteko gatea eteten ez dela adierazteko. Azkenik lagun batekin egon eta gero etxera doaz gau goxo bila. Guzti honek horrela ezer gutxi esan diezazueke,

KARLOS SANTIESTE-BAN

**EGUN
BATEZ**

baina irakurriz gero gauzak aldatuko dira. Badira kritika biziko zatiak, Euskal Herriko egungo egoerarekin lotutako katramilak, giza izaerarenak berarenak eta besterik ere. Egilearen idaztanceraz ere bada zer esanik, hizkuntzari adarretatik heltzen baldin badaki, bestetik, idaztankera bereziaren jabe dela konturatuko zarete.

Gotzon Garate

**EUSKAL
ELABERRIEN KONDAIRA
(I)**

GERO

Egilea: Gotzon GARATE.

Titulua: EUSKAL ELABERRIEN KONDAIRA. (I).

Euskal elaberrigintzaren hasiera. Piarres Adame eta Bein da Betiko.

Argitaletxea: GERO.

Ezaugarriak: 390 pta. 161 orrialde.

Ederki ari zaigu erakusten Gotzon Garate lanari eta ikerketari inolako bildurrik ez diola. Elaberria du berak mai-teen azken honetan eta hara non atera digun honi buruzko azterketa sakon baten aurren atala. «Piarres Adame» eta «Behin da Betiko» dira aztertzen direnak. Hau dugu lanaren zatiketa. Hasieran literaturaz eta euskal elaberrigint-

zaz ari da: literaturaren soziologia eta semiologia, elaberriaren hastapena eta etorkizuna eta euskal elaberrien egoera eta hasiera. Euskal elaberrien sailkaketan 46. urtea artekoak, 46-57 bitartekoak eta 46.a arteko euskal elaberrien ezaugarri batzu aipatzen ditu idazleak eta elaberriak ere aztertzen dituelarik. Ondoren Elissanbururekin hasten da: barre kontakizuntzat hartzen du elaberri hau. Mamia, egitura, pertsonaiak, teknika (barkarizketa eta lekukotasuna), kontakizunaren tankera, Piarres Adame eta ahozko literatura, herri moldeak eta idazlea, euskara, esamolde bikainak, textua, oharrak, eta azken gainbegiratua. «Behin da Betiko» dela eta berdintsu ari zaigu baina elaberri honek dituen bereizgarrietan gehiago erreparatuz. Hauek dira «Piarres Adame»n agertzen diren «Behin da Betiko» honen bereizgarriak: iturriak, teknika estilistikazko baliapideak: elkarriketa, elipsia, jakinmina, deskribapena eta ikuspegia. Ironia ziria, konparaketak eta euskararen lexema zailak, sinonimoak eta sintagma geldoak, aditza eta grafia. Ondoren bibliografia eskaintzen digu. Alor honetan euskal literaturak duen lan serioetan aurrenetakoa Gotzonena.

Titulua: DONOSTIAKO HIRIA I. IPUIN SARITUAK. (1979-1981)

Argitaletxea: Luis Haranburu editor.

Ezaugarriak: 89 orrialde. 450 pta.

Hona hemen liburu honek jasotzen dituen ipui sarituak beren egileen izena eta guzti. «Oroitzapenetan» 1981.ean aurrena, «Drink dr Pepper» 1979.ean aurrena, Bernardo Atxaga Gurutzegramak egiten zituen gizona, 1980 Hernandez Abaitua. Krutwig «Zumurrud» 1979.ean bigarren, «Hatsaren gainean» Iñaki Iñurrieta Labaien 80.ean bigarren, «Zodiakoaren munda galdua» I.Z. Urkiola 80ean hirugarren eta Angel Zelaietaren «Ean» 79.ean hirugarren.

Gotzon Garate - Bernardo Atxaga - Federico Krutwig
Angel Zelaieta - Miguel Hernández Abaitua - Iñaki Iñurrieta
Labaien - I. Z. Urkiola

DONOSTIAKO HIRIA I

JOSE LUIS ORELLA UNZUE
CARTULARIO REAL
DE ENRIQUE IV
A LA PROVINCIA DE
GUIPUZCOA
(1454-1474)

EUSKO IKASKUNTZA
SOCIEDAD DE ESTUDIOS
VASCOS

SAN SEBASTIAN
1983

Egilea: Jose Luis ORELLA UNZUE.

Argitaletxea: EUSKO IKASKUNTZA.

Titulua: CARTULARIO REAL DE ENRIQUE IV A LA PROVINCIA DE GI-PUZCOA (1454-1474). Donostia 83.

Ezaugarriak: 196 orrialde 800 pta.

Enrique IV.ak Gipuzkoako probintziari urte guzti horietan barna bidalitako eskutitzez osatu du Orella Unzue bere liburua. Liburuan bertan ematen zaigu arakatu dituen artxiboen berri eta orain arte guzti hau nork nola bildu zuen. Lana aurretik beste batek egindakoaren hobekuntza da. Gaiak pentsa dezakezuenez arlo guztiei dagozkie: gazte-luak, burokrazia eta horrelako istiluak.

EN SUS MANOS

EL ALAVES. CARACTER
Y COSTUMBRES

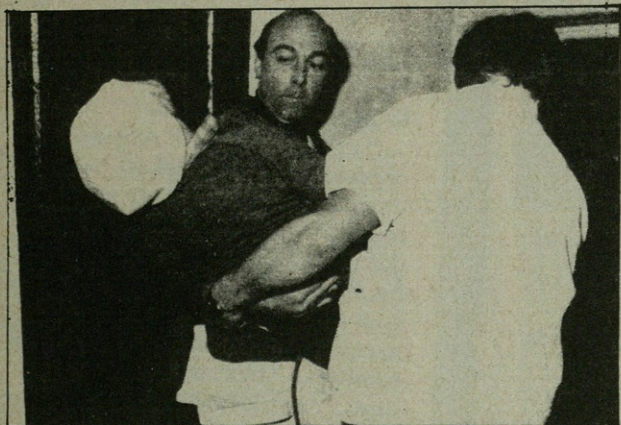
Joaquín Jiménez

Titulua: ALAVA EN SUS MANOS. 7 eta 8 zenbakiak.

Ezaugarriak: 250 pta.

Gaurko honetan Argiak ohizkoa ez duen aldizkari bat dakarkizue. Bere azken zenbakiak interesgarriak gerta dakizkizueke zalantzarik gabetea «El alaves. Caracter y costumbres». Hizkuntzaz diharduena Zierbidek eta Pilar Vallejo egina da. Erroma baino lehengo egoera, hizkuntz arazoak, mugak eta euskarak iberriarrekin zituen harremanak datoz. Ondoren erromatarren garaia dugu eta bertan erromatarketa Euskal Herrian, kristautzea eta Arabako erromantze kolonizazioak ditugu. Erdi aroa dugu ondoren eta gero XVI, XVII, XVIII, XIX, eta XX. mendeak. Azkenik egungo egoera aztertzen da: euskara nola dagoen, non eta zein baldintzapean. Arabararren izaera eta ohiturez diharduen aldizkarian: jaiak, izengoitiak, dirubiltze eta jai bezpera gauetako jaiak; ihaute-riak, Judasen erreketak, herriz herriko jaien kronikak, beste ohiturak eta gabonak ditugu.

Goseak hilabetez goiti

Hegoaldeko berrogeita bat errefuxiatuk beren gose greban jarraitzen dute, ekintza horretan hilabete daramatlarik. Beste lau berriz ospitalera eraman behar izan dituzte, beren osasuna oso larri ikusten zelako.

Urtarrilaren 20an eman zioten hasiera gose grebari eta Baionako katedraletik indarrez aterak izan ondoren Arbonako elizan sartu ziren, jakina denez. Sozialistek polizia bialduz agertu zuten gogorkeria horrek baretua dirudi, grabalarien erabaki sendoa ikusi eta Destrade diputatua negoziatzeko kontrapartidak eskaintzen hasi denean; greba oso puntu arriskugarri batera inguratu bait da. Hasteko, sei hilabetetarako paperak banatzeko prest agertu dira sozialistak, errefuxiatuek hori eskatutakoaren zati bat besterik ez dela erantzun dietelarik.

Hurrengo hauteskundeak ere noizbait helduko dira eta Destrade kezkatzen hasia izanen da «Hitza Hitz» taldearen inguruan eta beste biltzen diren abertzale moderatuek beren babesa ukatu diotenean.

PNV eta «Operazio Erreformista» goxo-goxo

Gerra aurretik Castelao mitikoak gidatu zuen Partido Galeguista joan den igandean sakabanatu zen, gehiengo batek (zortzi botoren aldeaz) Coalición Galega ize-nekoan sartzea erabaki zuelako. Istilu gogorrak izanak dira PGren kongresu horretan eta sektore galtzailea alderdiari jarraipen ematen saiatuko da. Hala ere, Coalición Galegan sartzearekin galegismoaren zati bat «Operazio Erreformista» deitu izan den horretan sartzen da.

Operazio hori nagusiki liberal espainolek eta katalanista moderatuek bultzatu dute. Garrigues Walker-ekin batera gestore funtsezkoena Roca i Junyent izan bait da. Pujol presidentearen konfidantzazko gizona. PSOE eta APren arteko kontserbadoreak elkartzen hasi dira, Galizian txiringittoa eraikitzen ari eta... Euskal Herrian? Hasteko, Suarezzi «Euzkadi» saria eman zaio eta bere irudia asko ari dira PNVkoak («Euzkadi» astekaritik eta «Deia»tik) sendotzen. Zerbait badarabilte jeltokideek erreformisten operazioarekin.

Irulegiko Irratikoak hasi dira berriro

Orain aste batzuk, eguneroko lanean ari zirela, sorpresa mikatza kausitu zuten Irulegi Irratiko adiskideek. Irratia entzun ezin zelako jendea deika hasi eta aberiaren bila abiatu zirelarik... antena ohostu zietela. Baigorri goikaldeko mendi kaxjo baten gainean auto zahar batean jarria zeukaten antena ebatsi hala Jainkoa!

Joan den ostiraletik berriz ekin diete irratsaioei Baigorriko bailaran hain lan baliotsuan ari diren Irulegiko Irratikoek. Ez dugu jakin antenaren berri jendarmeei galdetu dietenez. Jakin duguna rugbi irratsaioarekin duten arrakasta da: jendeari telebistari abotsa kentzeko eskatzen zaio, eta telebistatik ikusi eta irratitik entzun, nahasketa mundiala.

Del Burgok moztu du tratua

Ondorengo orrialdeetan doan erreportaia aipatzen da UPN eta eskuin navarristaren eta PNVren artean eraiki zitekeen tratua posibleak oztupo nagusia PDPre buru den Del Burgo zuela. Hala atera da eta ARGIA hau ixten ari garaia jakin dugu Del Burgoren erabakia publiko egin dela.

Euskaldun usaina izan lezakeen edozeren ihesi, Nafarroak Komunitate autonomoagandik aparte egotea azpimarratu nahi izan du Del Burgok. Joan den udako uholdeek Komunitate Autonomoan egin zituen kalteak erremediatzen laguntzeko bildutako dirua entregatzera heldu da Gasteiza, eta Garaikoetxeari eman eskura. Iruñeko Diputazioaren lehendakariak Gasteizko Gobernuarekin buruz-buru hitz egin dezakeela berriro erakustera alegia.

Autonomia kaxkar bat besterik ez

Foruak omen zituen. Autonomia kaxkar bat du.

NAFARROA: LEHERTU DA GEZURRA

Bonba baten eragina izan du Madrilgo Tribunal Constitucional delakoak Nafarroako Foru Parlamentu barruko krisiaz erabaki duen epaia. Batetik, egun hauetan bai eskuineko blokea eta bai sozialistak lehendakaritza lortzeko negoziaketa eta mugimendu azkarretara kondenatu dituelako, eta horren lekuko da PNVk bere eskaintzekin sortu duen saltsa. Baina luzarora begira, Tribunal haren epaia Amejoramentuaren mugen eta Nafarroako sistema foralak gaur egun bizi duen egoera egiazkoaren erreferentzia bihurtu da.

Mekanismoa martxan ere ezin jarri

1983ko udal hauteskundeen ondoren (egun berean bozkatzen bait dira udaletarako gizonak eta Hegoaldeko

lau lurraldeetako Juntak edo Parlamentua), onartu berria zen Amejoramiento delako legea estrainatu behar zuten Nafarroan, Foru Parlamentuan Nafarroako gobernu berria antolatu behar zuen politikoa aukeratuz. Ho-

Iñaki ZUBIONDO

rrela ipini zen martxan Parlamentu horren mekanismo bitxi samarra, eta hasieratik gauzak zail jarri ziren. PSOEek 20 parlamentari ditu, Unión del Pueblo Navarro-k 13, Coalición Popular-ekoek 8, Herri Batasunak 6 eta PNVk 3.

Amejoramiento horren arauz, Parlamentuak bost botazio dauzka gehienez ere gobernuburua aukeratzeko. Baina legeak ez zuen oso argi egon behar eta Parlamentuko lehendakari den Balbino Badosek Zubiaur (UPN eta CDren artean aukeratua) izendatu zuenean berehala sartu zuen errekurtsioa PSOEek Madrilgo Tribunal

Constitucionalean. Lege berria martxan jartzeko unean bertan sortzen zen legearen gurasoen arteko ezin konpoundua.

Auzitegi Konstituzionalak (TC) eman duen erantzunean, mekanismoa ongi argitzen da. Parlamentuko lehendakariak aurkeztuko du gobernuko lehendakariagaia, eta lau botazio ondoren gehiengorik lortu ez badu, lehendakariak jarlekurik gehien duen alderdiaren kandidatua aurkeztuko du.

Iruñean ezin eta erabakia Madrildik

Azken finean, helburu bat zuen lehendakaria aukeratzeko era bitxi honek: egunen batean abertzaleen artean ateratako eskainiak batuz gehiengoa egin eta gobernu eskuratu ahal izatea ezinezko bihurtzeko apropos egin dago, eta Amejoramentua orain beren buruen gainera erori zaie. Baina okerrago dena: Nafarroako foraltasun bereziaz hainbeste berriketa egin ondoren, Madril joan behar izan dutela beren lehendakaria nola hautatu esan diezaieten.

Lau urteko bizia duen erakunde baten burua aukeratzeko urtebete behar denean, erakunde horri erdoila ere berehala ateratzen zaio. Eta Nafarroan horren sintomak nabari dira. Izan ere, Foruen mitoak bakarrik egin du posible nafartarren artean berezitasun uste bat mantentzea eta PSOE Hegoaldearentzat marko bakar bat eskatuz «Frente Autonomico» famatu hartan egotetik antieuskalduntasun erabatekora pasatzea.

Navarrista berriek ziotenez, Nafarroak tratatu berezi bat zuen estatu espainolean, Konstituzioaren aurretiko eskubideak ezagutzen zitzaizkion, eta horrek berak ematen zion Gasteizko parlamentuak ez duen autonomi maila bat. Orain ikusi da autonomia hori zertan geratu den: etxe barruan sortu den lehen arazoa konpontzeko Madril jo behar izan bait da.

Foraltasunaren mitoa lurrean

Horretan du, hain zuzen, garrantziarik haundiena Tribunal Constitucionalaren erabakiak. Hitz haundiei gaineko mintza pitzatu eta Nafarroak duen errejimenaren benetako izaera azaleratzea: Nafarroa Estatu Espainoleko beste komunitate autonomo bat gehiago dela, forma berezia duena baina berdina. Eta beste guztiei apli-

katzen zaizkien arauak berak aplikatzen zaizkiola Nafarroari ere.

Behin baino gehiagotan «pase foralaz» ere (estatuan egiten zen edozein lege antzinako foruen arauera «pasea» eman arte ez zuen balidotasunik foru lurraldeetan) mintzatu izan den hainbatek igerri dio. Parlamentuko buru egiten duen Badosek berak deklaratu: «El Tribunal Constitucional no ha tenido la sensibilidad suficiente para considerar la foralidad navarra».

Ikusten den legez, nafartarren foralitatea Madrilgo parlamentuaren eta handik sortutako Tribunalaren «sensibilitatearen» mende geratzen da. Ez bait da honèz gero buruz-buru ezer paktatzen Madril eta Iruñea artean. Beraz, beste hiru probintzietako Estatutoak eskaintzen duenaren aldean askoz ere gehiago zeukatela errepikatu duten navarristen harrokeriak lur jotzeko motibuak baditu. «Dena dela, ez da honekin pentsatu behar navarristek hurrengoan automatikoki bo- toak galduko dituztenik», adierazi di-

gu abertzale nafartar batek. «Hori eta haundiagoak errez iresten ditu hautesle multzoak eta horren lekukoak zeurok zarete, Baskongadetako euskaldunak».

Navarristek ze aitzakia jarriko dute orain

Gaurko egoera, dena den, aspalditik adierazia zeukaten beste batzuk, esaten zen guztiaren kontra Amejoramiento delakoak foru zaharrekin zerikusirik ez zuela. 1982ko martxoan idazten zuen Iñaki Aldekoak: «Nafarroari eta Foruei traizio bat da. Orain onartu dena ez da autonomi estatuto uniprobintzial bat besterik». Pegenau tek berak, eskuindar amorratua bera, aitortzen zuen: «Se abren las puertas a veleidades centralistas».

Eritzi horiek hala ere normala zen baino azkarrago egiaztatu dira, eta oso era txabakano batean gainera: lehendakartzara eskuratzeko borroka kategoria kaxkarreko baten ondorioz.

Patxi Zabaleta

FORALISMOAK ZENTZURIK

Eguneroko arazo zehatzen haritik iKuspegi zabal eta orokorra galtzea oso erreza dela eta Patxi Zabaletari eskatu diogu Nafarroak azken aldi honetan bizi duen egoera argitu diezagun.

Jaime Ignacio del Burgorekin Iruñeko irratian batean izan genuen debate batean, artean Tribunal Constitucionalaren sententzia kaleratu gabe

zelarik, argumentu hau defendatu nuen: Konstituzioak Nafarroari nahi ta nahi ez Estatuto bat edukitzea eskatzen ziola. Konstituzioaren edukitik deduzitzen dela hori. Izan ere, Konstituzio espainolak duen «Disposición adicional» horietako batean ezarria dago Foruak eta eskubide historikoak Estatutoen bidez berriztatu behar direla. Horren ondorioz eman zaio Nafarroari Estatuto txar hau.

Bi foralismo dabilta Hego Euskal Herrian, navarristen foralismoa bate-tik eta PNVko foralisten bestetik. Eta Konstituzioaren barruan eskubide historikoen kontzeptua sartu zuten. Baina «eskubide historikoen» gorabehera hori antizientifikoa dela behingoz garbi utzi beharra dago. Eskubideak ez dira heredatzen, zuzen-bideak «nor» bat behar du, sujeto bat, eta hori pertsona bat edo gizarte bat izan liteke, sekula ez eskubide historiko bat. Horregatik, «eskubide historikoak» erreferentzia etretoriko bat

Navarristarik egoskorrena atzeratzeko moduko espektakuloa

EZ DU

baizik ez dira.

Ondorioz, Nafarroako sasiforalistek nahi dutena esan dezaketen arren, komunitate autonomo arrunt baten arau guztiak aplikatu dakizkioke Nafarroari. Eta Nafarroaren egoera juridikoa zein den galdetzen badute, nik hau esanen dut: forurik jadanik ez da. Del Burgo botatako postuan berriro ezarri duen sententziak ere hori argitzen du, alegia Rosonek duela hiru urte esanikoa egia haundia zela: Nafarroa komunitate autonomo arrunt bat da.

Navarristak irtenbiderik gabe gelditu dira, instituzionalismo hutsaren gainean, oinarriarik gabeko gainegitura bat defendatzen. Antieuskaldunkeria eta espainolismoa, hain zuzen, foralismoaren gainegituraren babestu da, eta azken gertakarien ondoren, Tribunal Constitucionalaren argibideekin, ezer gabe geratu dira. Nafarroan antzinako subiranotasunaren hondarrak geratzen zirela ziotenek ederki ikusi dute Konstituzioak zer suposatzen duen.

Baina foralismoa Baskongadetako etsairik haundienetakoa ere bada.

Probintziakeria akats handi bat da. Aspaldi esan genuen errore bat zela Estatutoa probintzien eskubide historikoen gainean eraiki nahi izatea, eta hala ere izpiritu hori Estatutoan sartu da. Gero Gebara etorri eta interpretatu baizik ez du egin Lurralde Historikoen Legea egiterakoan. Zera pentsatu bait da. Komunitate Autonomoa Foruen amalgama eginaz agian posible izanen dela Nafarroa sartzea.

Forurik ez da ordea, Estatu osoan uniformitatea baizik ez da ezagutzen, eta mitoak hautsirik hemendik aurrera mamia eztabaidatzea besterik ez dago. Nafarroa komunitate arrunt bat da Estatuto txar batekin, eta lege organiko bat denez aldatzeko Madrilgo Gorteetan 2/3ren gehiengoa lortu behar da.

Ez dut nire poza disimulatzen. UPNkoek faltsuki «Gamazada baino okerragoa dela» dioten hau gertatu denean, euskaltasunaren kontrako gainegitura osoa deuseztua gelditu da. Alde horretatik, objetiboki Del Burgo Garaikoetxeak baino lan zehatzagoa egin du Nafarroaren euskaltasunaren alde.

«Navarra Hoy» egunkarian Francisco Beruete idatzi duen bezala: «Los Navarristas han matado a Navarra. Navarra ha muerto. ¡Viva Navarra!».

Eta hala eta guztiz UPNk, normala denez, Amejoramentuaren aldaketa eskatuko duela adierazi du. Eman dezagun xehetasun bat: lege organiko bat aldatzeko, Madrilgo gorteetako 2/3en botuak behar ditu. Nafarroako lege oinarritzkoak paktoz egiten direla defenditzeko martxa pattala.

Zirrikitu bat aurkitu du PNVk

Istilu guzti hau PNVk aprobetxatu nahi izan du. Herri Batasuna parlamentuan agertu ere egiten ez denez, nolabaiteko protagonismo bat posible dute jeltkideek eta areago PSOE 20 jarlekurekin eta beste bi eskuindarren artean 21ekin baldin badaude. PNVk bati ala besteari botoa eman dena aldatzen dela, eta abstenitzeak egoera honetan PSOERI bidea uzten diola (eskuinekoak bi alderdi dira, eta bakana PSOEK menderatzen ditu).

Joan den astean dei ozena egin zuen PNVk: koalizio gobernu batean parte hartzeko prest zela, programa egoki bat egitekotan. Eta ondorioz UPNkoekin hasi dira elkarrizketan, PSOEK koaliziorik ez duela egingo argitu duen ondoren. Joan den asteko «Ttamtaka» sailean UPN eta PNVren artean nolabaiteko entendimendu bat posible zela genioen, eta geroztik ba-

tek eta bestek esan digu ezetz, azken aldi honetan PSOerekin nahiko ongi dabilela, ikastoelei subentzioak ematerakoan eta abar.

Hori da posibilitate nagusia, dudarik gabe. Eskuinekoekin negoziaketak ezertara iritsi ez, publizitatea egiteko aprobetxatu eta bide batez sozialistei ere torlojuak estutu, bozketa garaian abstenitzearen truke gero ikastolentzat subentzioak, ETB eta Euskadi Irratia Nafarroan hedatu daitezen aukera eta abar negoziatzeko.

Arzalluz UPNrekin tratua egitearen alde

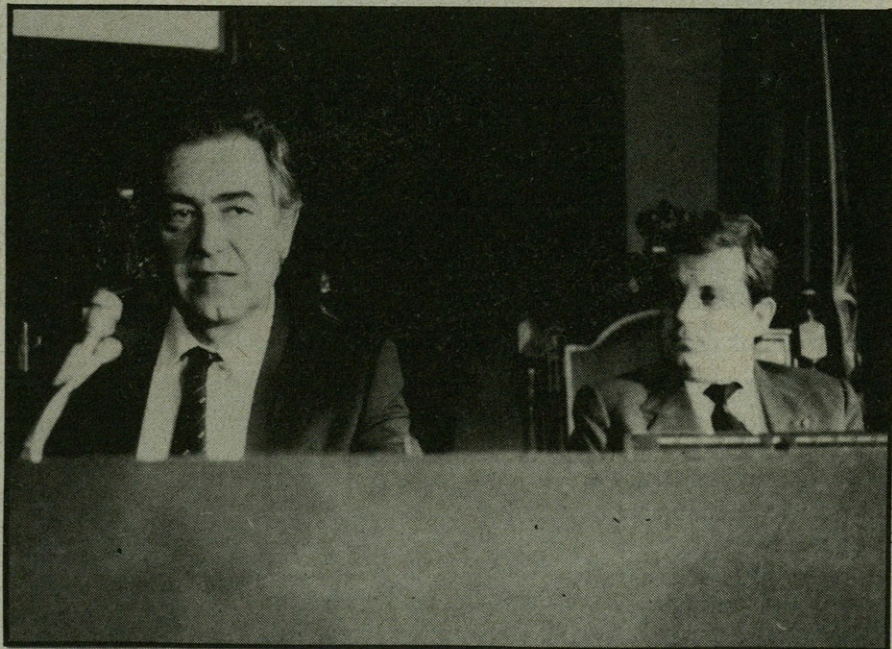
Dena den UPNrekin tratua izatea ere ez zen hain gauza eroa. Konfiantza osoko iturrietatik dakigu Xabier Arzalluz bera ibilia dela jeltxide nafartarrei Aizpunekin tratutan has daitezen eragiten (Arzalluzek Aizpunekin harreman onak ditu); oztopoak Nafarroako PNVko baseek jarri zizkion, eta nahiz eta tratua posible hori EBBko lehendakariak azkeneraino defenditu 13 botoren aldeaz atzera geratu ziren Arzalluzen eritziak, Cabases Arzalluzen alde eta Ziaurriz kontra atera zirelarik.

Estatu mailan PSOeren eskuineko indarrak lanean ari dira, operazio erreformista sonatuaren gora behera lekuko, eta kontserbadore espainolen eta PNVren arteko harremanak epeltzera ari direla dirudi, Suarezzi nazionalisten artean eman nahi zaion irudi berria lekuko. Eskuinaren aldetik, UPN neurri batean behintzat tratua hori egiteko prest balitz ere beste eritzi batekoa da eskuin blokearen beste zatian, Coalición Popular-en, partaide den PDP. Eta PDPren buru da hain zuzen Del Burgo.

Del Burgo, indar faktiko bat

Eztabaida bizantino guzti horiek jarraitzen duten artean beste urtebeteke erregetza bete du Jaime Ignacio del Burgok. Eta ez PSOekoa eta ez UPNkoa izan ez arren, bere karguak berritzen asmatzen ez duen diputazio bateko lehendakari da. Igerri da Nafarroan Del Burgo berriz hor dabilela. Urdiaingo telebista-antena posizioz aldaerazi duenean, bestela ikusiko luketen zenbait herrialde ETB gabe utziz, Del Burgoren eskua ikusten da. Eta asko dira beldur zenbatean ez ote duen konprometituko gizon honek hurrengo urteko presupostua.

Arzalluz bera ibili zen Nafarroako jeltxideak UPNrekin negoziatzen zezaten konbentzitu nahiean. Hamairu botoz galdu zuen.

Ezkerretan Bados. Atzean Del Burgo, ez dago geldirik

Manejatzen hainbeste trebetasun erakutsi duen Del Burgo honek badu indarra. Diputazioari gezurretan, bera bazkide zen enpresa bat aurrera ateratzeko, 80 milioi gastatu erazi eta bere alderdiko batzuek salatu ondoren Parlamentutik botatzea lortu zen. Lehendakari izatetik bai, baina diputatu izaten jarraitu zuen. Ez hori bakarrik, denbora baten buruan PSOekoekin tratua egin eta... Herri Batasunakoak izan ziren polizia foralak indarrez atzera zituenak!

Eta luzera begira jokatzeko duenez, hor dago berriro Diputazioari lehendakari, Madrilgo Supremoko epai bat dela medio. Eta Madrilgo Gorteetako diputatu aldi berean. Eta... nahi duen guztia. Horrela erakutsi du PSOek ere bere politika zein den, batez ere Arbeloak, aurreko legealdian parlamentuko lehendakari zenak. Arbeloa eta PSOeko sektore eskuindarrenagatik izan balitz, UPNrekin tratua egiteko

prest egongo ziren. Eta Del Burgoren posizioa erabat ahuldua zegoen uneen behingoz lurperatu ordez ezker abertzalea kanporatzeko profitatu zuen, beste abertzaleak erretiratu eraziz. Baina bakoitzak bere atzean duen indarra da balio duena, eta PSOE hainbeste makurtuerazi badu Del Burgok bere atzean egoskorkeriaz gain sostengu politiko eta ekonomiko azkarra duen seinale.

Saltsa guzti hau baretzen denean, abertzaleek Nafarroan bidea garbiago izaneko dute ezpairik gabe, navarristek espainolismoa estaltzeko erabili duten gezurra zartatu delako. Nafartar batek komentatzen zigun nola azken aldi honetan lehen baino berdinduago geratu dela Hego Euskal Herriko panorama. Komunitate Autonomiko hauteskudeotan otsailaren 26an erakutsiko den indar erlazioak dauka orain hitza.

«Newsweek»tik hartua.

Hizketarako ere borondate ona behar

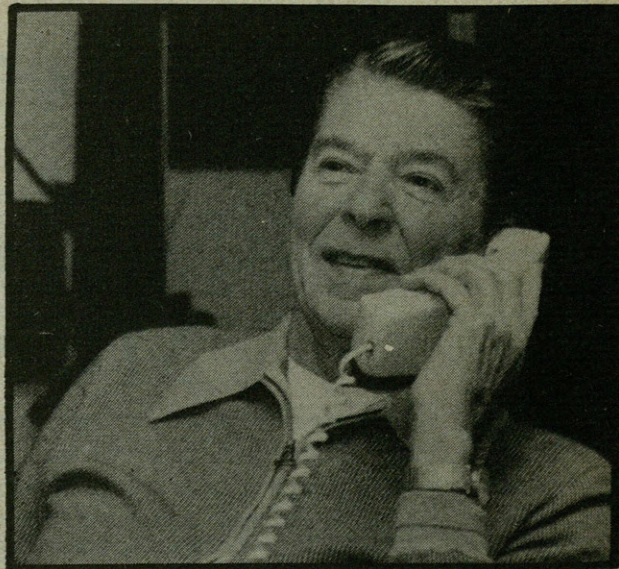
Negoziaketak huts egin zuen, eta hasi dira, duela pare bat hilabete jada, euromisilak Europan zehar zabaltzen. Hauen inguruan sortutako mobilizazio eta ekintzek bairudi huts egin dutela, ezin badaiteke jakin ere aurrerantzean zer nolako eragina izango duten, jende asko eta asko ibili bait da nolabaiteko borrokan, azkenean guztiau bertan behera erori dela esateko.

Errusiar eta ifarramerikar. Batak besteari leporatu nahi izan dio negoziaketen frakasoaren erantzunkizuna, bakoitzak aurrez aurkezturiko baldintzak bestearentzat onartezinak zirela eta.

Arazo hau hain serioa delarik, jakin dezagun zer dioten bi gizon oso seriok Ginebrako mahai gainean agertutakoari buruz: «Reagan presidentea eta bere kontseilariak inoiz ez dira ahalegindu, ez eta saiatu ere, Europan arma nuklearren gutxitzeko akordio benetazko batetara iristen», dio Ginebran negoziatzaile den Youli Kvitsinski-k. Noski ba, errusiarra izanda zer esango zuen bada?

Entzun dezagun ordea beste hau: «Kezka latzak sortarazi ditu ifarramerikar administrazioaren jarre-
rak; alegia, ea inoiz arrazoizko akordio batera iriste-
ko prest egon ote den». Jaun honen ustetan, «sovietar
buruzagiek benetan nahi dituzte negoziaketa se-
rioak»; Reaganek aldiz, «etorkizuna konpontzeko
baino abantailak ateratzeko; arma gehiago zabalt-
zeko» erabili omen ditu hizketaldiak.

Hitz hauek Moskun enbajadore eta EEBBetako bost presidenteren kontseilari izandako Averell Har-
riman-ek bota ditu.

REAGAN, salbatzai- lea

Datozen bost urteetarako Ronald Reagan-ek 8.000 milioi dolarretako laguntza proposatu du Kongresuan, Ertameriketako gobernuentzako.

Dirutza hori bideratzeko legeari, «Ertamerikako desarroilo, bake eta demokraziaren aldeko legea» jarri diote izen bezala.

Ia seguru dagoena da aurrenengo aldiz emango diotela laguntza Guatemalako Gobernuari, gero, Honduras, Panama eta Costa Rica-koei gehitu egingo dietela, baina jakina, puskarik ederrena El Salvador-i egokituko zaio. Azkenengo honek, 1983.ean 326 milioi dolar jaso bazituen (eginkizun militarretarako 81), aurren 576 jasoko ditu (laguntza militar bezala 243).

«BERDEAK», berde

Alemaniano «partidu berde»koak krisisean dau-
dela komentatzen da azken egunotan.

Asuntua zera da: ba zegoen asmo bat berdeen alderdia sortu zenean parlamenturako hautatuak bi urtetik behin aldatuak izan zitezen rotazioz.

Horrela, «botereak sortzen duen korrupzioa» ebi-
tatu nahi zuten.

Baina berriz ere parlamentura joateko garaia hel-
du denean, parlamentuan zeudenek esperientzia
handiagoa zeukatela-eta, ea zergatik ez barruan se-
gitu, izan da problemak sortu dituen.

Mihi gaiztoek orain, hautsi eta desegingo ote di-
ren, diote.

Ez dirudi hainbesterako denik.

Desplazamendu Azkarretako Indarra-rekin

ALARMA HIRUGARREN MUNDUAN

«Berez edo besteren bidez sovietarrek duten kapazidade militarra kontrabalentzeatzeko azkarki mogitu behar dugu, eta gure jendearen edo-ta gure interesen aurka etsaiaren ekintzei aurre egiteko gertu egon behar dugu. Burubide honetarako, indar gehiago ez ezik, iadanik ditugun indarrak azkarrago mobilizatzeke medioak behar ditugu» (Carter, 1979.eko abenduaren 12-an).

Carter-ek hitz horiek esan zituenerako, Desplazamendu Azkarretako Indarra (Rapid Deployment Force) errealidade zen.

Non dago etsaia?

Alabaina, hasera hartan lau «arma» tradizioaletako jende eta materialez osaturik zegoen, esan nahi baita Ejerzitoa, Abiazioa, Marina eta marines direlako. Eta honetaz Carter-ek kritikak jaso zituen, bai beretar bai errepubliketar politikoei D.A.I. honek ejertzito berezia izan behar zuela pentsatzen zutelarik, indar bereziz osatua alegia.

Sortu behintzat, Carter-ek sortu zuen, bai dirutza handia dedikatu ere

proiektu honi, bost mila milioi dolar zetozen -orain bukatuko diren- bost urtetarako. Bost urteren buruan, beraz orain, 200 mila soldadu egongo lirarteke honetara jarriak.

Carter bera ahalegindu zen D.A.I.-rako base bereziak bilatzen, Oman, Kenia, Somalia, Egipto eta bestetan.

Kontzepto estratejiko berriak

Oso interesgarria da D.A.I.-ren atzean dagoen ideologian pittin bat ar-

katzea. Indar honen sortzaileek uste dute Estatu Batuak berezko indarra erabiliz izan behar direla gauza munduan «komunismo»aren edozein arrakasta galarazteko. Indar hau arinki zabaldu behar da, nahiko kantidadean, teatro mugatueta, helburu politiko xuxenez.

1980.eko dokumentu batek (FMFM 8-2 Counterinsurgency Operations) erabili behar diren taktiketaz zenbait argibide ematen digu. Mobilidadeaz, esate baterako: «Bentaja han-

dia da mobilidade handia izatea, eta faktore hau maximoan aprobetxatu behar da, horretarako garraio bide denak erabiliz: abioiak, kamioiak, trenak, itsasontziak, animaliak, helikopteroak (oso bereziki, helikopteroak), eta abar».

Beste printzipio taktiko bat jarraiko presioa da. «Etsaiari beti zirikatu behar zaio, baita borrokan ez dagoenean ere, harekin kontaktua galduz gero ofentsiba zabalagoak bultzatu behar dira, kontaktua birrartzen den artean, eta orduan segi zirikatzeko, beti in crescendo».

Gerrilaren kontrako kanpainetan bi operazio tipo pentsatzen dira: kolpekoak (strike operations) eta kontsolidatze operazioak. Lehenak gerrila errautsi eta lurperatzeko, ahalik eta azkarren, agian joan-etorri batean.

Besteak extirpatze kirurjiko bezala kontzebitzen dira: «area barrura indar zibil-militarra sartu; gerrilari denak akabatu funtzionari leialak politika, ekonomia eta beste guztietan lekutu; elementu klandestino eta sinpatizanteak bilatu eta eliminatu».

Enerjiaren geografia

Munduko geografia ekonomikoari

garaipenarekin soviatar Batasunaren edo-ta bere aliatuen interbentzioa inprobableago gertatzen da. Gogora Vietnam (zer ez duen izan behar) eta Granada (zer izan behar duen).

— Etsai handia —

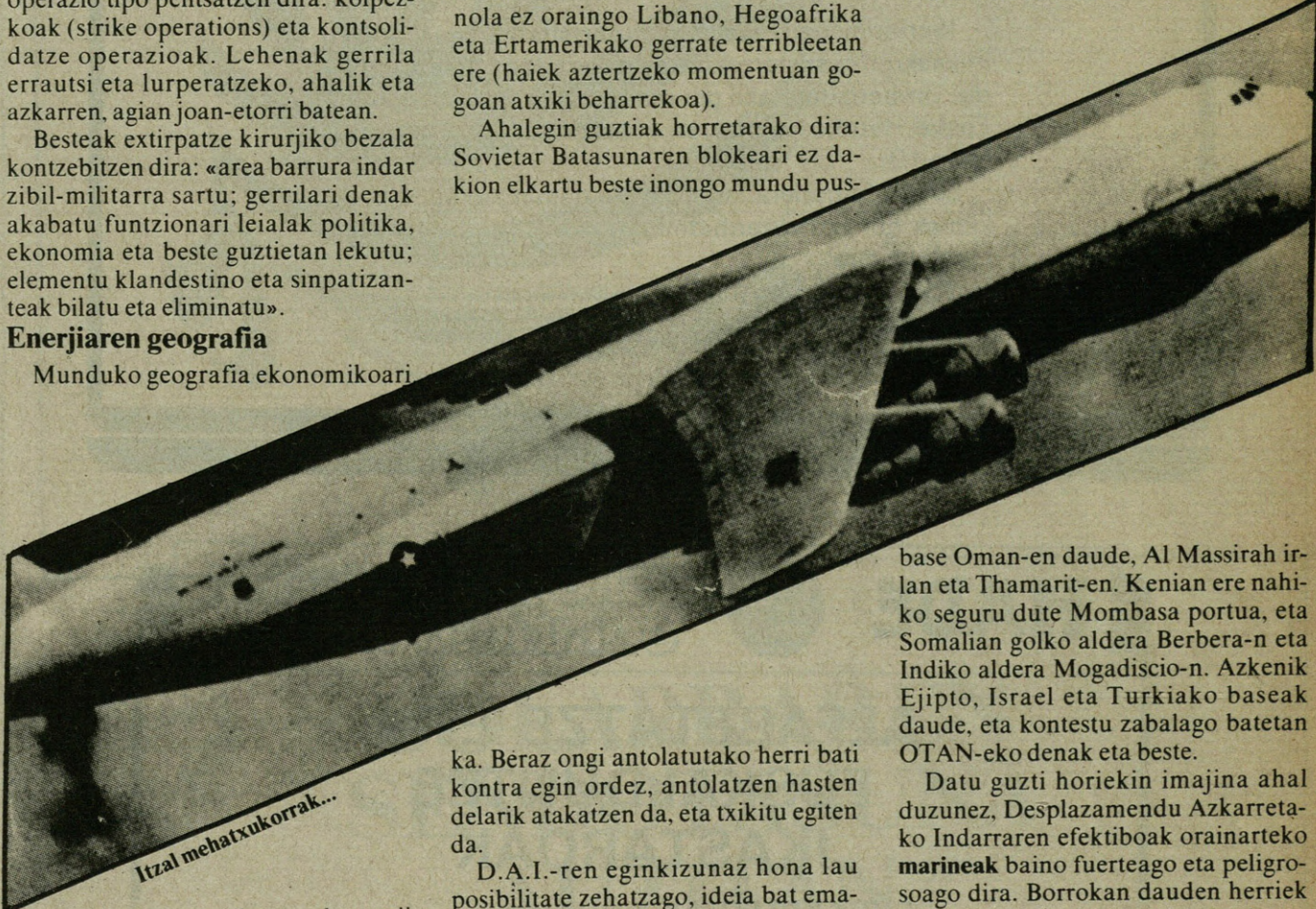
Estatu Batuetako estratejia militarra areaka edo eskualdeka planifikatzen da; baina area bakoitzeko egoera EEBB eta SB-ren arteko botere balantzaren prismapean interpretatzen da. Bestela esateko, ez da nazio arazo partikularrik kontutan hartzen, munduan gerta daitekeen edozein gauzak SB-rekiko enfrentamentuarekin zerikusia duelako; honek beti balio du, eta nola ez oraingo Libano, Hegoafrika eta Ertamerikako gerrate terribleetan ere (haiek aztertze momentuan go-goan atxiki beharrekoa).

Ahalegin guztiak horretarako dira: Soviatar Batasunaren blokeari ez dakion elkartu beste inongo mundu pus-

Brigade delakoa, 4.000 gizonen osatua, beti alertan dago, eta ekialde erdira joateko adibidez 18 ordu besterik ez lituzke beharko. Halako jendetza bere tresneria guztiarekin hara bidaltzea 800 bat C-141 abioiz egin beharko litzateke, unidade babesle eta ornitzailak kontutan izan gabe.

Punta puntako lekua Diego-Garcia-ko basea da, Indikoaren erdian, eta nondik parte hartako edonora ikaragarritzko atakea abia bait daiteke. Estatu Batuetatik hara joandako 12 mila soldadurentzat badago han ondo gordea zernahi arma eta konbustible, baita hilabetetarako jan-edana ere.

D.A.I.k erabiliko dituen beste bi

ka. Beraz ongi antolatutako herri bati kontra egin ordez, antolatzen hasten delarik atakatzeko, eta txikitu egiten da.

D.A.I.-ren eginkizunaz hona lau posibilitate zehatzago, ideia bat ematen dizutenak: «Saudi Arabian edo beste errejimen moderatu batetan soviatarren inbasioa geldiaraztea; beste nazio lagun baten kontra Irak bezalako nazio handi baten eraso atzera uxatzea; Golkoko petrolio landak babestea; eta barne errebolta baten kontra eskualdeko errejimen ahul baina lagunen bat defendatzea» CP06 (2)

Beste datu batzu

D.A.I.-ren gorputz zentralizat errekonozitu zen indar bakarra Ejertzitoaren 82. dibisioa da, Ifar Carolina-ko Fort Bragg-en kokatua. Dituen hiru brigadetako bat, **Division Ready**

base Oman-en daude, Al Massirah ir- lan eta Thamarit-en. Kenian ere nahi-ko seguru dute Mombasa portua, eta Somalian golko aldera Berbera-n eta Indiko aldera Mogadiscio-n. Azkenik Ejipto, Israel eta Turkiako baseak daude, eta kontestu zabalago batetan OTAN-eko denak eta beste.

Datu guzti horiekin imajina ahal duzunez, Desplazamendu Azkarretako Indarraren efektiboak orainarteko **marineak** baino fuertago eta peligrasoago dira. Borrokan dauden herriek ondo ezagutu behar dute, defendatze- kotan.

Pablo SASTRE

(1)

Asian indar honek sortzen duen arriskuaz 992-3. ARGIA ikus ezazu; Golkoaren egoeraz berriz zerbait esan genuen 999.ean.

(2)

David Jones jeneralaren **United States Military Posture for FY 1982** liburutik hartua.

EUSKO JAURLARITZA GOBIERNO VASCO

EUSKO JAURLARITZAKO HEZKUNTZA-SAILAK

Ikerlariak gaitzeko eta Unibertsitatean euskarazko irakaskuntza sustatzeko ikasle-saritarako deia agertzen du, Unibertsitateko goi-mailako agiridunei zuzenduz. Euskal Herriko Agintzaren Aldizkaria z. 29, 84ko otsailaren 10.

Eskabide-papera, araudia eta gainerako agiriak, dakienek honako zuzenbide honetara zuzenduriko eskez bialduko dira:

Unibertsitate eta Ikerketa-Sailordetza.
Ohar-hitza: 84/85 ikasle-sariak.
Wellington Dukearen kalea, 2.
Gasteiz.

HADE

EUSKO JAURLARITZA GOBIERNO VASCO

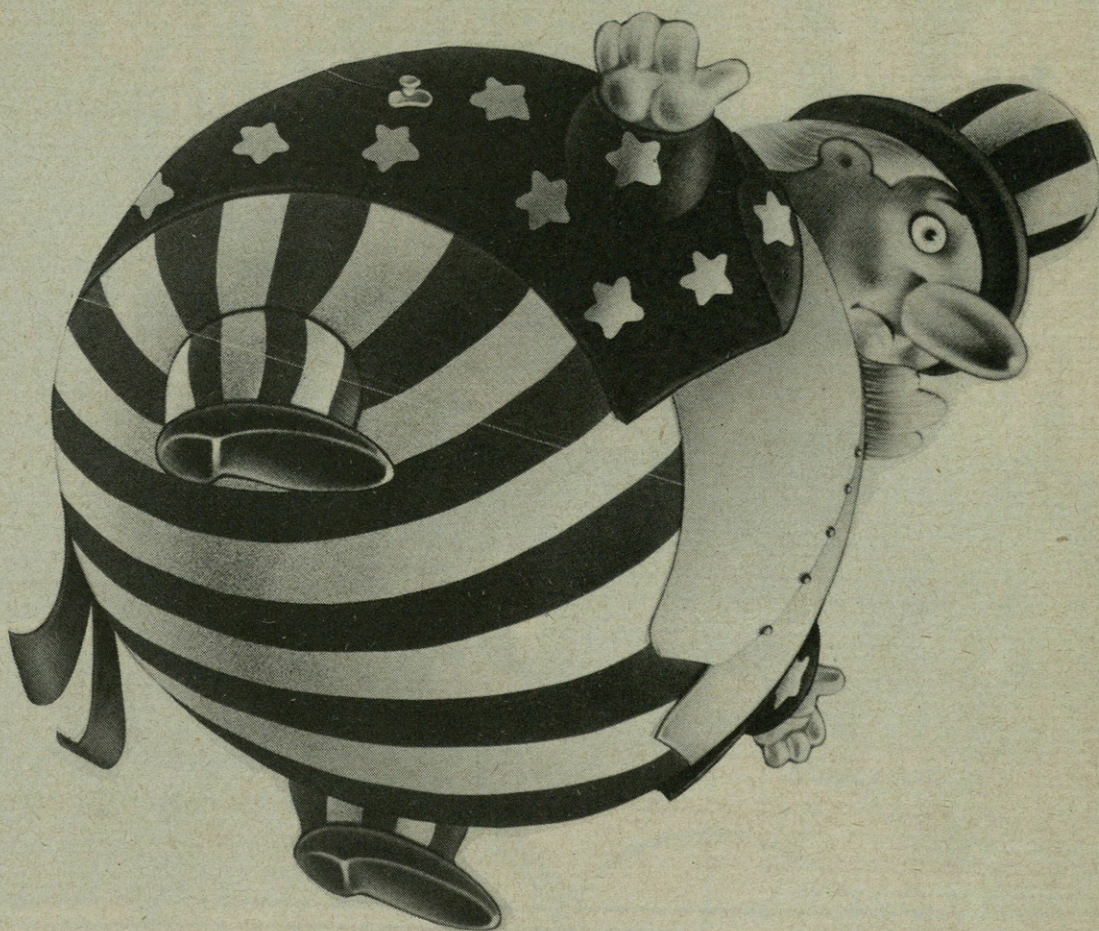
ALFABETATZE ETA EUSKALDUNTZE IKASTAROAK

□ EUSKALTEGIAK

- GASTEIZ: Sancho el Sabio, 15. Tfno. (945) 246333.
- ERMUA: Zubiaurre, 36. Tfno. (943) 170925.
- ZORNOTZA: Sabino Arana 1. Tfno. (94) 6732026.
- ARRASATE: Arimazuri plaza, 2. Tfno. (943) 792113.
- BERGARA: Rekalde Etxea. Joan Irazabal, 1. Tfno. (943) 761165.
- IRUN: Betherram Ikastetxea. Mendelu auzoa. Tfno. (943) 644423.
- LEGAZPI: Nafarroa kalea B, 1. Tfno. (943) 731167.
- ZARAUTZ: Monte Albertia. Apdo. 39. Tfno. (943) 841020.

□ MATRIKULA-EPEA: Otsailaren 29a baino lehen.

- * Lehentasuna emango zaie alfabetatze mailako ikastaroei.
- * Argibide gehiago nahi dezanak, jo beza goian aipatutako helbideetara.

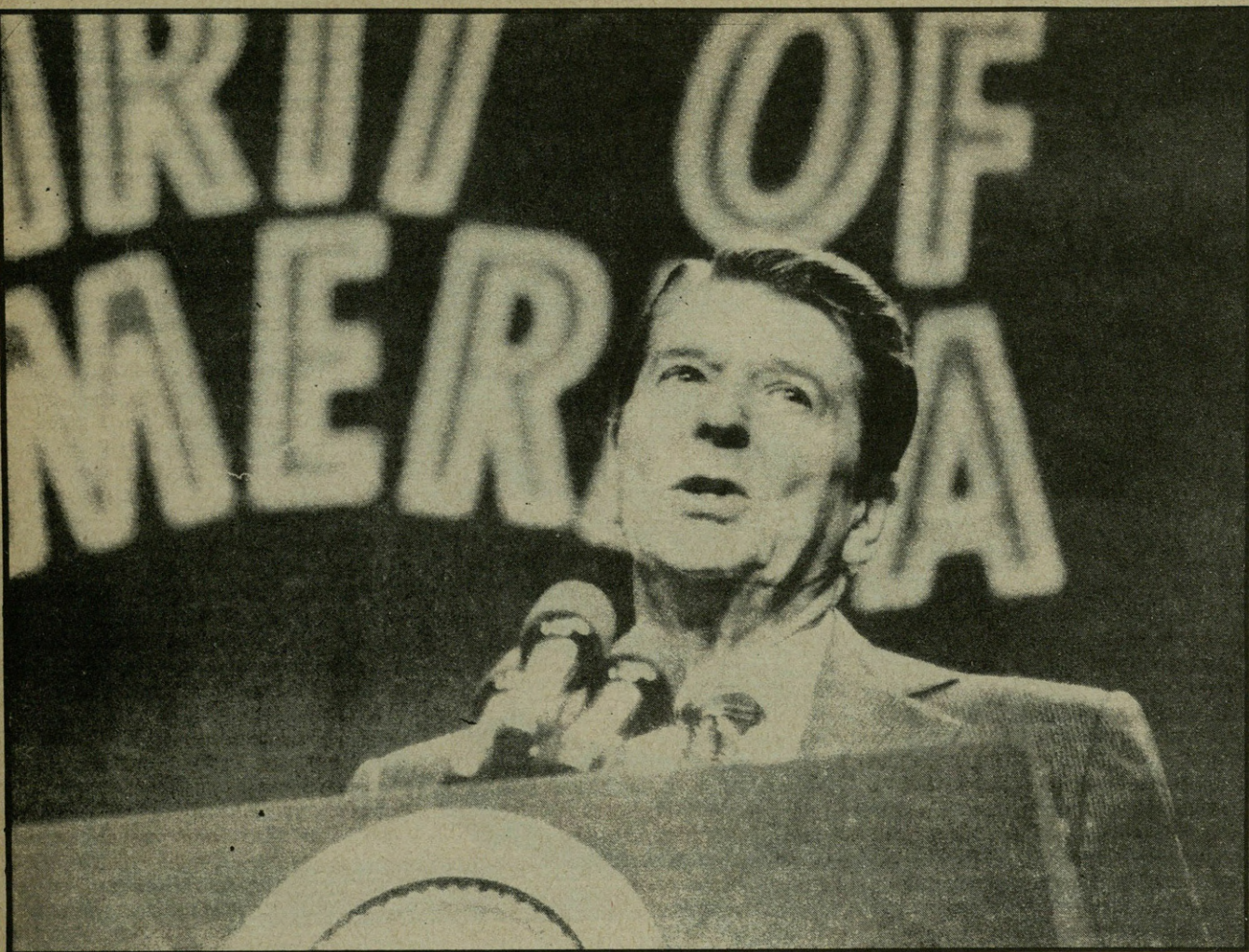

DOLARRAREN SENDOTASUNA AUZITAN

B. BAKAIKOA

Duela dozena bat urte, artikuluko honen izenburua, «Dolarraren ahulezia auzitan» izan zitekeen, baina gaur egun gauzak arras diferenteak dira, itxuraz behintzat. Dolarra sendo dago, estatu kapitalistetakoa monetekin konparatzen badugu, eta zer esanik ez pezetarekin erlazionatzen badugu.

Dolarraren sendotasun hau esplikatzeko arrazoin espekulatibo eta errealak daude. Bi arrazoi horiek kontutan hartu behar dira, bestela ezin bait da esplikatuko hain denbora laburrean dolar baten prezioa 60-70 pezetatik 160ra igotzea. Zergatik ematen da honelako igoera? Zer ondorio dakarkio mundu-ekonomiari? Has gaitezen galdera hauek erantzuten.

Igoera espekulatiboa

Ronald Reagan EEBetako lehen-dakaritzara iritsi zenean, hango ekonomia uzkurdurak jota zegoen, langabezi-tasa ehuneko 10 bat izanez eta barne produktu gordinaren hazkunde-tasa ehuneko zero ingurutik ez zebilen oso urriti. Bestalde, iparrameriketarren morala ere lurjota aurkitzen zen, partaide zen gerra gehienetan atzerakadak izan zituelako eta egoera horretatik atera behar zituen. Beraz, iparrameriketarrak pozik edukiko baldin bazituen, nahitanahiez, ekonomi arazoa konpontzen hasi behar zuen, beste gauza batzuen artean, noski.

Hori dela eta, uzkurdura horren zioak bilatzen hasi ziren eta hauetako bat Iparrameriketako biztanleek zerga-maila altuegia edukitzea zen. Horregatik, zerga hauek jaitsi beharra zegoen eta, batez beste, zergen kopurua ehuneko 25 bat erori da Reagan-ekin azken hiru urte hauetan.

Bien bitartean, estatuaren zenbait gastu jaitsi zituen, baina era berean gastu militarrek, defentsakoak, igo eta

honen ondorioz 1983ko defizit fiskala ia 200 mila milioi dolarretakoa izango da eta begibistan dago defizit hau finantzatzeko kapital-merkatuetara jo behar dutela EE.BBetako agintariek, bertan interes-tasa altuak eskainiz. Interes-tasa hauek beste estatuetan baino garaiagoak dira eta hortik estatu hauetan dolarraren eskaria ugartzea, horren ondorioa dolarraren prezioa igotzea izanez.

Bestalde, Reagan-ek kontserbatzaileen artean eragin handia izan du eta egoera psikologiko egoki bat sortzen saiatu da munduko kapitalisten artean. Era honetan, estatu kapitalistetak dirudunak EE.BBetako finantz merkatuak erakarri ditu.

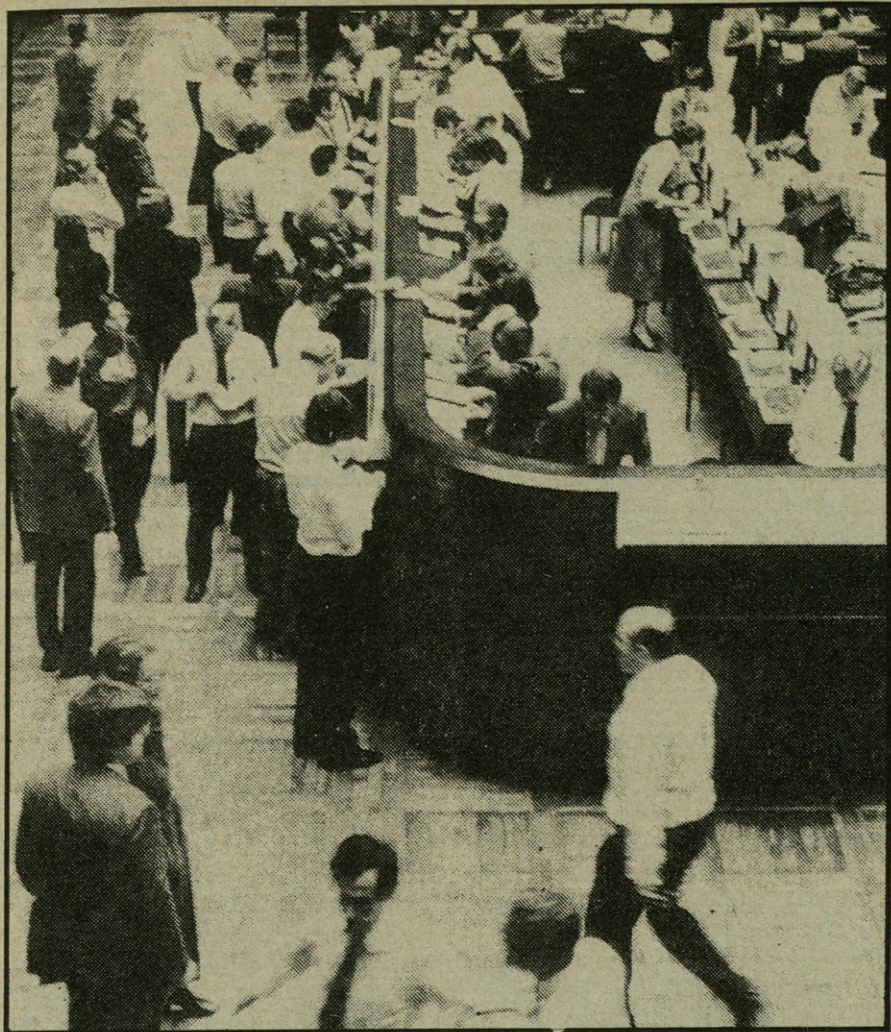
Gainera, behin moneta bat garestitzeko bidean sartzen denean, kapital espekulatiboak moneta horren bila joaten dira, gero, nahikoa igo dela igartzen diotenean, beste nazio-moneta bihurtzeko eta bihurtzeko honen bidez etekina ateratzeko. Baina egoera honek ezin dezake oso luze iraun, moneta —dolarra orain— oinarririk gabe

aurkitzen bait da, epe luzean honela funtzionatzeko behintzat.

Ekonomiaren hobekuntza

Reagan-en politika ekonomikoa, gehie bat defentsarako gastuen hazkuntzan oinarrituta egonez —horrek ez du esan nahi zergen beherapenek garrantzirik ez dutela— arrakasta handia izan du ekonomi iharduera berrerragiten. Halaber, EE.BBetako material militar ugari hornitzen die, honen ekonomia berpizteko guztiz lagungarri delarik. Bestela, gogora nor ari zaigun FACA programarako materiala saltzen.

Era honetan, EE.BBetako eskari agregatua bizkortu egin da eta eskaria gehikuntza honek bertako ekonomiari baikorki eragin dio. Hori dela eta, 1983ko hazkunde-tasa ehuneko 4,5 izan da, nahiko handia, kontutan hartzen badugu 1978tik hasiz gero hobena izan dela, urte horretan ehuneko 3,3 izan zelarik. Halaz ere, nahiz 1983ko hazkunde-tasa handia izan, aurrikusiak ziotenez, hazkunde horrek ehuneko 7 izan behar omen zuen,

osetzen duten diru-otarra— konparaturik ehuneko 6 hazi zen 1983an; frako frantsesarekin konparatuta ehuneko 20 eta antzeko zerbait pezetarekin.

Defizit paregabea

Nahiz 1983. urtea nahiko ona izan Iparrameriketako ekonomiarentzat, badirudi urte horren azken hilabetetan zenbait freno pairatzen hasi zela, salmenten beherakada zela eta. Industri produktioa apenas ez zen igo eta agintariak larritzen ari dira, pentsatuz, hobekuntza kojunturala amaitu ote den.

Ba daude, bestalde, beste zenbait arazo ekonomilariak kezkatzen dituen; kanpo— eta aurrekontu-defizita. Kanpoko salmentak, nahiz dolar-kopuruan ez aldatu izan, barne-preziotan garestitu egin dira, era horretan EE.BBetako ondasunen salmentak gutxitu direlarik; aldiz, EE.BBetan kanpoko estatuak saltzen dituzten ondasunak merketu egin dira eta egoera horren ondorio 1983ko merkatal balantzako defizita 50 mila milioi dolarretara iristea izan zen eta 80 mila milioikoaizango omen da 1984.ean gauzak ez badira aldatzen behintzat. Eta egoera honek kanpoko agintariak beldurtzen ditu, zeren eta posible bait da EE.BBk inportazioak murrizteko neurriak hartzea. Inportazioak frenatzeko neurriak ez balukete hartuko, posible izango litzateke gaineratiko ekonomiak tirakada bat izatea EE.BBetatik, baina hau ikusteko dago.

Beste defizitari dagokionez, ez dirudi gutxitzeasmoa duenik Reagan jaunak, horretarako zergak igo edo gastuak arindu egin behar bait lituzke eta hauteskundeak iritsi arte ezin dezake honelako ez-herriko neurriak har. Defizit hau 180 mila milioi dolarretakoa izango da 1984.ean, honek izugarritzko kalte egin diezaiokelarik hango ekonomia osoari.

Gainera, jakin beharra dago hauteskunde garaian daudela eta horrek berak fortzatzen duela, nolabait behintzat, ongizateko estatua mantentzen eta estatuak emanda sarrerak dituen jendea bereganatzeko, estatuak gastuak egiten jarraitu behar du.

Alde eta aurkako joera hauek ikusiz gero, esan daiteke, posibilitate asko daudela dollarraren prezioa, naturalki erortzen hastea. Bere oinarriak, ikusi denez, ez dira oso sendoak eta hankak huts egiten dutenean, jausteko arriskua ere handitu egiten da, bestela denbora lekukorik hobena.

baina urtearen azken hiru hilabetetan salmentak asko erori ziren —batipat etxebizitzaren sektorean eta esportazioan—, eta ez zen posible izan itxaro zen helburuetara iristea. Azken finen, hazkunde-tasa hau, EE.BBetan eman zena, OCDEko gaineratiko estatuetan eman zena baino bi bider handiagoa izan zen.

Bestalde, 1984ko aurrikusiek diotenez, EE.BBetako Barne—Produktu Gordinaren 9BPG) hazkunde ehuneko 4 edo 5en artekoa izango omen da eta bien bitartean, Japonia eta Mendebal Alemanian, estatu kapitalista aurreratuenetan, e huneko 2tik ez omen dira igaroko; beste estatu kapitalistetan, Mendebal Europakoetan noski, zifra hori laburragoa izango omen da. Beraz, hazkunde-tasa hauekin, garbi dago, langabezia gehitu egingo dela, nahiz EE.BBetako langabezi-tasa zertxobait eroria izan 1983. urtean, ehuneko 11tik ehuneko 8ra jaitsi bait da.

Egiatzko igoera

Zalantzarik gabe, estatu bateko ekonomiarenegoera baikorra baldin

bada, EE.BBetan gertatzen den bezala, beste estatuak kapitalak erakrri egiten ditu, hauek irabaziaren usaina erraz hartzen bait dute. Lehenik, bertako kapitalak mugitzen dira, baina kanpoko gain ere eragina izaten du eta hori izan daiteke dollarraren prezioa igotzeko beste zio bat.

Mendebal Europa eta Japoniako dollarrak jendeak bereganatzeko gogoazaldu du, hauen eskaria eskaintzaren gainetik ezarriz eta hori ere izan da bere prezioa igotzeko arrazoi bai. Izan ere, dolar hauek EE.BBetan inbertitzen baldin badira, Europa aldean baino irabazi-tasa handiagoa erdietsiko bait dute.

Arlo honetan, hau da, finantz sailean, kapitalak erreztasun guztiarekin aurkitzen dira estatu batetik bestera mugitzeko, mugimendu honetan dollarrak lehentasunak izanez, bera bait da benetako nazioarteko moneta, urrez kanpo noski.

Era honetan, dolarra, gaineratiko monetekin konparatuz gero, sendotasun garbia du eta hori Igorpen—Eskubide Bereziekin (DEG—IEB)—munduko 23 moneta garrantzitsuenak

Etxe-zuloraino sartu zaigu ordenadorea

Elhuyarreko: L.M. BANDRES

Azken urte hauetan alde guztitan mintzatzen da Informatikaren Iraultzaz. Zer esanik ez, iraultza batez mintzatzean iraultza horrek ekar ditzakeen edo ekarri dituen aldaketez mintzatzen ari gara. Informatikak ekarri dituen aldaketa horietako batzu begi bistan dauzkagu, horietako gehienak oraingoz lanaren esparruakoak direlarik, baina lanetik kanpoko munduan ere, egunez egun, leku gehiago hartzen ari da ordenadorea

Orain dela gutxi idatzi nuen artikulu batean (ik.: Erregeak eta Elektronika 84-1-29ko ARGIA) beste zenbait gauzen artean ordenadoreaz arduratu nintzen. Gaurkoan gertuagotik heldu nahi diot gai honi.

Enpresa handi eta ertainetan ordenadorea guztiz beharrezko tresna bihurtu da orain dela urte gutxi.

Enpresa txikietan, negozioetan eta lanbide independentetan ere, gure artean oraintxe, eta beste zenbait lekutan orain baino lehen, argi eta garbi agertzen ari da ordenadoreen premia.

Tresna hauen kostua egunez egun merkeagotuz doa, beren erabilpenaren ikasketak errazagoak egiten dira, mila alor desberdinetan erabil daitezke. Lan egiten dutenean oso arin eta azkar egiten dute; hau eta beste hainbat arrazoi gehiago direla eta, ordenadoreen eraginak benetako Iraultza bat ekarri digula esan genezake.

Lanaren munduko erabilpen guzti horiek oso ezagunak dira munduan eta beraz, ez du pena merezi hemen berriro aipatzeak, horretaz mila liburu badaude eta.

ORDENADORE BAT ETXE BARRUAN

Aldiz, ordenadoreek har dezaketen beste esparru handia, hots, etxearen esparrua ez da hain ongi ezagutzen eta horregatik gaur hemen horretaz arduratu nahi dut.

Ordenadore bat, garun zuri baten antzera, problema bat ebazteko ematen dizkiogun datuak gorde eta ematen dizkiogun aginduak bete ditzake. Emandako agindu hauek «programa» deitutakoa osatzen dute. Gehienetan eta oso normalak diren erabilpenetarako behar diren programak ordenadoregileek eginak dauzkate eta beraz, dendetan aurki daitezke. Honela, ordenadorearen erabilpena asko erraz daiteke. Baina, zer egin dezake ordenadore batek etxe batean?

Gauza desberdin asko. Horietako bat jostailu gisa erabiltzea izango litzateke. Ordenadore batez edozein motako jostaketa programa daiteke: intelektualak, xakearen modukoak, ausazkoak, erruleta esate batetarako, eta trebetasunezkoak, ausazkoak, erruleta esate batetarako, eta trebetasunezkoak, martetarrenak adibidez. Jolas hauek makinaren aurka nahiz beste lagun bat edo batzuren aurka egin daitezke. Jolas hauen bidez, alde batetik ondo pasa dezakegu, baina bestetik beren programakuntzan sartzen bagara informatikari buruz asko eta asko ikasi ere bai. Eta agian, ezagupen horiek guztiz beharrezkoak izango dira biharko egunean.

Baina, ikastresna bezala ordenadoreak beste eginkizun asko bete dezake. Gaur egun gure etxeetan matematika, historia edo hizkuntzak, esate batetarako, ikasi nahi badugu, behar diren programak salmentan daudela esan behar dugu (zer esanik ez, gure lurrean horietako asko oraindik ez dagoela, baina kanpotik ekar daitezke). Ikasi ondoren gure ezagupenaren maila jakiteko programak berak test bat badarama eta hau egin eta gero ordenadoreak gure mailaren berri ematen digu. Esandako programa horiek maila desberdinetarako egokituak daude, honela bakoitzak nahi duen edo dagokion mailakoa har dezake.

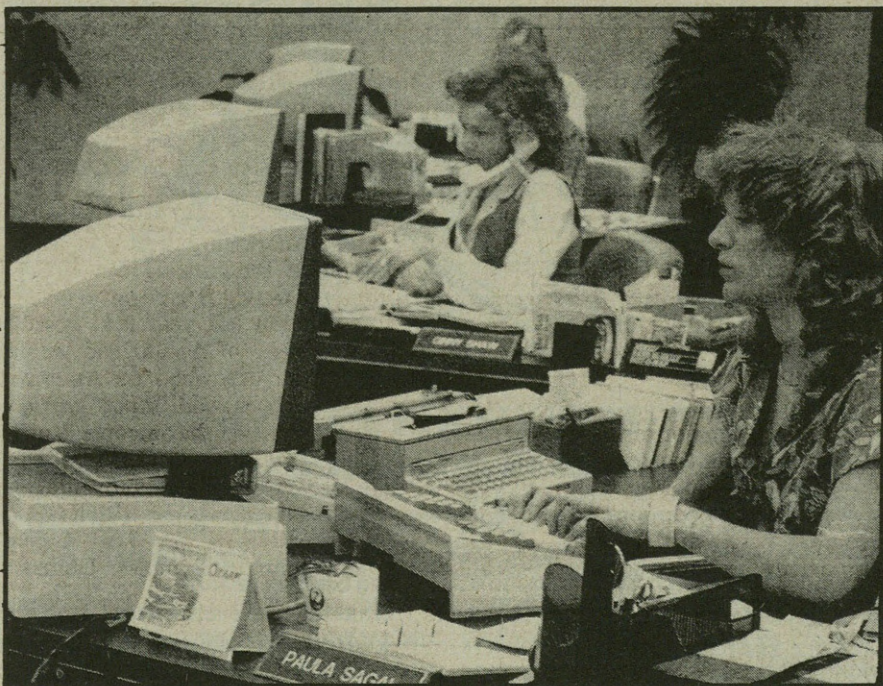
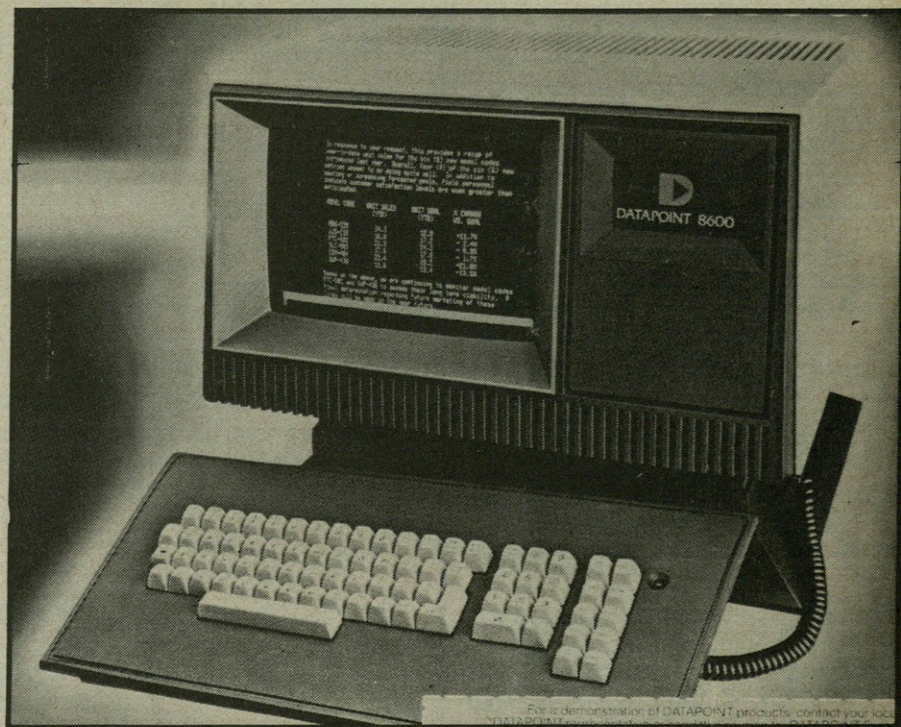
Ordenadorearen etxeko eta kanpo-ko beste erabilpen mota bat agenda gisakoa izango litzateke. Honela, egun bakoitzean zer egin behar dugun eta zein ordutan gogora ekar diezaguke. Etxeko diru-sarrerak eta gastuak kontrolatu nahi izango bagenitu, argia, telefonoa edo beste edozein ordainketa noiz egin beharko genituzkeen adieraziko liguke. Horrez gainera, telefonoko izen-zerrenda moduan ere erabil daiteke; bertan izenak, telefono-zenbakiak, helbideak oso eroso gorde daitezke. Lagunen urtebetetze edo santu-eguna aldeztetik esateko ere programa daiteke. Honela «polites» aldetik irabaziko genukeelakoan nago, nik bai, behintzat.

ENKARGUAK ERE EGITEN DITU

Azkeneko urte hauetan hain pilpilean jarri den zergen gaia tratatzeko ere erabil daiteke ordenadorea. Programa egoki bat eduki eta diru-sarren berriematen badiogu ordenadoreari, honek gure zergen egoera adie-

esandako ezbehar horiek aurretateko programa daiteke. Honetarako, behar diren lekuetan sentso berezi batzuk jarri behar dira. Sentso hauek beren

Kalefazio kontuan ere ordenadoreek badaukate zer esanik. Sentso berezien bitartez tenperatur eta hezetasun-maila esaten zaizkio ordenado-

raziko digu. Datu horiekin zenbat pagatu (ala kobratu) eta zergatik argi eta garbi jakin dezakegu.

Beste alor bat segurtasunarena izango litzateke. Etxetan oso arazo normala segurtasun eza eta beldurra da; etxetik kanpoko batenbat etxera sartzearen beldurra edo edozein istripu batena; sutea, zirkuitu laburra edo gas-ihesketa, adibidez. Ordenadorea,

datuak ordenadoreari bidaltzen dizkiote eta honek datu horiek tratatu ondoren behar denean alarma jo arazten du.

reari eta honek, programaren arabera berogailuari dagokion agindua eman diezaioke.

Zenbait herrialdetan, Ingalaterran adibidez, ordenadore pertsonalak telefono-sarearen bitartez «kanpoko datu-bankuarekin» konektatu daitezke eta denda desberdinekin edo liburutegiekin esate batetarako harremanetan sar gaitzke. Honela, zein produktu dagoen eta zein ez jakin dezakegu, enkargatu eta bankuari paga dezan agindua eman gure etxetik mugitzeke.

Estatu Batuetan, adibidez, lege-gizonentzako sare berezia dago. Sare horren bitartez kasu guztien berri izan dezakete, eta Zuzenbideari buruz edozein Estatu batean zer gertatu den berehala jakin inora joan gabe.

Eta abar eta abar. Hau da, ordenadorea gure bizitzaren alor asko eta askotan sar daiteke eta guk morroi bezala eduki dezakegu. Baina, alderantzizko jokaera ere izateko arriskua egon badago, hots, gu ordenadoreen morroi bihurtzeko eta honekin kontuz ibili behar dugu. Dena dela, hau gerta ez dadin bitarteak gure eskuetan (edo buruetan) daude.

Oharra: Lagun batek baino gehiagok ordenadore-salmentan ote nabilen edo ordenadore-etxe batenbategi eskupeko bat eman ote didan galdetu dit; zoritxarrez oraingoz ez eta ez dut itxaropen handirik gainera.

1983ko Miss Landare-ri eskutitz irekia

Kaixo Gorostitxu:

Zutaz hitzegiten egon gara bi lagun eta aspaldiko partez idaztea pentsatu dut. Ez nekien zu-ka ala hi-ka hasi; zu-ka hotz samarra iruditzen zitzaidan, hi-ka, berriz, ez nekien mutilari bezala ala neskari bezala idatzi, zuek ere gu bezala bait zarete, batzuak arrak eta besteak emeak. Zuka egingo dizut, errazago izango da.

Ez idaztekotan ere egon naiz, «idazten badut —nion nire buruari— ARGIA argitaratuko dute eta paper-pilo bat gastatuko da, horretarako zuhaitz-sail handiak botaz. Azkenean, ez litzateke inor geratuko nire eskutitza irakurtzeko». Geroz, berriz, ARGIA ez dutela askok irakurtzen eta oraindik landareren bat geratuko dela iruditzen zait.

Landareok ba al dakizue bada irakurtzen, e?. Bada jendea gauza asko sentitzen dituzutela esaten duena: musika ipiniz gero ederragoak hazten zaretela, guraizeak hurbilduz gero beldurtu egiten zaretela, eta ez dakit beste zenbat gauza. Badakizu nik gauza horietan ez dudala sinesten. Baina nire tontokeria maitagarri hauek ARGIA bihurtuko dira eta nik badakit ARGIA asko gustatzen zaizuela. Bai, gorostioi ez zaizue argi handiegirik gustatzen, horregatik egoten zarete basoetan.

Egia al da oso gaizki zabiltzatela zuek ere, laister galtzeko arriskutan zabiltzatela? Irratitik haur batzuren kantak entzun ditut Gabonetan eta eskolan ere olerkiak egin eta egin ari omen dira zu zarela eta. Beno, Gorostitxu, zuk zerikusirik ba al daukazu haurrekin? Hezkuntzako Kontseilari sartu al zara, edo UNICEF-en? Seguru nago horrelako zerbaitetan sartu zarela, zure aldeko kanpainak behintzat ume-kontua dirudi.

Espero nuen emakume-talderen batek idatziko zuela zerbait zure alde EGINen, zain egon naiz baina ez da ala izan. Zer dela eta? Argi dago, zue-

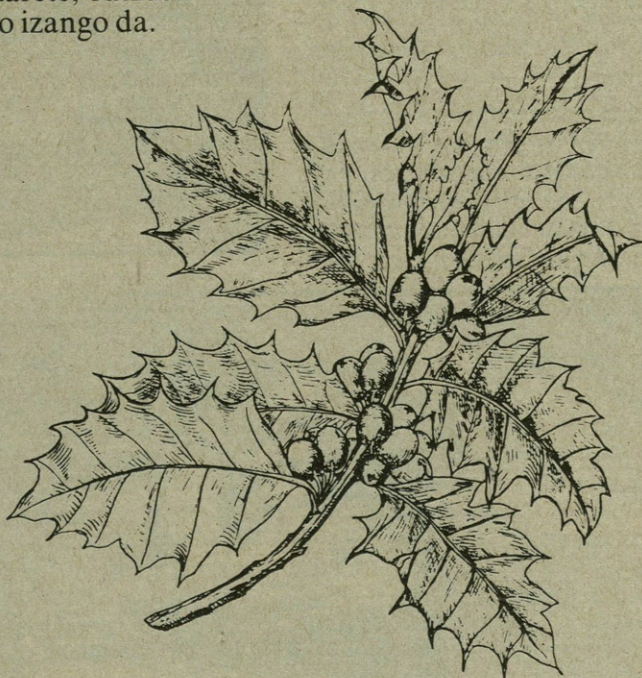
tan ere eman omen da hustiatuena, erasotuena, politena ere bera omen da eta, bere bola gorriekin. Hor egoten zara txori politak noiz etorriko, eta txorien ordeztu betiko zerri hori etorri eta zaz!, gero, ez bola gorriekin, ez txoririk eta ez ezer. Eta landare emerik gabe, alferrik egongo da arra hurrengo udaberrian «hautsa bota eta hautsa bota», berari ere txanda noiz etorriko zaion zain.

Eta okerreba ba al dakizu zer den? Ez zaituztela etxera asko maite zaituztelako eramaten, mendian hotzak zaudelako, ez!. Hori horrela balitz lur eta sustrai eramango zinduzteke etxera eta gero udaberrian berriro mendira itzuli. Baina ez da hala, bisitariak ahozabal uzteko, edo saltzeko eramaten

zaituzte. Ez harritu, gure gizarte honetako harremanak horrela izaten dira, interesatuak: dirua daukalako, entxufeara, zu kate honetako bat gehiago besterik ez zara.

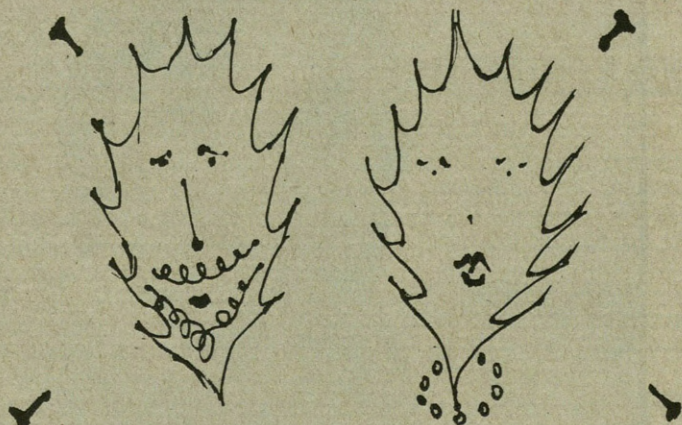
Ahaztua nengoen esatea, ZORIONAK! Eguberri hauetako Miss-a zu izan zarela ez dago dudarik, zorionak bada Gorostitxu!

Ez da gutxigorako, ikusi al duzu zer nolako propaganda egin dugun zure alde?: «Gorostia galtzen bada....» Lemoiz lurperatuta baino katastrofe handiago gertatu behar balu bezala mintzatu gara. Ez ezazu, irratitik edo, halako arazo larria ez denik esan, bestela datorren neguan ipurditik aterako zaituzte Gabonetan. Agian, sinpleagoa genuen esatea: «Gustatu egiten

BILA GABILTZA

izengoitiz «gorosti bikotea»

*Aspalditik suelto dabiltza, ez oso altuak,
neskak lepoko gorria, basoetan ibiltzeko
ohitura dute. KONTUZ! arriskuan daude,
ez gehiegi inguratu zulatzerik nahi ez
baduzue.*

*Bizirik nahiago ditugu, hilik baino,
aurkitu eta zaintzen dituenari*

\$500\$

SARI-JASOTZEA EDOZEIN MENDIETAN EGIN DAITEKE

zaigu gorostia mendian, eta kitto!, ez moztu!».

Jo! gu ibili behar zu babesten, zergatik ez duzu zerorrek defendatzen zeure burua? Orain arte bai, ongi defendatzen zinen zure hosto arantzadunekin ardi edo ahuntzen kontra (horregatik ikusten dira hain maiz hosto arantzadunak behekaldean eta arantzagabeak puntan), baina hankabiko honen kontra ez duzu defentsarik. Zuk ere defentsabide kulturala hasi behar izan duzu, ez zara makala.

Urte gutxitan popularra egin zara irrati eta telebista dela medio, eta

orain bizirik irauteko komunikabide horietara bertara jo duzu, «kizkorra gure mutilkozkorra!».

Ez pentsa zurekiko arazoa bakarra denik oraingo hau, ez! jenerala da. Ez zara zu bakarrik egun batzutarako apaingarrizat darabilgun landare bakarra. Ireki begiak udaberritik udazkenera: zenbat lore-erramilete geratzen diren automobilen ingurutan, menditik eskutan jaitsi ondoren; zenbat aizkora-golpe hartzen duten gure zuhaitzek kanping inguruetan. Ez da hori bakarrik, badira landare asko eta asko gero ebakitzekotan landatzen ditugunak: krabelinak, anemoneak, ez-

pata loreak, krisantemoak, etab. Eguberrian saltzen den izei gorriaren kasua berbera da, sei urtez hazi eta sei egunetan galdu. Zergatik den hau? Ez dakit seguru, ez nizuke esango. Zerbait esatez gero, giro hiritar batetik jaiotako jokabidea iruditzen zait, berezko landareak etxe-inguruan ez dituen gizarte baterena; bestela esateko, uztarriak apaingarriztat ipintzea bezala.

Guk zu behintzat salbatuko zaitugu oraingoan, beste horietakoak gehiago gastatzeko esanez: «ez ipini gorostia, ipini izeia», «ez ipini gorostia, moztu mihurra».

Mihurak ere pena ematen dit, baina ez hainbestearino. Gure sagarrondo asko hondatu dizkigu gaizto horrek, eta gure herritik kanpora bidaltzeko modu bat da gabonetako hori. Badut, hala ere, beldurtxo bat: ez ote da norbait mihura zabaltzen hasiko, Gabonetan zer saldua izateko, e?

Aurtengoa hasiera izan da, datorrenean beste kanpaina bat ere egingo dugu: «Erein gorostia!» Bai, badakigu bi urte behar dituztela zure haziek erretzen, eta azkar etortzeko urtero lekuz aldatu behar zaitugula gaztea zarenen, baina egingo dugu. Asko ugaltzen bazara, ez dakit nola mantenduko dugun zure aldeko kanpaina, krabelinak bezala mintegietan ugaltzen zaituztenean. Hori, etortzen denean konponduko dugu. Binbitartean, «ez moztu gorostia, eta ezta ere besteak» kanpaina egingo dugu.

Bada beste gauzatxo bat ere zutaz enteratu naizena, eta ez zait asko gustatu. Jakin dudanez, zure azalean sortzen duzu txoriak harrapatzeko erabiltzen den liga. Zer lotsagabea zaren. Gu zu defendatzeko ahaleginak egiten eta zu binbitartean txori-harrapatzaileei liga lortzeko gaia ematen. Ez haserretu, konprenitzen dut azalik gabe ez zarela biziko, gainera saiatu bait zara liga hori lortzea erraza ez izateko trabak ipintzen.

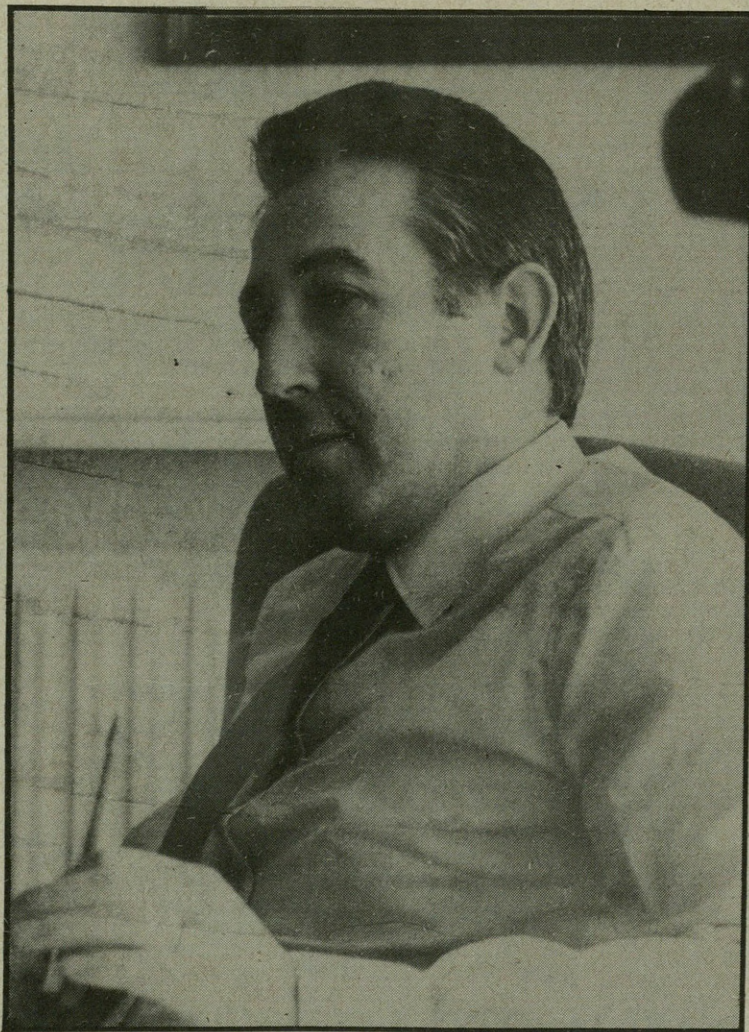
Eta bukatzera noa, Gorostitxu baina, oraintxe bururatu zait zerbait berria, zure aldeko kanpainen sartzeko: «Zaindu gorostia, bere fruitu gorriak onak dira eta tripetatik libratzeko». Hau luzeegi atera zait, agian, beste hau: «Kaka ondo egiteko, zaindu gorostia».

Agur moñoño,

Martxel.

Joseba Arregirekin tirabiran

«Gure aholkua jarraitzen du Jaurlaritzak»

I. URIA

J. ALBAREZ

Duela bi urte sortutako Euskararen Aholku Batzordeko burua dugu Joseba Arregi. «Zenbait jende osatutako batzorde bat da eta bere helburua da Eusko Jaurlaritzari euskara politika mailan egin behar denari buruz bere aholkua ematea», argitu digu hasieratik, «bere eginkizuna ez da gauzak egitea baizik eta iritzia ematea». Euskararen Politikari buruzko iritzia. Hori da orduan prestatu eta oraindik kaleratu ez duten «Euskararen Politikarako Oinarriak» liburuskaren edukia.

ARGIA.— Ez da beraz talde tekniko bat.

JOSEBA ARREGI.— Ez, aholkulari bat da.

A.— Askotan galdetzen du jendeak, «zer egiten du euskararen aholku batzordeak? Non dago?».

J.A.— Hori da hasieran esandakoa, hau da, bere eginkizuna entenditu na-

hi ez delako. Ez dela gauzak egiten dituen batzorde bat baizik eta gauzak egiten dituenari aholku ematen dion batzorde bat. Orduan, bere lana non azaltzen da?; egiten diren gauzatan, gauza horiek duten orientazioan azaltzen da.

A.— Eta egiten diren gauzek batetzen al dute emandako aholkua?

J.A.— Normalean bai.

A.— Beraz, egiten dena da hemendik Jaurlaritzari esaten zaiona.

J.A.— Egiten da Aholku Batzordearen iritzia eta aholkua jarraituaz. Eten gabe gobernuak, nere bitartez, Aholku Batzordeari presentatzen dizkio momentuero eskuartearen daukan gauza guztiak; montatzen ari den estruktura, egiten dituen ekintzarik nagusienak, hortan erabiltzen dituzten kriterioak. Horiek mahian ganean jartzen dira eta horiei buruz bere iritzia ematen du Aholku Batzordeak.

A.— Testuinguru horretan ze zentzu du liburuska horrek?

J.A.— Ba txosten hori, nahiz eta zuei pobrea irudit, beste askorentzat ez da

KOXKA

4

1984ko otsailak 25-martxoak 9

ARGIAren gehigarria

HOR DAGO KOXKA!

«Mors pour la patrie»

Batzutan hobe izaten da zenbait gauza ez irakurtzea, **El Pais** esatebaterako, non barriskua baitaukazu aldian aldian **Fernando Savater** bezalako aho-zikin bat topatzeko. Euskal Herria, biolentzia etabarrei buruz sofisma merkeak saltzen PSOeri. Harrigarria da benetan estatu espāñolean prentsa jokatzan ari den papera, Francoren sasoiari baino okerragoa da. Ez da inor ez dela ausartzen bertsio ofizial bati erantzuten. Okerragoa da oraindik. Inori ez zaio bere burutik pasatzen bertsio horiek zalantzagarri direnik ere. Inori ez zaio okurrizten ezer zalantzan jartzea. **Telediario** esatebaterako, edo **Ser katea** edo **Efe** eta **Europa Press** agentziak. «Objetiboak» dira dagoen objetibotasun bakarria Estatuarena denean.

Horregatik nahiago izaten duzu zerorrek gogoratzea gauzak nola gertatu diren zure subjektibismo irrazional horretan.

Orduan, **Euzkadi** bezalako errebista bat jauzten bada zure eskutan, eta kasualitatez irakurri egiten baduzu min hartzen duzu berrirori ere. **Horiek ez dira euskaldunak!** esateko gogoia datorkizu baina errespetoz isilik geratzen zara. Baina azken alean bezala **Lo que queda de la euskal abesti** bezalako erreportaia txoro bat irakurrita lehertu egiten zaizu barrua. **Gorka Knörr**, **Iñaki Eizmendi**, eta **Xeberrik** botatako astakeriak letuta galdera bat egiten diozu zure buruari: kantaldi haietan abertzaletasuna piztu zitzaidan, eta nirekin batera frontoira zuei entzutera joandako bat baino gehiago dago espetxean, bestaldean edo hilerrian; non dago **mors pour la patrie** kantatzen zuen kantaria? Gobernuan, Diputazioan, ETBn edota Galdakaoko estudiotan. Nork kantatuko die zuek abertzaletutako ene lagun horiei?

Hor dago kokxa!

Jose Ignacio ERREMENTERIA

A ZE PERLA!

ARGIA multinazionale

ARGIAk sofritzen duen larrialdi ekonomikoaren aurrean, neurri sakonak hartu behar zirela, eta multinazional bat sortzea erabaki genuen.

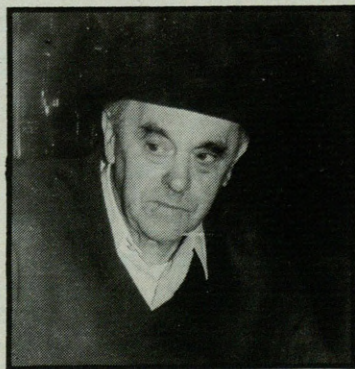
Multinazional honetan zenbait denda sartuko dira. Gehienbat erlojutegi eta bitxitegiak izango badira ere, badira beste denda-motak. Argazkian agertzen duguna jarri dugun lehenengoa da. Italiako Triesten hain zuzen; Yugoslaviako mugan badaezpada ere.

Ikus dezakezuen bezala larrudenda da —anbiguitaterik gabekoa, txo!—, eta hango ordezkariak telegramaz adierazi digunez haserako salmentak ezin hobeak dira. Hurrengo batetarako uzten dugu Europa guztiko zerrenda argitaratzea. Bien bitartean, Italia aldera bazoaz, han ere bultza ezazu ARGIA, Europako multinazional berria.

non-zer

- II Gomendatzen dizugu
- III ETBko programazioa
- IV ETBko berriak
- V eta kritikak
- VI Irratia
- VII Igarri, ibili eta jan
- VIII Denbora pasan

Atano III, pilotaren iraultzailea

Euskal herriak eman duen pilotari handienetako bat Marino Juaristi «Atano III» izan da zalantzarik gabe. Hil honen 21ean bete ditu 80 urte eta oraindik ere sasoiari dagoen pertsona dugu. Pilotaren iraultzailea izan da. Bera joan jarri artean pilota partiduak nahiko luzeak eta zenbaitetan aspergarriak gertatzen ziren. Atanoren sakeak, boleak eta erretoak beste saltsa bat eman zioten pilota joko eder honi. Bere debuta 17 urte zituenean egin zuen, etxetik ia ihes eginez, izan ere etxean nahiago bait zuten langile bat pilotari baten ordez. Garaipen sonatu asko izan zituen: 1926.an munduko txapelduna izatetik 1948.an Iraetako Txikitoren kontra jokatu eta irabazi arte ez zuen izan inortxo ere beldurrik emateko moduan. 4 urtez jarraian banakako txapelketetan nagusi izan zen eta txapela Gallastegiren aurka galdu zuenean 44 urte zituen; aitzitik Gallastegi Eibartarrak 14 urte guttiago.

Bitzita osoa pilotari eskaini dion gizon handi honek, merezimen-duzko emanaldia hartu zuen Azkoitian bere jaioterrian 80 urte bete zituen egunean. Zorionak Marino!

Iñaki ELORTZA

AHAL BADUZU JOAN ZAITEZ

«La muerte de Mikel» — «Mikelen heriotza» gutxigorabehera — filmea ikustera. Jakina denez, Imanol Uribek zuzendutako azken luzemetraia da, eta agian ez dago zertan gomendatzen ibili beharrik, nahiko gogo sortu bait du estreinaldiaren atzerapenak. Dena dela, esan behar da zuzendariak bere moldeei jarraitzen diela, azken filma honetan polemikoago agertuz. Antzezleen lan ona aipagarri da (Imanol Arias, Montserrat Salvador, Amaia Lasa,...) eta bikoizketan berriz ba omen daude erru nabarmenak, elebidunean diogu, eskertzekoa bait da behingoz nahiz eta erdia erderaz izan azpiztitulatu gabeko euskal filme erdi bat.

AHAL BADUZU ERE EZ ZAITEZ JOAN

«Eme basatiak Ibizan» izeneko filmea ikustera (edota erderazko bertsioan, «Hembras salvajes en Ibiza»). Batek ez daki nori saldu nahi dioten filme hori, baina badirudi ez direla enteratzen. Egia esan, filmea anglosajoiak dela esanda pentsa liteke ez enteratzeko arrazoirik badagoela, baina hau gehiegizkoa da! Filmea ikusiz gero, kartelak sortzen duen harridura areagotu egiten zaio irakurle errugabeari: Ibiza agertu nahi digute paradisu debekatu eta erakargarri bat balitz bezala, sexuz eta libertateaz osaturiko mundua han balego bezala. Beharbada ez dute jakingo hemen aspaldi ohartu ginela Ibizako pufoaz, eta bidean gaudela haiena bezalako filmeena ere pufoa handiagoa dela (posible bada bederen).

MARURIKO PROBALE- KUAN

Mandoak eta zaldiak, elkarren lehian

Dagoeneko tradiziozkoak dira ere Maruriko Zaldi eta Mando-probak. Beti suertatu ohi dira otsaila bukatu baino hamar bat egun lehenago baina aurtengoan atzerapen ttipi bat jasan dute, antolatzaileen aldaketa batekin batera.

Aurtengoan bertako Mendipe Elkartea izan da demak bultzatu dituenak, eta martxoaren 2, 3, 4, eta 5erako anuntziaturik daude proba nagusi hauek. Egia esan, modalidade horretan guk ezagutzen ditugun artean nagusienak dira Maruriko probak. Berriatuako harria izango da lehiatzekoa, 750 kilokoa, eta animalia bakoitzak bi akuilulari eroan ahal izango ditu. Arratsaldeetan izango dira probak (horretan dudarik ez) eta espero dugu jendea erruz abiatuko dela zubi luze horretan Maruriko parajeetaraino.

MOZORROEN BABESPEAN

Goazen guztioak ihauterietara

Iparraldean dagoeneko ihauteriak pasatzeko tenorean dira. Hastekotan edota hasiberria daukagun martxoko hilabete honetan, aldiz, Hegoaldera igaro dira ihauteriak.

Bai, iaz otsailean izan ziren ihauteriak Nafarroa, Araba, Gipuzkoa eta Bizkaian. Ihauteria urbanoak, esan beharko dugu, euskal ihauteri tradizionalak hauen aurretik izan ohi dira eta. Inongoak nabarmendu eta gomendatzekotan Tolosakoak azpimarratuko genituzke, Donostia eta beste hiriburuetakoa ere ospe handikoak badira ere. Guztiak martxoaren haserako egunetan izango dira eta ez dugu uste banan-banan aipatzeak merezi duenik. Hala ere, lehenago aipatu dugu Tolosakoak gomendatzen genituela baina ostera pentsatuta hobe izango da ezein ez gomendatzea, bestela bertakoak kexuka etorriko zaizkigu herria turistaz eta bisitantetz bete zaielako.

Hobe izango duzu, beraz, zeure herriko ihauterietan parte hartzea, eta ihauteri antolaturik ez badago, zerorrek zeure alde-tik egitea. Mozorroetza ez bait da inongo lan zaila!!

USADIO ZAHARREAN

“Modesto Enea”n, halamoduko jaki goxoa

Anoeta herrian (Tolosatik Donostiaruntz joanez gero hiru kilometratara) oso jende gutxi ezagutzen duen primerako txoko bat dago, «Modesto Enea» izena duena alegia. Espezial, benetan. Jatetxe itxura ez duen baserri batetan, eta alde aurretik abisatuz gero, sekulako bazkaria prantatuko dizute zuretzat eta zure lagun guztientzat, gaurko egunean hain gutxitan ikusten diren babarrun beltz zoragarriez eta gure herrian tradizio handieneko plateriez.

Konpromiso gerturen bat baldin badaukazu, pena mereziko dizu bertara jotzea, primerako jakiez gain aurkituko duzun ambienteak ziur aski parekorik ez bait du edukiko Euskal Herri osoan. Guk behintzat ez dugu inon topatu.

Aldez aurretik deitzea hobe denez, hona hemen telefonatzeko bidea: (943) 66 13 59.

ZUTIK EMAKUMEOK

Martxoaren 8an, aurten ere

Martxoaren 8a Emakumearen Eguna da. Gogoraztea ez dugu uste beharrezkoa izango denik. Baina aurtengoari erreferentzia apur bat gehiago ematea egokia irudituko zaigu aurtengoak pisuzko aurrarapausu bat suposatuko bait du Euskadiko mugimendu feministaren barnean.

Izan ere, egun horretan bertan antolatuko diren ekintzez gain, badira beste ihardunaldi batzuek ere fetxa hori dela eta, baina San Joseko zubiaren egunez. Urteak dira mugimendu feministak (bere barruan dauden tendentzia guztiak batera) horrelakorik egiten ez zuelarik, eta aurtengoan denak elkarrekin konforme etorri dira eta Leioan ospatuko dira ihardunaldiak martxoaren 14 eta 15ean inguru.

Euskal emakume guztiek atea zabalik daukatela esatea, azkenik, kontaktatu nahi duenak bidea erraz aurkituko duela pentsatzen dugularik.

aste honetakoa

25 otsailak 18,30: Aurkezpena. 18,33: Marmol Urdina (dokumentala) 8. kapitulua. 19,00: *Legebakoen Erregina* (luzemetraia). 20,30: Jai Egun (informatiboa). 21,00: Kontak-tuak (telesaila) 3. kapitulua. 22,00: *Silvie Vartan* (show musikala). 23,00: Amaiera.

Hauteskundeak direla eta 14,30tan Teleberriekin hasera emango zaion programazio berezia izango da, orduoro albistegi labur bat eskeiniz goizaldeko 2ak arte.

programazioa

26 otsailak 14,00: Aurkezpena. 14,03: Bihurriak (marrazki bizidunak) 4. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: *Monopoly* (telesaila) 6. kapitulua. 16,20: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Pac-Man (marrazki bizidunak) 11. kapitulua. 20,00: Bostak (telesaila) 10. kapitulua. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Zazpitaraua (asteko programazioaren berri). 21,30: Berbetan. 21,35: Kirolez-kirol. 21,50: Dallas (telesaila) 11. kapitulua. 22,40: Gabon (informatiboa). 22,50: Amaiera.

27 otsailak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Pac-Man (marrazki bizidunak) 11. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: *Monopoly* (telesaila) 7. kapitulua. 16,20: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Dotakon (marrazki bizidunak) 7. kapitulua. 20,00: Zine mutua. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Gaztetandik: Etxera joateko orduak. 21,30: Berbetan. 21,35: Aita bedeinka nazazu (telesail komikoa) 11. kapitulua. 22,00: Mahai ingurua (zehazteko). 22,50: Gabon (informatiboa). 23,00: Amaiera.

28 otsailak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Dotakon (marrazki bizidunak) 7. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: *Monopoly* (telesaila) 8. kapitulua. 16,20: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Barazki sorta (telepanpinak) 11. kapitulua. 19,48: Klopka Gaztelua (telepanpinak) 11. kapitulua. 20,00: Kanaleko umeak (telesaila) 4. kapitulua. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Zopa Haundi. 21,30: Berbetan. 21,35: Europako parke nazionalak: Holanda (dokumentala). 22,20: Musikaldia. 22,40: Gabon (informatiboa). 22,50: Amaiera.

29 otsailak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Barazki sorta (telepanpinak) 11. kapitulua. 14,19: Klopka Gaztelua (telepanpinak) 11. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: *Monopoly* (telesaila) 9. kapitulua. 16,20: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Uso kale (marrazki bizidunak) 5. kapitulua. 19,37: Buruak eta Isatsak (dokumentala) 4. kapitulua. 20,00: Aingerutxoren Gorabeherak 10. kapitulua. 20,30: gaur Egun (informatiboa). 21,00: Munduan Zehar (nazioarteko informazioa). 21,30: Txikago (telesaila) 10. kapitulua. 22,40: Gabon (informatiboa). 22,50: Amaiera.

1 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Uso kale (marrazki bizidunak) 5. kapituluak. 14,17: Buruak eta Isatsak (dokumentala) 5. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,20: *Monopoly* (telenobelak) 10. kapitulua. 16,20: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Bihurriak 5. kapitulua. 20,00: Plaza Berri. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Kirolez-kirol. 21,20: *Manoa* (luzemetraia). 22,55: Gabon (informatiboa). 23,00: Amaiera.

hurrengo astekoa

3 martxoak 18,30: Aurkezpena. 18,33: Marmol Urdina (dokumentala) 9. kapitulua. 19,00: *Jakob* (luzemetraia). 20,30: Jai Egun (informatiboa). 21,00: Kontak-tuak (telesaila) 4. kapitulua. 22,00: *Duke Ellington* (show musikala). 23,00: Amaiera.

4 martxoak 18,30: Aurkezpena. 18,32: Beldurgarria barregarri 10. kapitulua. 19,00: Maia 10. kapitulua. 19,45: Zer berri (dokumentala). 20,15: Iparraldetik (erreportaia). 20,30: Jai Egun. 20,45: Txostena (hila-beteko albiste laburpena). 21,30: Profesionalak 8. kapitulua. 22,30: Kirolez kirol. 23,00: Amaiera.

5 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,03: Bihurriak (marrazki bizidunak) 5. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: *Monopoly* (telesaila) 11. kapitulua. 16,20: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Pac-Man (marrazki bizidunak) 12. kapitulua. 20,00: Bostak (telesaila) 11. kapitulua. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Zazpitaraua (asteko programazioaren berri). 21,30: Berbetan. 21,35: Kirolez-kirol. 21,50: Dallas (telesaila) 12. kapitulua. 22,40: Gabon (informatiboa). 22,50: Amaiera.

6 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Pac-Man (marrazki bizidunak) 12. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: *Monopoly* (telesaila) 12. kapitulua. 16,20: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Dotakon (marrazki bizidunak) 8. kapitulua. 20,00: Zine mutua. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Gaztetandik 21,30: Berbetan. 21,35: Aita bedeinka nazazu (telesail komikoa) 12. kapitulua. 22,00: Mahai ingurua (zehazteko). 22,50: Gabon (informatiboa). 23,00: Amaiera.

7 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Dotakon (marrazki bizidunak) 8. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: *Monopoly* (telesaila) 13. kapitulua. 16,20: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Barazki sorta (telepanpinak) 12. kapitulua. 19,48: Klopka Gaztelua (telepanpinak) 12. kapitulua. 20,00: Kanaleko umeak (telesaila) 5. kapitulua. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Zopa Haundi. 21,30: Berbetan. 21,35: Horizont (dokumentala). 22,20: Musikaldia. 22,40: Gabon (informatiboa). 22,50: Amaiera.

8 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Barazki sorta (telepanpinak) 12. kapitulua. 14,19: Klopka Gaztelua (telepanpinak) 12. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,10: *Monopoly* (telesaila) 14. kapitulua. 16,20: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Uso kale (marrazki bizidunak) 6. kapitulua. 19,37: Buruak eta Isatsak (dokumentala) 6. kapitulua. 20,00: Aingerutxoren Gorabeherak, 11. kapitulua. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Munduan Zehar (nazioarteko informazioa). 21,30: Txikago (telesaila) 11. kapitulua. 22,40: Gabon (informatiboa). 22,50: Amaiera.

9 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Uso kale (marrazki bizidunak) 6. kapituluak. 14,17: Buruak eta Isatsak (dokumentala) 6. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Musikaldia. 15,20: *Monopoly* (telenobelak) 15. kapitulua. 16,20: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,32: Bihurriak 6. kapitulua. 20,00: Plaza Berri. 20,30: Gaur Egun (informatiboa). 21,00: Kirolez-kirol. 21,20: *Tratu txarrak*, 'Battered' (luzemetraia). 22,55: Gabon (informatiboa).

OHARRA: Okertutako hizkiz idatzitako luzemetraiak, telenobelak eta gainerako showak ondoko orrialdeotan komentaturik daude nola-baiteko aurrerapen bat eskainiz.

TXORI BATEK ESAN DIGU...

AMOREBIETA

Bi ziren protestako komunikatuak

Beharbada irakurriko zenuten «Egin» en nola ETBko unidate mogikorretako jendeak agiri bat zabaldu zuen ETBn bertan beren protesta agertuz. Izan ere, jendeak haiei botatzen omen die bronka suspenditutako partiduengatik eta planifikazio faltak sortzen dituen gainerako akatsengatik. Halere, esan beharra dago kanpoko unidateetako jendearen agiria ez zela bakarria izan. Beste agiri bat ere zabaldu zen (Durangon egoten diren operadoreena, azkeneko hau) eta hari berari egiten zion tira: goiko buruen kalkulo eza eta zabarkeria langile xeheek ordaindu behar dutela zioten eta horren errua eta erantzukizuna —normala denez— goiko arduradunei leporatzen zieten.

“Dallas” beste urtebeterako

Erosketa berriei lerrotxo batzu dedikatzen badizkiogu, beharbada bere pisuz nabarmentzen da «Dallas» telesail hiperfamatuaren birsinatzea. Izan ere, beste urtebeterako sinatu dute ETBkoek kontratua eta amerikarrek hutsegiten ez badute behintzat, garbi dago petroliozaileen tentelkeriak luzaroan jasan behar izango ditugula. Beste hiruzpalau serie luze ere erosi berriak dituzte. Lehen «Simon eta Simon» izena eramango duena da, detektibeen mundutxoan girotua eta ordubeteko 22 kapitulu osaturik dagoena. Hau baino luzeagorik badago, halere, fantasiaren bidetik abiatutako «Buck Rogers» telesailak hogeitabederatzi kapitulu izango bait ditu. Hirugarren bat «Bidaia-riak» izeneko izango da, denbora tunelaren topikoa erabiliz mendeetan zehar egindako bidaia narratzen delarik. Azkenik, eta 1984. urtean gaudenez, Orwell idazleari buruzko sail bat ere eskuratu du ETBk, ordubeteko bost kapituluatan dosifikatua.

Amatiño, ‘arrejuntatuen’ bila

Amatiñoren azken burutapen argitsua; mahai-inguru batetarako honako hiru partaideak bildu nahi izan ditu: ezkonduetako bat, dibortziatutako beste bat eta azkenik ezkondu gabe pertsona batekin bizi den beste bat. Itxura denez, azken lau astetan ero moduan ibili da gure Luis Alberto ‘arrejuntatu’ ren baten bila, beste biak lehen egunetik lortu omen zituen eta. Izan ere, nik ez dakit nondik ateratzen dituen hain ideia brillanteak. Onena izango dira, hala eta guztiz ere, egingo dizkien galderak (egiten bada, behintzat). Okurritzea ere...!!! Beharbada amodioari buruz mintzatzeko asmoa izango zuen, edota ezkontza instituzio bezala, edota ea ezkondu gabe sakramentuaren grazia santifikantea jaso daitekeen... seriotasun minimo bat, fribolidadeak ondo daude, baina erridikuloan erori gabe.

BOTOIA SAK

Datozen bi asteetarako ETBk duen programazioan zerbait interesgarria aurkitzea lan nekeza gerta daiteke, luzemetraien artean bederen. Hala eta guztiz ere, joan gaitezen denak banan-banan ikusiz, laburki izanik ere. Eta laburki —malgré nous— zeren ETBk ez digu filme bakoitzari buruz informazio handirik eskaini.

“Legebakoen erregina”

Otsailak 23, larunbata, 19,00tan.

(The Mauerik Queen, 1955, Joseph Kane)

Izenburuan aipatzen den erregina hori Barbara Stanwyck dugu; Barry Sullivan-ek antzezten duen sheriffa izango da legez kanpoko emakume honen jomuga eta obsesioa. Hauekin batera Scott Brandy eta Wallace Ford.

Aise antzeman daitekeenez wester baten aurrean gaude eta ez onenatariko bat. Dena den, wester gehienetan bezala entretenigarritasuna garantizatuta dago.

“Manoa”

Martxoak 2, ostirala, 21,20tan.

(Solveig Hoogesteijn, 1979)

Manoa Venezuelako lehenengo urre-mehatzaren izena da eta bertako bizilagunen hizkuntzaz El Dorado esan nahi omen du. Juan eta Miguel (salsarekiko zaletasunaz aparte, elkarrekin zerikusi gutxi duten nerabe bi) Venezuelako barrena abiatzen dira haien Manoaren bila, haien buruaren bila,

azken finean. Bidaia hau denbora zeharko bidaia bilakatzen da, iraganen zehar, iragana bera badatza zeharkatzen diren herrietako bizilagunen gogoan.

Filme hau Canneseko 33. Zinemaldian bota zen, Quinzaine des Réalisateurs izeneko sailan, Martxoaren 1980. ko Miarri zekoan ere, azken honetan sari berrak jaso zuen.

“Jakob”

Martxoak 3, larunbata, 19,00tan.

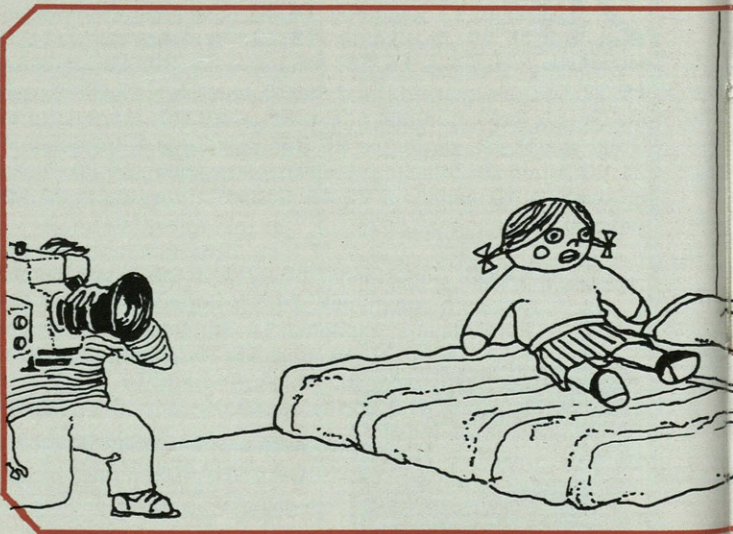
Gure zine-liburu potolo eta marduletan ondo begiratu ondoren, gauza bakar bat dakigu luze metraia honi buruz: Txekoslovakia delako, besterik ez. Horrela berez, garrantzia txiki bat emate du, bai bait dakigu zinemagintza horren emaitzek beti betetzen dutela gutxieneko maila. Ikusi egin behar, beraz.

“Tratu txarrak”

Martxoak 9, ostirala, 21,20tan.

(Battered, John Lewellyn-Moxey)

Berriro ere, informazio urria dugu filme edo, hobeki esanda, telebista honi buruz; istorioa ondo dagoela dirudi baina amerikarrek ez dago inoiz jakiterik. Sena txarra behin eta berriro jipoitutako emakume batek feminista batzuen laguntza eta aterpe bila. Ikusten duzueenez, istorio horretan oinarriturik edozein gauza egin daiteke, onerako eta txarrerako ere. Bi behatzak gurutzatu, beraz, eta patua eskuzabala begitu.

U AURRETIK...

“Monopoly”ren txanda eta show musikalen beheraldia

Datozen bi astei buruz (eta aurrekoetan gertatu ez bezala) gauza nabarmengarri gutxi dagoela aitortu behar. Beharbada, halere, komeni da gogoratzea «Isaura» telenobela zoragarria amaiturik beste bati eman zaiola hasera bazkalondoetan: «Monopoly» edo «Jaun eta Jabe» izenekoa. Ezin esan «Isaura» bezain bizia denik baina oso ondo girotua dago hau ere. Famili saga horietako baten inguruan dabil mende hasierako Dinamarkan. Maitasuna eta klase borroka. Brasilgo berotasunetik Dinamarkako hotzalditara doan tartea.

Luzemetraia eta antzekoei dagokiena oraingoan alde batetara utzita, gainerakoan hutsa, edo ia ia. Musikari lotzen bagatzaizkio larunbateko showetan Silvie Vartanena Otsailaren 25ean emango da. Tangoa baino zaharragoa den abeslari gatzbako horrek eskain dezakeena aspertasuna besterik ezin daiteke izan, kasurik txarreanean behintzat.

Hurrengo larunbatean gauzak apur bat hobeagotzen dira. Martxoaren 3an gaueko 10etan Duke Ellingtonen musikaz eta oroimenez Londreseko katedralean filmaturiko kontzertu ospetsua. Duke Ellingtonen musika gogoko badu norbaitek, ez dezala galdu gomendatuko genioke dudarik gabe.

IKUSITAKOAK IKUSITA...

Antxon URRESTARAZU

Árantxa Urretabizkaiaren aziertoak

Euskal Telebista zer den (edo zer izan behar lukeen) kontutan hartuta garbi daukat nik ezinezkoa dela kritikak modu errazegi batez bota. Horregatik orain arte imajina nahiko optimista ematen saiatu naiz (optimismoz ikusten bait dut, hain zuzen, ETBren geroa), eta alde horretatik, programa bat txalotu ahal izateko, ez dut beharrezkoa ikusten goitik behera batere hutsik egin gabe atera dadin, edota meioratzeko alde garbiak azaldu ez daitezzen. Eta horrexegatik, hain zuzen, nire txalo beroak jo nahi nizkioke Arantxa Urretabizkaiari asterik aste egiten duen «Gaztetandik» programatik. Badira lauzpabost bider ikusi dudala astearteetan antenaratzen den programa hori, eta nabarmena da Arantxak imajinazioa estutzearen aldetik ageri duen esfortxua. Nahiz eta alde teknikoa apur bat gehiago zainduz askoz produktu hobeagoa izan zitekeen. Areago, gaztetxoentzako programek beste telebistetan nolako zailtasun handiak topatu izan dituzten kontutan hartuta. Dexente errazagoa bait da umeentzako programa bat egitea gaztetxoentzako baino. Besteek lan horretan esti egin dutenez, alde horretatik bide berari eutsi diezaion animatu nahi nuke Arantxa.

Imajina galtzea izan zen okerre

Beharbada «Koxka» hau argitaratuko den garairako nahiko ahantzia egongo da Real eta Athletikaren arteko partiduen iskanbila, baina nik ez nuke okasio hau pasatzen utzi nahi kasu hori aipatu gabe. Batik bat, partidu hura suspenditzea ETBren hasieretatik eduki duen hutsegite handienetako bat izan delako (zenbat jende jarriko ote zen haserre bizian?). Nik uste hankasartze hark alderdi teknikoagatik baino askoz inportantzia handiagoa eduki zuela imajinaren aldetik.

Gauzak azken ordurako eta kontrolatu gaberik

Baina okerre da kasu horiek ez direla kasu isladatuak. Duela hiru aste UB-40ren musikaldiarekin gertatu bezala, duela bi aste luzemetraia baten erdian gertatu zen, anuntzioak sartzeko eten, baina gero ezin zinta zegoen lekuan jarri eta moztu egin behar. Superbisado batek eta azken orduko kontu piska batek lagundu beharko lukete Koxka horiek kimatzen. Izan ere, askotan eta emititu baino lehen egiten den lan mordoarekin (eta lan hori nabaritzen da ETBko saioetan) azken orduko detaile txiki bati zurengatik dena pikutara bidali ohi da behin eta birritan. Pena da, benetan, eta beharbada ez luke hain konponbide zaila izango.

IRRATI BAKOITZAK BERE KOXKA

Arrate Irratia

Irrati honek euskaraz ematen ditu bere irratsaio guztiak, eta Eibar inguruan entzun daiteke FMn 91,6 Mhz. tan.

Aste barruan

- 11,30: Euskal musika.
- 12,30: Oharrak eta berriak.
- 13,00: Maxikoko musika.
- 13,30: Eskeinitako doinu eta abestiak.
- 15,00: Musika doinu eta abesti gozoak.
- 17,00: Arratsaldeko txokoa.
- 18,00: Euskal Herrian zehar.
- 19,00: Euskal Herriko musika eta oharrak.
- 20,00: Errosarioa.
- 20,30: Euskal Herriko doinu eta abestiak, oharrak, herriko kirolak eta jakintzaren txokoa.

Larunbatean

- 10,30: Etxeko andreen irratsaioa.
- 11,00: Kili irratia.
- 12,10: Zatoz gugana.
- 18,00: Gaixoen irratia.
- 19,00: Musika berria.
- 20,30: Kantu zaharrak.

Igandean

- 11,30: Euskal Herriko bideetatik zehar (DYA).
- 20,30: Kirolak.

ENTZUNDAKOAK ENTZUNDA

Irrati berria Bilbon

Medio gutxiz eta gogo handiz, Bilboko Santutxu auzoan, euskara komunikabideetan zabaldu, hedatu eta indartu behar dela oraindik pentsatzen duten gazte «zoro» batzuk, irratia berri bat atera dute uhinetara.

Zabalera, mugatua, medioen arabera: Santutxu, Bolueta eta Txurdinagan bakarrik entzun daiteke, eta batzutan Deustu, San Ignazio eta Parte Zaharreko zenbait aldetan ere, baina ez Bilbo osoan.

Emisioak egunero eta 6etatik 10etara aritzen dira, oraingoz, baina ordu kopurua luzatzeko asmoaz dabilta.

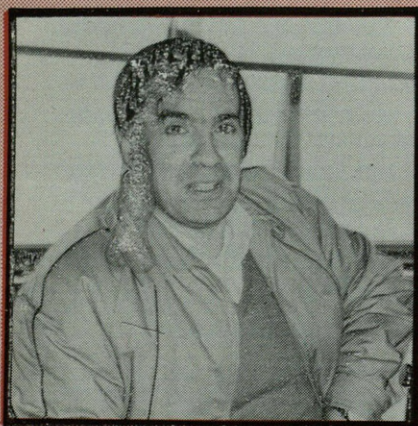
Montaian, Bilboko Euskadi Irratiko tekniko baten laguntzaz kontatu dute, eta ikutzen dituzten gaiak, denatarikoak dira, kulturalak eta auzoko berriak nagusi direlarik.

Konektatu nahi baduzue, FMn, 99,99 MHzetan topatuko duzue, Loiola irratia ren ondoan (100 MHz).

Nahiz eta oraindik gutxi dakigun horietaz, orri hauetara, dituzten asmoen mintzatzeraz, ekarriko ditugulako promesa egiten dizuegu.

Al, izena aipatzea ahaztu zaigu. Batzu ARGIAN murgiltzen diren bitartean, beste batzuk ILUNA aukeratu dute. Nor oker?

Laura MINTEGI

Jose Mari Otermin, mikrofono-nostalgia zorian

Jose Mari Otermin ezaguna da irratia munduan, bere ahotsak denbora puska bat badarama uhinetan, eta gaur egun Euskadi Irratiak Donostian duen emisora-ko zuzendari dugu. «bueno, bai, zuzendari» esan digu zalantza izpi batekin, bere lanari garrantzia kendu nahi balio bezala. Euskadi Irratiko zuzendaritzara iritsi arteko bere ibilbideaz galdegin genion.

AHOTSEN AURPEGIAK

«1973. ean sartu nintzen Loiolako Herri Irratian, kazetaritza karrera antzua gertatzen ari zitzaidanez, praktika bila etorri nintzen Loiolara. Udara partea zen, eta Jose Mari Iriondo bakaziotan zegoenez berak egiten zuenaren inguruan aritu nintzen, gogoratzen naiz lehendabizikoa informatibo lokala izan zela, astelehen batean».

Loiolan zazpi bat urte egin ondoren Donostiarra joan zen Herri Irratiko sei orduen koordinatzaile gisa. Urte t'erdi pasa ondoren orain daukan postura pasa zen.

Amezketan jaioa dugu Otermin, eta gaur egun ezkondua dago bi semealabekin. «txikiak gaur bete dizkik bi hilabete eta egun bat»: hamar urte hauetan makina bat programa egin egongo da Otermin-eta guzti horietatik gustokoena selekzionatzea lan galanta dela jakinda ere, horixe galdetu diogu. eta berak dudamuda gehiegi egin gabe erantzuten du, «gustorena egin dudana programa azken boladan egin dudana, goizeko programa bat, mundu bat jarri behar da dantzan, baina oso lasai egiten da

lana, bulla gutxi dagoelako, entzulego ona dago, programa erlatatua zen, esnatzaile horietako bat». Segidan ia pausarik gabe erretransmisioen mundua atsegin duela eta baita elkarrizketena ere aitortzen digu.

Goizeko programa hori utzi berri du, esplikatzen digu, jendez urri ibili direlako egin behar izan dituela programa txiki batzu, «presioa» aipatzen du behin eta berriz. Orain, jende berriaren etorrerarekin, hogeitamabi dira plantillan, lasaiago dabilta. «Nik ez nuen pentsatu ere egiten mikrofonoaren nostalgia sentitu behar nuenik, orainarte ez dut horretarako aukera haundirik izan, baina guri gehien gustatzen zaiguna mikrofonoa da, eta posible da nostalgia izatea».

Ia bi urte hauetako jostioaren balantzea egiteko eskatu diogu, «zerbait erakutsi badu gure honek, hori da, posible dela irratia kurioso bat egitea lotsa haundirik gabe; bestalde, gure irratia ren espektatiban jende bat bagenuen, eta guk meritu haundirik egin gabe jendea bazegoela zai, eta hori balantze positiboa da».

BIDEAK NORA OINAK HARA

Urdoze-Buztanzelai-Baigorri: Iparlako gailurren segida

Azkeneko ibilaldian, Iparlako gailurreriaren erdialdea ezagutzeko parada eskeini genuen, Iparlako lepotik Harrieta lepora doan tarte, alegia. Egungo ibilbide hau, Harrieta lepotik Aintziaga kaskora hedatzen denari dagokio. Berriz ere, Ekialdera jausten diren ostikoak erabiliko ditugu, Urdozetik abiatuz eta Baigorriko karrikan bukatzeko. Beraz, bi auto bederen behar dira, leku bakoitzean bana uzteko.

Urdoze, Bastida bezala, Baigorriko auzoa da; haren enparantza, eliza ttipi batez eta jauregi eskerga batez hornitzen da. Jauregiaren iparraldean (hari begira eskuintan, beraz), pista zabal bat hasten da, mende balera zuzen doana; harek eramango gaitu Harrieta lepoaren azpiraino, Zahastoiko errekan zehar. Pista zabalak ez du galerarik; erreka-aren eskuin aldetik dabilkigu, Zahastoiko tuturru arrokatuaren pean pasatzen da, eta handik ederki ikusten da lepoa, murailan guztiz nabaria. Erreka ubera batez zeharkatzen da, eta pistak oso itzuli handia egiten du Larrartetik Harrietara doan bidea aski goian aurkitzeko; itzuli hau

aurreratu daiteke, ubera igaro eta berehala mende balera eta gora abiatzen den bide zaharra hartuz. Hala edo nola, Sarosarre txabolaren ondoan biltzen dira sendra zaharra eta pista berria; handik gora eginez, iparmende balera, laister aurkitzen da Harrietara doan bidea. Honaino, arbolon erresuman ibili gara: gaztainondoak azpian, haritzak gero, pagoak lepoaren ondoan.

Eta hemendik aurrera goiko belardi bilutsietan ibiliko gara. GR 10 ibilbideak Baigorrraino balizatu du, zuriz eta gorriz, bidea; hegoaldera, bi kasko gaintutuko ditugu: ASTATE lehenik (1022 m.), BUZTANZELAI gero (1029 m.); Kaskotik behera, hobe duzue GR 10 utzi, haren balizak muga ez zeharkatzeko arroka arroka ibiltzen direlako, eta Erratzuko lurretan zeharka bat eginik, Buztanzelaiko lepoan ageriko zarete. Handik behe- ra, GR 10ak eramango zaituzte, Aintziaga eta Arkasabal ostikoetan gainti. Holako gailurretan, berdin gertatu zaigu hotzaz negarrez ibiltzea, edota beroz non bainatu gogoz bilatzea; oro har, leku guztiz ikusgarriak dira.

BELTZA

Desmaila: 850 metro. **Erraztasuna:** arazorik ez. **Mapa:** Pays Basque EST, 1:50.000, aski da; IGN Iholdy 5—6, 1:25.000, lagungarri gerta dakiguke Zehastoitik Sarosarrera igotzeko. Ez batean ez eta bestean ere pista berria ez dute markatzen.

NIRE LAPIKOTIK

Arroza oilasko prejituekin, edo barazkiekin, edo muskuiluekin, edo...

Oilaskoa garbi ezazu eta pusketan jarri. Oilo pusketak gaztu. Tipula asko eta baratziari ale batzuk txikitu, eta oinarri bezala jar itzazu lurrezko kazuela batean. Tipula prejitzen hasten denean bota itzazu kazuelara oilasko pusketak.

Oilo pusketak prejitu arte itxoin eta ondoren arroza urik gabe bota kazuelara. Oilasko pusketak eta tipularekin nahasturik jirabira batzuk eman prejitzen has dadin; ondoren bota ura.

Ura eta arrozaren proportzioa jakingo duzue noski.

Gatzari dagokionez, osagai bakoitzari berea bota behar zaio: tipula eta baratziari hasterakoan. Oilaskoari ontzian sartu baino lehen, eta arrozari besteekin nahasterakoan. Kontutan hartu arrozak

gatz asko jaten duela egiten ari denean. Egin aurretik proba ezazu eta gehiago behar badu orduan bota gatz gehiago. Egin ondoren botatzea alferrik izango duzu.

Arroza erabat egin aurretik sutetik atera, gero bere berotan egingo da erabat. Guztiz eginga dagoenean ateratzen baduzu, agortu eta lehortu egingo zaizu.

Era berean egin dezakezu arroza barazki edo muskuiluekin. Kontutan izan barazkiei gehiago kostatzen zaiola egosten eta hasieran txiki-txiki eginda bota behar dituzula. Itsaskiak, berriz, azkenean, arroza egiten bukatzeko bost bat minutu falta direnean, bestela lehortu egingo zaizkizu.

Karlos ARGIÑANO

IGARRI ETA IGORRI

Laugarren KOXKA honekin bukatzen da lehen «Igarkizun Sariketa» hau; nahiz eta azken unerarte ez bidaltzeko kontseilatu, batzuek hasi zarete astero astero zuen erantzunak korreoz bidaltzen. Ez du ajolik, hemen ditugu gordeta gehien asmatzen dutenen artean sariketa eratzeko.

Beraz, badakizue, lau KOXKA hauetan agertu diren hamabi (12) igarkizunen erantzunak bidali eta Athletik eta Errealeko jokalarien sinadurak izango dituzten pare bat baloiren zozketan parte hartzeko aukera izango duzue. Sobreak honoko helbide honetara igorri: ARGIA, «KOXKA Sariketa», Virgen del Carmen z/g. Ramonenea behea. Donostia—12.

10.— Zuri-zuri ta borobila,
giltzarik gabe irekia.

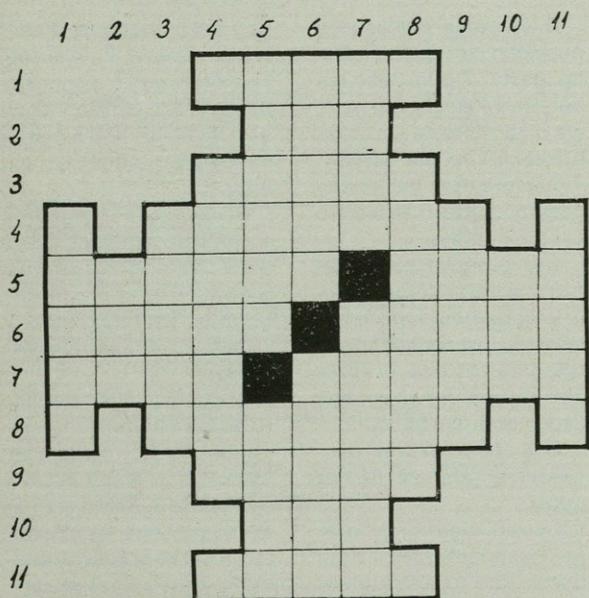
11.— Igurtziz jaio,
putz eginez hazi,
estaliz hil.

12.— Arbola batek hamabi adar,
adar bakoitzak lau habi,
habetan bakoitzak zazpi arraultza.

igarkizun
sariketa

GURUTZEGRAMA

ENBIDO

Bokalea. 9.— Artopila.
10.— Ohartasunaren ete-
naldia ezaugarritzen duen
egoera fisiko normala.
11.— Toka. nuke.

GOITIK BEHERA: 1.—
Ez oker. Estatu espainoleko
tren batek hartzen duen
izena. 3.— (ald.) Bizkaieraz
eta gipuzkeraz, ziren. 4.—
Oxigenoa. Batzu. Nitroge-
noa. Eustakio Mendizabal
E T A ko militantea zena-
ren izengoitia. (ald.) Baraz-
ki. 6.— Saskiak, otarreak,
e a . . . egiten dira. Ilea.
7.— Nafarroako herria.
Pluralean. Burua enberrari
lotzen zaion gorputzaren
zati. 8.— Nitrogenoa, hiru-
garrenez. Eltzea. Bokalea.
9.— (ald.) Zubereraz eta
erronkieraz, akatsak.
10.— (ald.) Jatorria adie-
razten duen atzikia. 11.—
Zorroa.

LUZETARA: 1.— Bare,
baketsu. 2.— Fanfarre bat.
3.— Zimur. 4.— Kontso-
nantea. Zailak, neketsuak.
Lehengo kontsonante be-
ra. 5.— (ald.) Firmatu.

Presta. 6.— Barazkia. Plu-
ralean, edozein gai itsas-
kor. 7.— Gaixoa. Hoben,
erru. 8.— Nitrogenoa.
Lantzo ihauteriko pertso-
naia nagusienetako bat.

BERTSOLARI ZOPA

Aurki itzazu letra-zopa honetan bizirik dirauten 15
BERTSOLARIEN IZENAK. Goitik-behera,
behetik-gora, horizontalki, atzekoz aurrera edo
zeharka irakur daitezke.

M	E	J	K	I	K	I	X	T	O	A	K	Z	A	L
H	I	K	H	V	U	N	D	E	U	S	F	H	K	A
R	R	P	E	A	A	L	U	N	B	J	M	R	Q	S
P	Ñ	T	E	L	L	E	R	I	A	M	I	P	T	A
A	U	M	K	Ñ	J	L	P	U	I	G	R	O	W	R
A	S	A	I	N	A	P	T	Z	E	Z	T	S	E	T
X	T	O	Z	K	T	G	U	T	C	R	D	A	M	E
T	G	H	A	N	U	M	A	M	U	R	I	Z	A	M
B	N	U	P	N	A	X	B	R	T	Z	E	I	D	S
E	N	B	E	I	T	A	L	K	I	R	D	L	T	R
N	E	G	U	O	U	I	O	A	R	K	P	T	V	B
T	I	V	R	P	T	M	N	I	G	U	A	N	X	B
T	G	R	O	E	L	I	G	E	M	U	I	N	L	O
Z	O	N	U	F	A	A	I	G	E	T	A	P	O	L
G	L	A	D	E	M	E	N	D	I	B	U	R	U	X

Agur eta ohore, Karlos irabazle!

El maloren zaldia baino
dexente motelagoa den
euskal prentsa honetatik gu-
re lehendakariari —eta baita
Sagrariori ere— eskumui-
nak ematen lehena izan nahi
nuke

Honez gero kanpainako
ipurterre eta ezinikusiak
ahaztuxeak izango ote dira
lau urtetarako agintaldi be-
rriari begira; hainbeste dek-
larazio hysteriko, liskar hut-
sal bost xentimoko pupu
demagogiko, zirikatzaile sa-
putin eta aprobetxategi ka-
rroineroren gain poster mo-
numental horietatik lasaita-
suna konfidantza eta on-
drautasuna eskeiniz begira
aritu zaigun gure Karlos
suertatu da, merezimendu
osoaz garaile.

Dagoeneko ez da Xabato
Arzalluzekiko etxebarneko
lehian txapeldun absolutoa
izaki etsai eta zuzengabeke-
ria guztiei erasotzen zien
Garaikotrueno kapitain sal-
batzaile magnifikoa, ez, bere
izaera bestelakoa dugu: ar-
durak apur bat zimurtzen
duen kopeta altxatuz eta
marshal-sheriff-lenda txapa
txalekoan gure burujabeta-
suna deuseztu nahi duten
arerioen kontra solo ante el
peligro Euzkadiren etorkizu-
naren bidetik ausartki aurre-
ra jarraitzen duen Garaykoo-
peretxea.

Bera aitzindari eta guztiok
garraizkiolarik, euskal fami-
lien lana, zoriontasuna eta
tradizioan oinarrituriko au-
rrerapena garantizaturik
daude; Euskal Herria fede-
duna da oraino!

SANBINO

inondikan ere pobrea. Problema, askotan da orientazioarena. Hemen itsututa gaude, edo zenbait jende itsututa dago, euskararen arazoa dela etengabe gauza berriak asmatzen jardutea edo ekintzak egitea. Hain zuzen liburuska horretan esaten da, hori bezain premiazkoa, edo oraindik ere premia haundiagokoa dela galdetzea, eta pentsatzea, eta erabakitzea egiten denak ze orientabide izan behar duen eta nora zuzendurik dagoen. Orientazio hori erabakitzea garrantzi handiko gauza bat da. Eta hori da liburuskari, ondo irakurriz gero, azaltzen dena.

A.— Problema izango da kanpoan ginenok espero genituela...

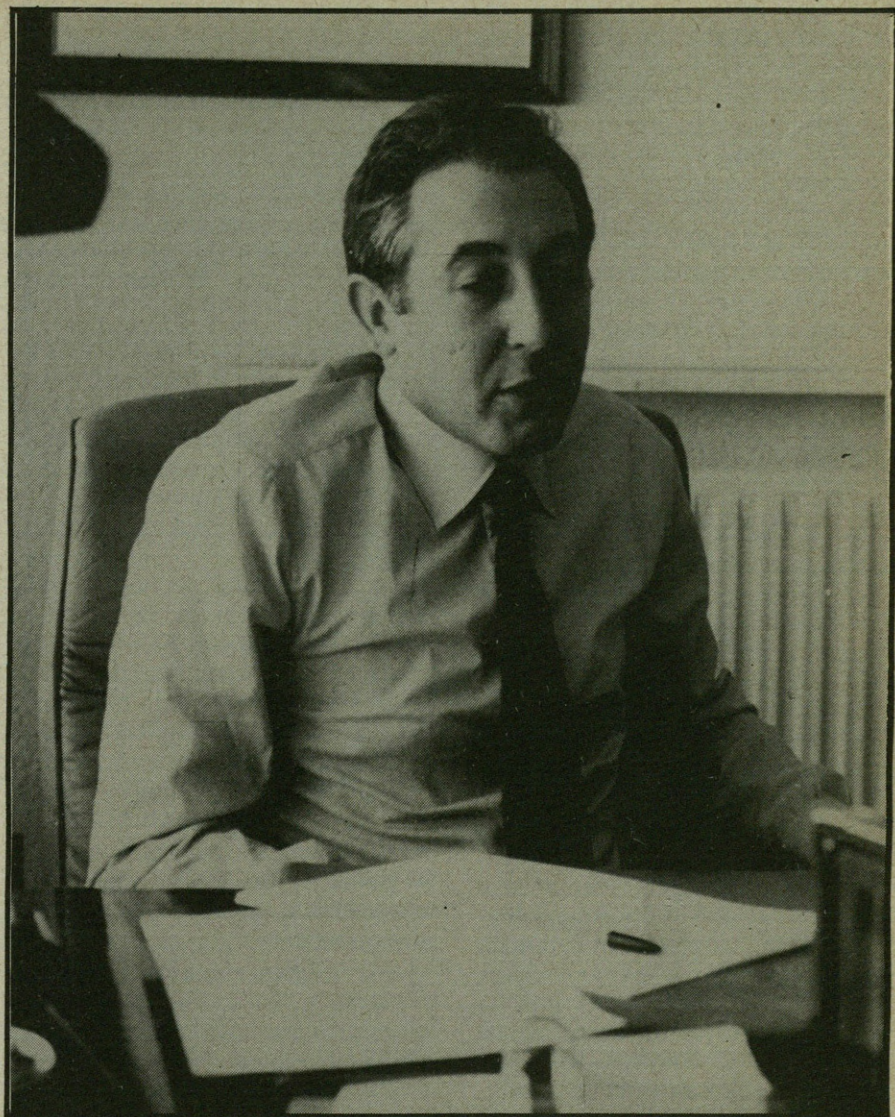
J.A.— Ekintzak! Hori da zer prejuzioekin planteatzen den. Norbaitek entenditzen badu Hizkuntza Politika etengabe ekintzak egitea dela... orduan bai. Baina planteatzen bada, nere iritzian serio planteatzen badira gauzak, benetan beharrezkoa zer den erabakitzen baldin bada, orduan gauzak diferente ikusten dira.

A.— Herriz herri sortzen ari da euskararen erabilpenari buruzko inkesta soziolinguistikoak egiteko premia. Ze iritzi dauka Euskararen Aholku Batzordeak horri buruz?

J.A.— Euskararen Aholku Batzordeak pentsatzen du: batetik, egoera ezagutu egin behar dela, dudarik gabe; egoera ezagutzeko zentsoren bidez ateratako datuek jarraipen bat izan behar dutela, kurbarik dagoen edo ez iku steko eta kurba nolakoa den ikusteko; Euskararen Aholku Batzordeak pentsatzen du behar beharrezkoa dela transmisio mekanismoen azterketa bat, hizkuntzaren transmisioa belaunaldi belaunaldi zeren baitan dagoen eta zein diren transmisio hori baldintzatzen duten datuak; Euskararen Aholku Batzordeak pentsatzen du beharrezkoa dela portaera erreala baldintzatzen duten faktoreak ezagutzea.... eta guziori martxan dago.

A.— Diozun hori eta herrietan egiten ari diren inkesta soziolinguistikoak ez dira gauza bera.

J.A.— Ez da gauza bera, ez. Baina guri inportanteena momentuan nik esandako horiek iruditzen zaizkigu, beste alderditik, herrietan egin daitezkeela inkesta soziolinguistikoak, horren garrantzia ez da ukatzen, ez eta gutxiago ere; Irunen egiten dena ez da egin gobernuarekin kontaktu gabe. Orain, pentsatzen dugu zenbateraino beharrezkoa den herri bakoitzean, auzo bakoitzean, horrelako inkestazio bat egitea. Zenbaterainoko datu berriak ekarriko dituen ala ez, eta pent-

satzen dugu ez ote den hobe tipifikazio bat egitea, soziologiak beti lan egiten duen bezala, bestela ez dago zer egiterik indibiduo bakoitza aztertu behar bait litzateke, eta pentsatzen dugu hobeagoa dela tipifikazio horiek egitea eta orduan egin behar diren azterketa soziolinguistiko horiek estrukturatuta egitea behar den tokitan eta behar den tipifikazioarekin.

A.— Horren ondorioa al da Eibar eta beste zenbait herritan inkestak aurrera jarraitzeko Gobernutik etorritako fre-nua? Oztopoak jartzen zaikiela?

J.A.— Ez da egia. Horrela esanda ez da egia

A.— Orduan, zein da egia?

J.A.— Ez Euskararen Aholku Batzordeak, ez Eusko Jaurlaritzak, ez dio inori esan inkesta soziolinguistikorik ez egiteko.

A.— Eta problemak jarri?

J.A.— Guk ze problema jarriko ditugu? Herri batek egin nahi badu udal administrazioak bere autonomia du. Uste dut bi gauza nahastén ari direla

une honetan. Bata da, egin beharrezkoak diren azterketa soziolinguistikoak, eta beste gauza bat da euskalduntze mailan udaletan egon behar duen azpiegitura. Bi gauza diferente dira.

A.— Ze iritzi daukazu herritan sortzen ari diren Euskararen Batzorde eta Gabinete Teknikoei buruz?

J.A.— Hor Eusko Jaurlaritzak jarra garbi bat dauka, eta da aurrena beharrrak eta eginkizunak definitu behar direla; hori egin ondorenean, beharrrak eta eginkizun horiek betetzen duen erakunderik badagoen edo ez ikusi; hirugarrenez, ez baldin badago, eginkizun eta behar horiek nork bete eta ase ditzazkeen ondoenik ikusi; eta laugarrenez, erabaki udal bakoitzean zer egin behar den.

A.— Eginkizun horiek markatuta daude?

J.A.— Nere iritzirako ez.

A.— Beraz ezin erabaki nork betekoa dituen...

J.A.— Udal batetik deitzen didate-

nean Euskararen Batzordea sortu behar den ala ez galdezka, nik lau pauso horiek aipatzen ditut. Eskatzen dut udal batek bete ditzazkeen eginkizunak definitzeko. Eginkizunak eskatzen ditut, eta nik ez dut ezagutzen behintzat horrelako gauzik justifikatuko lukeen eginkizunik.

A.— Ez al dagokio Aholku Batzordeari eginkizun horiek markatzea?

J.A.— Izan daiteke, eta Euskararen Aholku Batzordea, gobernuarekin batera harremanetan, hori definitzen ari da, eta horretarako organo beharrezkoak planteatzen ari dira, batzuk sortuta daude, beste batzuk sortzeko, eta beharrezko koordinazioa egiten ari da.

A.— Boletín Ofizialeko euskarari buruz ze iritzi daukazu?

J.A.— Bueno, eritzia ezaguna da.

A.— Eta zein da?

J.A.— Ezaguna baldin bada bada-kizue zein den.

A.— Goazen euskararen irakaskuntzara. Ba al dauka Aholku Batzordeak euskaldundu eta alfabetatu behar diren kopururik?

J.A.— Iruditzen zaigu momentu honetan hori ez dela inondikan ere egokia. Zer emango liguke horrek? Momentu honetan Aholku Batzordearentzako eta Eusko Jaurlaritzarentzako beste gauza bat da askoz ere inportanteagoa. Momentu honetan ez da egokia, ez da zilegi, ez da itxurazkoa planteamendu kuantitatibotan ibiltzea arazo kualitatiboak hain garrantzizkoak izanik. Eta gure arazoa eta gure borroka momentu honetan ez dago hainbat arazo kuantitatibotan, kualitatibotan baizik. Minimoak planteatu. Zenbat euskaldunberri sortu behar den? Zer esan nahi du horrek? Zer aseguratzen du horrek? Proiekzio matematiko huts bat? Euskararen etorkizuna gauza matematiko bat da?, gauza mekaniko bat da? Fabrika baten produzioa planifikatzen den bezala planifikatu daiteke? Guri ez zaigu iruditzen hori.

A.— Hori bakarrik ez baina hori funtsezkoa dela...

J.A.— Horri buruz gauza bat esango nizueke, kuantifikazioa beharrezkoa da ala ez da? 83-84ko haurren matrikuletan B eta D ereduen artean 49 harrapatzen da.

A.— Zenbat D eta zenbat B?

J.A.— Orain ez nizueke buruz esango baina B eta D ereduetan 49 harrapatzen da. Hori ez da kuantifikazio txikia. Baina bi gauza hartu behar dira kontutan, batetik, kuantifikazio horren atzetikan ze kualifikazio da-

go?. Eta bestetik, kontutan hartu beharrekoa da hizkuntza ez dela prozesu mekaniko bat baizik eta gertakizun psikosozial bat. Gorputz sozial batek dauka hizkuntza, gorputz horrek abantaila bat aguantatu dezake. Abantaila hori bizkortu daiteke laguntza ona jarriaz, marko positibo bat jarriaz, baina ahal duena baino gehiago eskatzen bazaio lehertu egiten da gorputza.

A.— Balidoak al dira A, B, eta D ereduak? Ze ondorio izan dute?

J.A.— Oraindikan goizegi da ondorioak jakiteko, baina nik A ereduarekin esango nuke: kontutan hartuz datu asko, hazkuntza demografikoa, irakaslegoaren adin estruktura, irakaslegoaren euskalduntasuna eta bere errejimen juridikoa, eta beste zenbait datu kontuan edukiaz, ez ote dugun hanka sartuko behar baino lehen A ereduaren kondena-tuaz. Arriskugarria gerta dakiguke momentu honetan A ereduaren baztertzeta. Nik dakidana da zenbait herritan eta beste tokitan, irakaskuntzan ikasten den bigarren hizkuntza jakinez bukatzen dela.

A.— Baina ingurune guztia erdalduna izanik, etxeko bizitza erdaraz egirik, telebista, kalea...A ereduak eman al dezake fruturik?

J.A.— Esango al zenuke Alemanian bigarren hizkuntza bezala ingelese ikasten baldin bada, giro ingurua ez dute hemen baino hobeagoa izango, esango al zenuke ez dutela ingelese ikasten?

A.— Baina adibide horrek ez du balio, ez da gauza bera. Etxe honetan (Jaurlaritzan alegia) jende gehiagok jakingo du ingelesez edo frantsesez euskaraz baino...

J.A.— Baina horiek ez dute izan euskara ikasteko aukerarik eskolan bertan, eta ingelese ikasteko bai. Ezin balio dezake? Nik ez nuke esango balio ezin dezakeenik.

A.— Demostratzeko dago.

J.A.— Demostratzeko dago baina horrek ez du esan nahi demonstratu ezin daitekeenik. Ez dakit demonstratu daitekeenik eh.

A.— Beste gai bati helduaz, jar dezagun erdaldun huts baten kaso hipotetikoa. Nola esan behar zaio euskara ikasi behar duela?

J.A.— Esan behar zaio ikasi behar duela?

A.— Edo zer esan behar zaio?

J.A.— Inork ba al daki!

A.— Ehuneko lau rogei erdalduna euskalduntzeko...

J.A.— Konparazioak ez du balio,

zeren eta 80 horietatik zenbat dagoen euskara ikasteko motibatuta hori ere liburuan badago. Motibazio problema ez da ezagutzaren portzentaia bera. Hortik hasita. Orduan galdera da, nola motibatu euskara ikastera? Eta galdera itzuli egingo dizuet, motibazio hori nola lortzen da zuzenean behartuta edo zeharka behartuta.

A.—.....erantzuna....

J.A.— Erantzun, erantzun denok egin beharko dugu herri santu hone-tan! Giroa eta euskararentzako motibazioa denon artean sortzen da. Ez batzuk bakarrik. Osea, denon artean erantzuteko galdera da hori. Gure aldetik nola? Pentsatuaz zenbait estimulo, zenbait zuzeneko behar sortzea ez dela beti kaltegarri. Oso kontuz erabiltzeko instrumentua dela zuzenean behartzeko instrumentu hori. Nere iritzian, eta horretaz zeharo kontentzitatea nago, hizkuntza bat ikasteko, eta hizkuntza bat erabiltzeko motibazioa hizkuntza barnetik bertatik sortu behar du. Hizkuntza hori deigarri, erabilgarri, interesante bihurtzen denean, eta hizkuntza horrek ikasten duenari eta era biliko duenari zerbait eskeintzen dioenean. Beraz zeharkako motibazioak eta hizkuntza-renak berarenak. Hori lortzen ez bada gainontzeko kanpoko eraginek ez dute ezertarako balio. Hizkuntza instituzio bat da, eta soziologian garbi dago instituzioek barne indarrez funtzionatzen dutela. Barne indarra daukate-nean ez dute kanpoko indarren beharrik.

A.— Orduan nola galdu da euskara?

J.A.— Momentu jakin batzutan akaso, eta honetan garbi esango dut beti kanpokoari errua botatzea ez dela egokiena kanpoko errua bakarrik ez dagoelako, honekin ukatu nahi izan gabe kanpoko erasoak izugarriak egon direla, momentu jakin batzutan akaso hizkuntza hori ez zegoelako beharretara behar bezala egokiturik. Ez zela-ko gizonak zituen beharrei behar bezala erantzuten, eta gizonak hizkuntza bati eska diezakeionari ez ziolako behar bezala erantzuten.

A.— Beraz...

J.A.— Etorkizunari begira zeharkako motibatzea oso inportantea izango dela diot. Baina motibatzea jende-ari zerbait eskeini-az. Euskarak zerbait eskeini behar dio jende-ari.

A.— Eta zer eskein dezake euskarak?

J.A.— Bueno...

A.— Hizkuntza bat badago denontzat berdina eta denok erabiltzen dugu-na.

J.A.— Eta hemendik ehun urtera

denok ingelesa eukiko dugu.

A.— Ingelesa eta erdara? Edota ingelesa eta euskara eta erdararik ez.

J.A.— Nik ez dut uste gauzak aurrera jotzen dutela besteak garbituta, baizik eta aurrera jotzen dute norberak bere burua aurrera ateratzeko kapazitatea baldin badauka. Eskeintza kulturala osorik egin behar da. Erdarak zer eskeintzen du? Noski, egunero bizitzarako manejatzen gara erdaraz. Ni erdaraz manejatzen naiz baina zenbait gauzetarako euskara erabiltzen dut, beste zerbait ematen dit. Horrek zerbait ematen dit erdarak ematen ez didana.

A.— Motibazio politikoa...

J.A.— Edo ez. Nik nere semeekin egiteko motibazio politikoa? Motibazio politikoa zentzu oso zabal batean hartzen ez bada behintzat ez da motibazio politikoa. Zabalagoa da, bizitzaren ikuspegi oso bat harrapatzen duena.

A.— Eta motibazio hori pizteko Euskararen Legeak, Madrilek inpuñatutako Euskararen Legeak, eskeintzen al du marko juridiko oinarritzorik?

J.A.— Nik esango nizuke Euskararen Legea nahiko marko zabala dela gaurko egunean euskarak daukan osasunarekin eta euskal gorputzak daukan osasunarekin egin daitekeenari begira. Problema ez da marko txikiegia dela, baizik eta Euskararen Legea betetzea da problema.

A.— Baina berez ez da marko zabala.

J.A.— Zeinek esan du ezetz?

A.— Euskara Normaltzeko posibilitatea ematen du?

J.A.— Nik ez dut planteamendu teorikorik egingo. Nik ez dut nahi axerriak bezala «mahatsak berde daude» esaten pasa nahi nere bizitza guztia. Nik baldin badaukat traje bat hamalau urteko batentzako eta nik sei besterik ez, nahiko lan badaukat traje hori betetzen. Sei urtekin hasiko naiz 150 kiloko gizon baten trajea eskatzen?

A.— Helburu bezala elebitasuna planteatzen duzue.

J.A.— Bai.

A.— Eta posible da?

J.A.— Eta zergatik ez?

A.— Zuen liburu horretan jarri duzue benetazko elebitasun bat ez dela sekula eman ez eta hizkuntz zapalketarik jasan ez duten herrietan ere.

J.A.— Elebitasun osoa ez nuke nik utopia bezala kenduko, benetan aberasgarria iruditzen zaidalako gizonarentzat eta gizarte batentzat, badakit hori ez dela sekula lortu baina elebitasun mota ezberdinak daude eta liburu

horretan aipatzen dira.

A.— Baina PSOEek ere elebitasunari buruz hitzegiten du, eta badakigu euskaldunok zein den PSOEren nahia euskararekiko.

J.A.— Gure helburua da euskarari etorkizuna segurtatzea.

A.— Zertan gauzatzen da hori?

J.A.— Euskararen etorkizuna garrantizatzea da euskara erabiltzeko behar diren medio guztiak jartzea.

A.— Medioak badaude eta hemen bertan (Jaurilaritzan) ez da euskaraz egiten.

J.A.— Medio gehiago jarri beharko da jendeak erabili dezan. Jendeak erabiltzeko aukera izan dezan. Euskaraz bizi nahi duen guztiak euskaraz bizitzeko aukera izan dezan. Eta euskarak bere etorkizuna segurtaturik izan dezan.

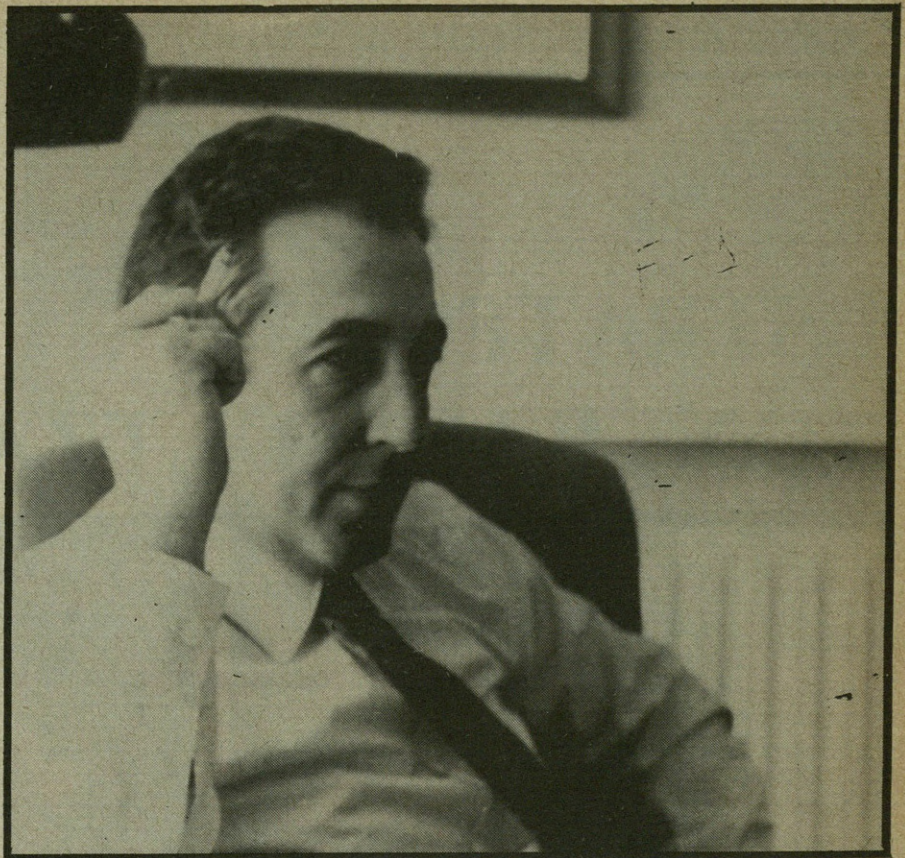
A.— Eta aukera hori pertsona mailan utziko dugu...

J.A.— Aukera pertsonalik ez dago. Aukera guztiak beti gizartearen bitartez baldintzaturik daude.

A.— Baina euskararik gabeko aukera da hedatuena gizartearen.

J.A.— Bai, nagusiki bai. Desoreka bat dago eta orduan desoreka hori bueltatu egin behar da eta orekatu. Eta bitartekotza beste aldekoa izan dadila.

A.— Bukatzeko, beharrezkotzat jotzen al dituzu AEK, EHE eta antzeko taldeak?

J.A.— Beharrezkotzat? Bueno, hor daude.

A.— Esan izandu da kaltegarriak direla.

J.A.— Nik ez dut hori irakurri. Gure iritzia da gauza bat dela borondatea eta beste bat direla ondorioak. Hemen ez dagoela sekula sekuentzia zuzen bat. Zeloan adibidea jarriko nuke. Batek helburu bat euki dezake, borondatea horretarako euki, baina lortzen dituen ondoriok justu aldrebeskoak dira. Horrekin esan nahi dena da denok juntatu behar dugula eta eztabaida ez dela borondate mailan eman behar baizik eta jartzen diren bideetan eta ondorioetan.

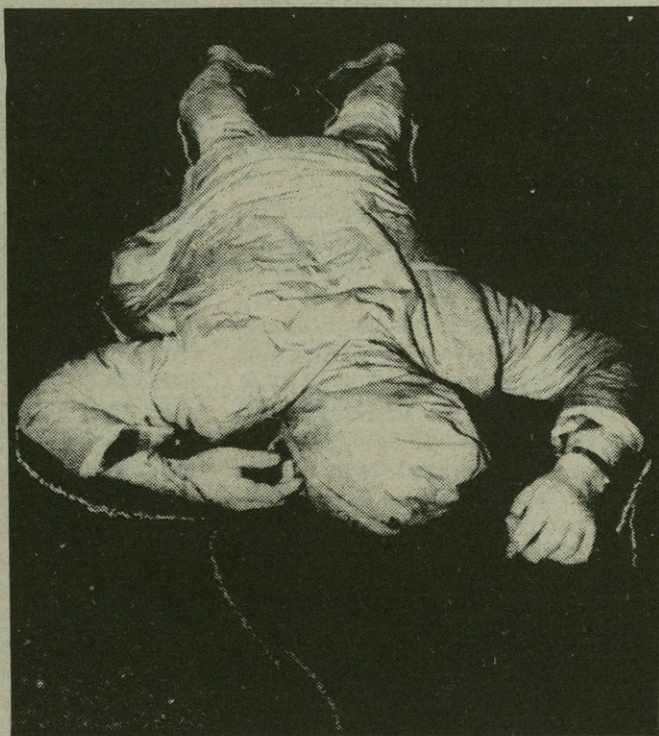
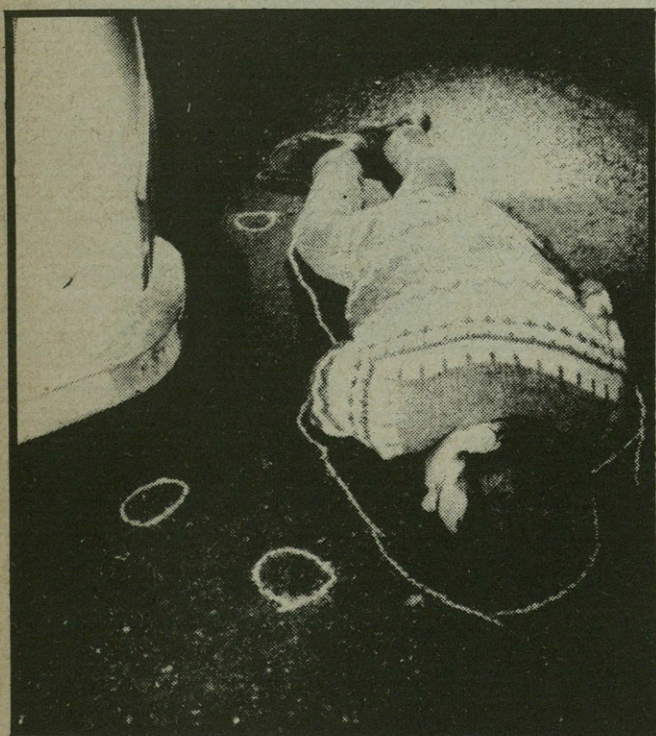
A.— Eta ze intererlazio eman daiteke instituzio eta herri mailako dinamiken artean?

J.A.— Euskara Politikan ahal den eta adostasunik handiena lortu behar da, baina «inork bere arima saldu gabe».

A.— ...???

J.A.— Ez dut uste oso zaila denik hori ulertzea. Adostasuna bai, eta ahalik eta abanikorik zabalena hartu baina puntu minimo batzuk egon behar dute. Adostasun puntu minimo batzuk. Hemen instituzio batzuk sortu dira. Instituzio horiek politika bat daramate, eta instituzio horien barruan integratu nahi duten guztientzako ateak zabalik daude. ■

ESTRATEGIA KONTRAIRAULTZAILEA

Azkeneko denboretan Ipar Euskalerrrian gertatutako ekintzak ez dira, noski, berriak; halere, beren jarraierak eta ingurune politiko berriak interpretapen egokia eskatzen digute.

Felipe Gonzalezek euskal terrorismoaren arazoa konpontzeko bide politikorik ez dela deklaratu zuenean errepresioa konponbide bakarra dela zen ondorio zuzena. Izpiritu honen barnean, terrorismoaren aurkako lege berriak eta ZEN plan operazionala kokatzen dira. Beraz, gerra zikinari buruz eman daitekeen lehen hipotesia hau da: Ipar Euskal Herrian emandako ekintzak plan orokor baten parte direla, eta plan honen barnean zeregin zehatza daukatela.

Halan izatekotan, eta munduan zehar izandako estrategia antigerrileroak arakatuz gero, hona hemen nola interpreta daitezkeen ekintza horiek.

Dena konplot bat da

Borroka armatuari buruz sozialistek **konplotaren teoria** dute onartu. Hau da: borroka armatua ez dator egoera sozio-ekonomikotik; nahiz eta egoera

honetan injustiziak eta gogorkeriak izan, borroka ez darie zuzenki zapalkuntzei: artifizialki eta kanpotik sartzen diren ideia eta ekintzen bidez pasatzen da insurrekziora.

Eskema hau, bereziki, yankiena izan da: komunismoa baliatzen da edozein egoera nahasiaz, konplota eta subertsioaren bidez fronte berriak irekitzeko. Konplot honen aurka, estatuen arma nagusiak informazioa eta errepresioa dira; informazioa biltzeko, torturak duen lekua nabaria da; errepresiorako, premiazkoena egokitasun tekniko da. Eta teoria honen korolario bat, santuarioarena dugu. Hau da: terroristek estatuak kontrolatzen duen territoriotik kanpo daukate beti non gorde, non ikas, non entrenatu eta finantziatu. **Santuarioa** desagitea da, noski, garaipena lortzeko lehen baldintza bat.

Noski, gerrilaren egiazko natura ez duela ulertu lepora dakioke teoria honi. Jendeak gudariei emandako laguntza, beldurraren ondorio gisa

konsideratzen du eta ez du onartzen injustiziaren aurkako erantzun herri-koikiak sortzen dituela bai gerrileroa eta bai eta herriaren laguntza ere.

Halere, teoria hau onartua izan da mila aldiz, haren ondorio guztiez. Eta, beldur naiz, España orain onartu dute. Teoria ofizial honen arabera, Hego Euskadin ez da gehiago jazartzea justifikatzen duen zapalkuntzarik, eta eskakizun guztiak bideratzeko birtarte legalak existitzen dira. Subertsioa, eroen obra ez denean, konplot baten ondorio da, eta euskal populuak ez du ETA baztertzeko beldurtuta dagoelako.

Beraz, teoria honentzat santuario bat bilatzea da beharrezkoa. Deklarazio askok santuario hori existitzen dela diote, eta Ipar Euskal Herrian kokatzen dute. Ondorio politiko-militarra, santuarioa desegitea da.

Santuarioa desegiteko teknika militarra

Kontragerrilaren teorikoei oinarritzeko baseen inportantzia azpimarratzen dute aho batez; ez da aski komando edo talde isolatuak garbitzea, ez eta ere basea ornitzeko komunikabideak moztea: baseak irauten dueno, komando berriak ageriko dira. Basea lekutu, inguratu eta hautsi, beharrezkotzat jotzen dute aho batez.

Baina hori ez da hain erraza, batez ere basea estatuak kontrolatzen duen lurretatik kanpo denean.

Eta, aspalditik, kontrolatutako herrialdetik kanpo diharduten komandoak antolatu eta erabili dituzte. Naziek «jagkommandos» edo **ehizakomandoak** sortu zituzten, partisoen herrialdetan ibiltzeko, bizitzeko eta jotzeko prest; haien atzean, horrelako komandoak nonnahi izan dira ikusiak: Grezian 1947-1949an, ingelesek entrenatuak; Aljerian eta Vietnamen; Malasian,

Gisa guztiz, egoera guztiak ez dira berdinak. Greziako komandoak, han sortuak, greziarrak, erraz eta ederki mogitzen ziren beren lurretan; Vietnam-en eta Aljeria-n amerikanoek edo frantsesek utzitako komandoen efikazia oso motza izaten zen, laister lekutuak, isolatuak edo lasterkatuak gertatzen zirelako. Are eta gehiago, helikopteroen teknikak hedatu arte, oso zaila izaten zen komando horiek errekuiperatzea. Hitz batez, atzerritarrek osatutako komandoak, batez ere errekuiperazioa zaila denean, ez dira oso egokorrak izan.

Problema honen aurrean, yankiek asmatu zuten beste taktika berri bat:

— **jarraitzeko eskubidea** —, hau da, atakatu den estatu batek atakatzailerak mugaz haraindian dituzten baseetarako lasterkatzeko eskubidea. Kanboiatik hedatu da delako eskubidea, eta israelitak ezagunak ditugu horrelako ekintzetan. Behar bada, sozialista batek España polizia he-deak eta guzti Iparraldean sartzeko eskubidea eskatzen zuenean, hortaz ari zen pentsatzen.

Ipar Euskadiko egoera ikusirik, argi da hemen sartu beharko ziren komandoen egoera aski hestua izango zela, klandestinitatean mogitu behar direlako. Eta honek kentzen die jotzeko potentzia. Hitz batez, problema politiko eta teknikoak direlako, ekintza isolatuak emateko gauza direla, baina ez kolpe batez konplot separatistaren buru osoa mozteko.

Konplota kolpe batez suntsitu behar

Eta hemen dator estrategia honen ahulezia tekniko. Basea edo burua desegitekotan, behin betirako eta, ahal den neurrian, kolpe batez egin behar da. Holakoa saiaturia izan da askotan (amerikanoek Vietnam-en egin zuten «Fenix operazioan», operazio gotor bat egin zuten herriz herri, FLN-ko kuadroak fisikoki likidatzeko); baina gutxitan lortua. Eman dezagun konplotaren teoria egiazkoa dela, eta Iparraldean kokatzen direla bai ETArekin buru guztiak eta bai eta ere aktibista militarren bitarte gehienak...; haien suntsitzea eginkorra izan dadin, danak edo gehienak batean arrapatu eta likidatu beharko litzukete. Eta komando «antiterroristen» ahulezia teknikak ez du horrelakorik

posible egiten. ETako bat edo bestea garbituz gero, ordainak ageriko zaizkio, lehenak bezain erabakitak.

Nere ustez, beraz, hipotesi hau, esan nahi bait da, gerra zikinean estrategia antiterrorista baten ondorio soila ikusten duena, ez da egokia. Noski, ETArekin existentzia gure herriaren parte handi batek duen kontzientziak sortzen badu, konplotaren teoria pikutara doa; noski, ETArekin komandoak Hego Euskadin eta herriaren baitan bizi eta borrokatzen ba dira, santuarioaren teoriak ez du ezer balio. Gauzak holan direla pentsatzen dugunok, borroka armatuak jarraitzeko duen posibilitatea ETA laguntzen duen populazioaren praktikan eta kontzientzian datzala uste dugu, eta korapiloa askatzekotan handik egin beharko dela diogu; hots, politika dela arazoaren kakea.

Baina demagun Gobernuak konplotaren teoria zuzentzat jotzen duela. Bada, santuarioa desegiteko erabiltzen den teknika ez dela batere egokia esan behar da; kolpe terroristen bidez, isolatuak gelditzen diren ekintzen bidez, inork ezin dezake esan oinarritzeko base hipotetiko horiek ikutuak izango direla.

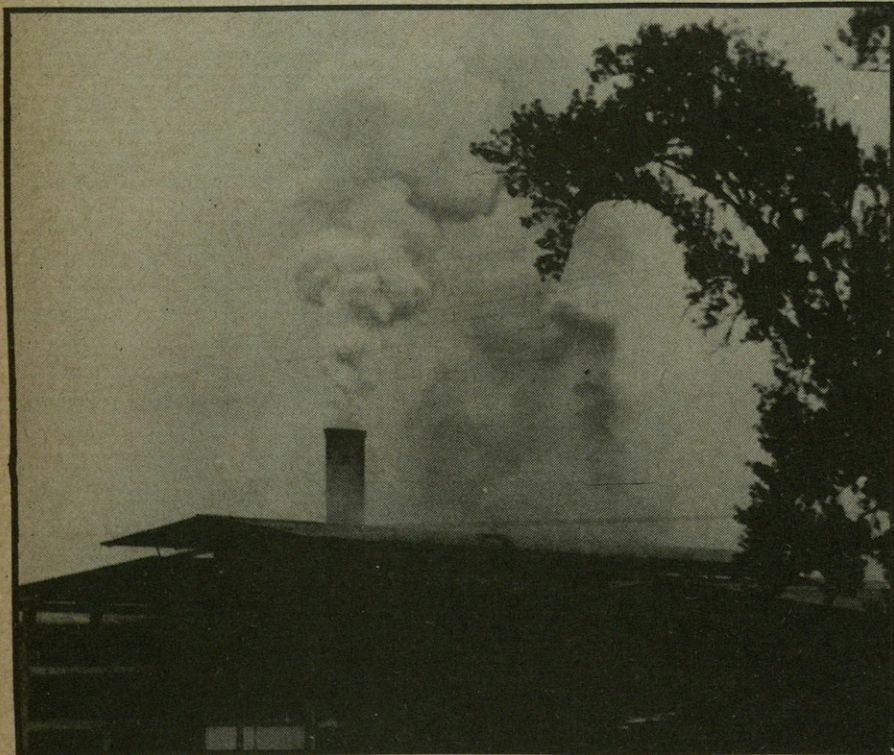
«GAL» delakoaren ekintzak ez dira gai azpiegitura bat suntsitzeko. Teknika militarrek direla ez dirudi, edo terroristen aurkako buruzagitzan direnak txapuzero hutsak dira.

Beraz, beste interpretapen bat egin beharko dugu. Beldurra eta mende-kuari dagokien interpretapena.

Datorren artikuluan.

BELTZA

Zumarraga eta Urretxu herrietan kutsaduraren problema

Urretxu eta Zumarraga, zeharo, herri industrialak ditugu. Hori dela eta, kutsaduraren problema, gero eta larriagoa da hiri hauetan. Kutsadura honen kausatzaile printzipalena Or-begozo, S.A. da, nahiz eta beste batzu ere eragina izan.

Industriak beharrezkoak ditugu, baina ezin ameti dezakeguna da, gure osasuna hipotekatzea kutsadura dela medio. Gure ustez, industrialei exijitu behar zaiena da, depuragailu eta gaineratiko aparailuak ipin ditzatela. Industrien erantzuna, ordea, betikoa da, alegia, ekonomi egoera aski txarra dela horrelako lanetan hasteko. Baina egoera hobea, oso ona, zutenean zer egin zuten?

Guk uste dugu irtenbide bat eman behar zaiola arazo honi, eta gure egitekoa, egoera salatzea da. Agintarien-gana luzatu nahi genuke gure protesta: teorikoki herriaren serbitzuan daudenez, horrelako problemen aurrean eskuak tolestaturik ezin gelditezke.

Arazo honen kontra populazioa defendatzen duen legerik baldin badago, lege horiek praktikan jarri behar dute, luzamendurik gabe. Beharrezkoak gauza asko izango dira, premiazkoena eta lehenengoa osasuna dela deritzagu.

Urretxuko HABEko
alfabetatzeko taldea.

Euskal literatur kritika eta EHU

Joan den 82-83.ko ikastaro akademikoan suertatu zen Gasteizko Letren Fakultatean, bertako ikasle batzorde batek antolaturik, L.M.Mujika eta J. Landare arteko eztabaida luzeari azken hitzak ezartzen zizkion debatea, moderatzailea T. Irastorza eta gaia Lizardiren lirika zutelarik.

Ordukoan, polemika aldera utzita, euskal literaturari buruzko Landaren hitzak aipatu nahi nituzke: «Herri

hontan, hain txikia denez gero inork ez du nahi kritikatuaren aurpegi latza edozein kantoitan ikusi, aurkako kritika egin ondoren; beraz, inor ez da kritika egiten ausartzen». Hauek edo oso antzeko hitzak izan ziren, buruz transkribatzen baititut.

Ikuspundu zorrotza iruditzen bazait ere, gainerako arrazoiak bilatzen saiatu beharko gara. Horretarako, ikus dezagun aurretik gauden egoera: be-

netan oso literatur kritika urria; dagoena, eta beti salbuespen salbu, azalean geratzen da azterketa sakonagoa beste baterako uzten delako aitzakiaz. Bestetan bide erosoenetik jotzen da eta kritika deskriptiboa egiten da.

Izan ere, zenbait idazle tabutizat daude hartuta eta ondorioz bestelako semiotika baten bitartez funtzionatzen du irakurleagoak: «A» baldin bada idazlea, zalantzarik gabeko liburu ona dugu; «B» baldin bada, ordea, ez zaio kasorik ere egiten eta txartzat hartzen da zuzenez. Hau guztiau inertzia kontua besterik ez da.

Guizti hoien errua ezin zaie bakarrik kritikoei bizkarreratu; iturrira jo behar da, ikasketa literarioak egiten di-

ren lekura, Euskal Unibertsitatera.

Eta han, jakinduriaren gailurrean, zeharo bazterreratu dute literatur kritika (eta areago, Literatura bera) beren linguistika lan zehatzai egiteko. Badirudi beldur diotela gaiari. Benetako egoera latz honetan, Euskal Filologiako azkenengo bi kurtsoak linguistikaz beterik agertzen zaizkigu.

Hutsunea oinarrian dago. Buruan daukat Fakultateko idazlerik ospetsuenetako baten harridura eta haserrea artikulua honen hasieran aipatu dudana debatea burutzen ari zela jakin zuenean. Baliteke hori ez dela bidea.

Euskal Filologian literatur ikasketak bultzatu behar direla izan daiteke

guzti honetatik ateratzen den ondorio garbia. (Hontaz ikus azkenengo «Aizu»n isuritako lelokeriak).

Irakurlegoaren zentzu kritikoa sendotzeko erizpideak eman behar dira eta horrek guztion erreibindikapena izan den Euskal Unibertsitatearen lana izan behar du. Oinarri teorikoetan seriotasuna esijituz gero, gainerakoa berekasa sortzen da.

Eta bukatzeko, egiten den kritika serio apurra haunditu eta bultzatu behar dugu lan zintzo ta sistematikoaren bitartez.

KANDELARIA

Gipuzkoako Batzarre Nagusiak nire begipean

Urtarrileko azken hondarrak ahitzean, ilunabarreko haize tristeak zoko epeletar bultzatzen du kristaua. Gipuzkoako Diputazioak saloi bikainak dauzka, inon badira, berogailu ederrekin goiz-arratsez gurituak. Batzarre Nagusietako jaunandere (anderezko guti hautatu gipuzkoarrok) ohoretsua ez dira hotzak egoten bere saio luzetan. Bero puska bat merezia omen dute herriaren ordezkari guztiz errespetagarriek.

Ez zuten, ez, hotz-alerik sumatu batzarrekide gorenak joandako arratsalde luze batez gipuzkoarren gobernu foralak bere politika kulturalan eta, besteren artean, euskararen normalizazioari eragiteko zenbat sos inbertitu ote dituen eztabaidatu zuten. Jeltzaleak berenaren defendatzaile, sozialistak eta Euskadiko Ezkerakoak erasoan. Herri Batasunekoak ez omen dira halako batzarre-zale, eta ageri ez. Mintzaldiak etengabe jarraitzen zitzaizkion elkarri: gure mandatarari ahaldu txit argiek badute bederik hizketarako joera. Batek, bere artean: merezia dute kalefaktorea besterik ez. Izan ere, neguko haize izoztuak burumuina gogortu eta mintzoa trabatu egiten duen bezala, saloi nobleetako giro epelak arindu

egiten bait du etorria, bizkortu mihina, azkartu solas korritua.

Horregatik, saloi bazterreko aulkiari jarri eta lasai asko batzarrekide oso aipatuena iharduna entzuteran doan bat larritasunak harrapatzen du agudo, ezinegon biziak. Eta salatu egin

behar du barrenak agintzen diona: Gipuzkoako Batzarre Nagusiek lotsa-garrizko elebakartasun oso eta erabatekoan azaltzen dute bere burua. Batzarre Nagusiok ez diote hain manera altuan errepresentatzen duten herri euskaldunaren hizkuntzari jaramonik batere egiten, bere agiri ohorezkoetan bestela badiote ere, eta beren mintzaira etengabea azaltzeko darabilten hizkuntzaz ezjakitun batek esango luke Albaceteakoak direla eta Gipuzkoakoak askotan estimatutako Batzarreok.

«Euskal Herriko poetarik malditoenak esan zuen euskara haurrei eta zakurrei hitzegiteko soilik erabiltzen dela. Ondoan, beste bizkorrago batek erantsi zion: baita euskarari buruz mintzatzeko ere» esan zidan aparteko atsedean batean mandatarari gipuzkoar batek. Abisatua zegoen, alajaina, ahaldu jaun xit ezkertiarra. Erabateko zalantzarik ez, gazte batzarretiar jeltzaleak ere: «gutxi entzun da gaur euskara, eta nirea euskaraz egingo dut». Beraz, dudarik ez: herri gipuzkoarren borondatearen ispilua egiten duten Batzarretako mandatarariok oro gaztelaraz dira mintzatzen beren pentsamolde politikoak eta partidu-interesak besteren aurrean defendatzeko, erdara naturazko mintzaira bat zaie eginkizun horietako. Gainerakoetan, oraino akonplexaturik diren ezalfabetatuek euskarari buruz bederen euskaraz egitera behartzen dira, baina halako umekeriak gailendu dituenik ere badago, eta horrek erdaraz aipatzen du euskara jada. Gaztelara da normala, euskara salbuespenezkoa. Gaztelara da politikaz mintzatzeko, euskara euskaraz hitzegiteko gehienik.

Herriaren ahotan entzun ohi da parlamentuek hizketarako besterik balio ez dutela. Batek pentsatzen du, pentsatzera behartuta dago, gure parlamentuek (parlamentariak...) erdaraz hitzegiteko balio dutela. Eta euskaraz saiatzen diren bakar horiek beren buruari besterik ez diotela ohore egiten, inola ere ez instituzioari.

Gipuzkoako Batzarkideek ez diete hopnela mesede haundirik egiten parlamentuek hizketarako baino bestelako balioa ere badutela uste dutenei.

Gotzon EGIA

Horixe da Auzmendi. Bitxia. Berezia.

Donostiako estiloa.

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner

donostia

271050 eta 270447

Bagarela jakin dezaten munduan zehar

Kike AMONARRIZ

Euskalduna berez izan da bidaizale. Historian zehar baditugu hamaika adibide; Elkano bezalako menturazaleak, edo zoritxarrez kanpoko lurak konkistatzen ibili ziren inperiozaleak.

Azken garai hauetan ere, edonon aurki daitezke euskaldunak: Everestera iritsi dira, Nikaraguan badituzu, Ameriketara joanak, e.a. Herri txiki

Horregatik, bada garaia euskaldunok kanpora goazenean euskaldun bezala joka dezagun, geure jatorria adierazi behar denean, nongotarrak garen garbi utziz.

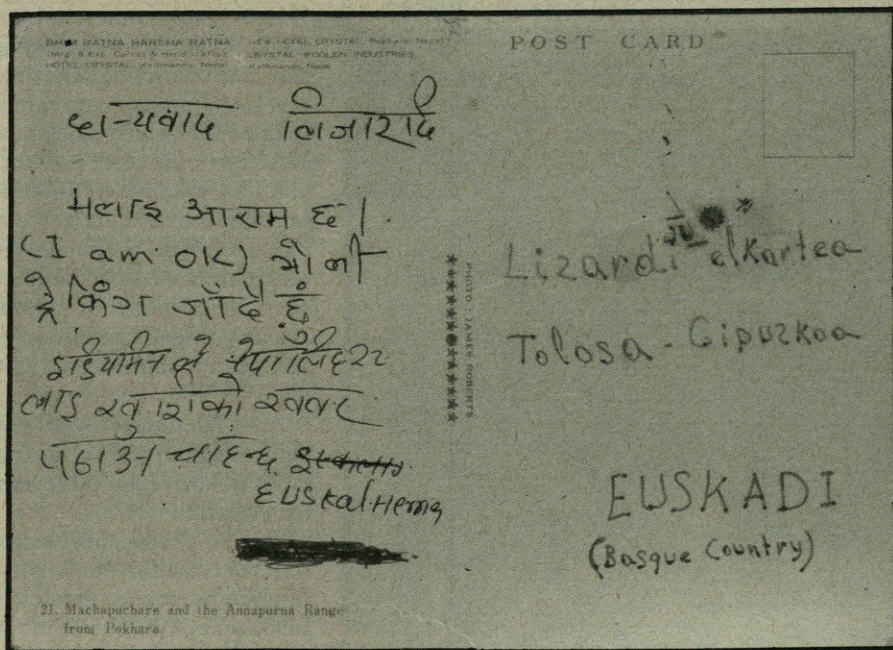
Kanpora ateratzen bazara hamaika aldiz entzun behardo duzu zein nazionalitatekoa zareneko galdera; horrelakoetan makina betek, beldurrez edo ohituraz frantsesa edo espainola erantzun ohi du.

Aski! Esan dezagun garbi nongotarrak garen: euskaldunak: Bask, basque edodena delakoa, baina ez besterik. Alberge edo hoteletako erregistro-liburuetan ere berdin egin: euskaldunak.

Nonbaitera joan eta bisitarientzako liburuak badaude —han egon zarela adierazten duten hoietakoak— euskaraz idatzi eta nongoa zaren jarri: Euskadikoa.

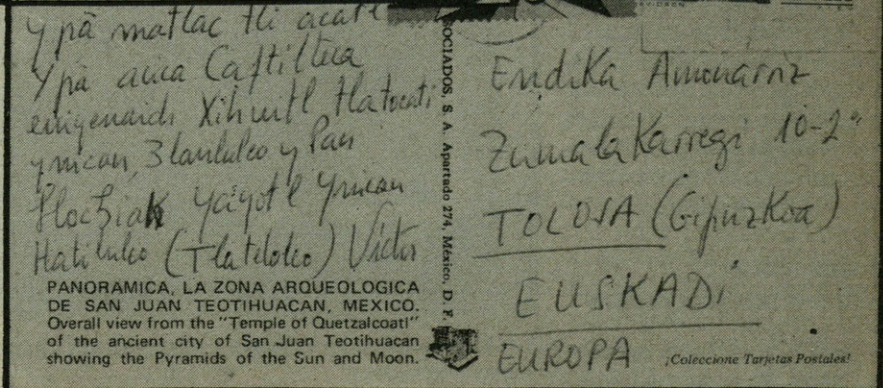
Eta azkenik, ohar txiki bat: edonor kanpora doanean, postal edo eskutitz pila bidaltzen ditu etxera. Bada ez bidali Espainiara edo Frantzira, bidaltzazue Euskadira, iristen dira eta. Honen froga bezala, hemen agertzen ditut azken bolada honetan hainbat lagunek kanpotik bidalitakoak. Lektik urrutetik ere iristen dira: Nepal, Kuba, Mexiko, Noruega, Hungria, e.a.

Ez da hau garrantzi haundiko ekintza, baina ohitura sor dezake gurean, inon ere geure nortasuna ez ezkutatzeko, eta bide batez, Euskadi ere badela jakingo dute Europako eta munduko hainbat lagunek.

gutxi dira munduan gurea bezain mundutiarrak. Baina munduan asken azkoan ere espainol nahiz frantsez zertan agerturik ez dugu.

Euskaldunak ere ezaguna da munduan zehar, bai gaurko egoeragatik nola euskaldunek betitik izan dugun misterio—kutsu horregatik (nondik gatozen inork ez dakiela, geure hizkuntzak ez duela kiderik, e.a.).

Legazpin sortu zen taldea, euskara bizkortzeko asmoz

«Hots», aldizkaria baino askoz gehiago

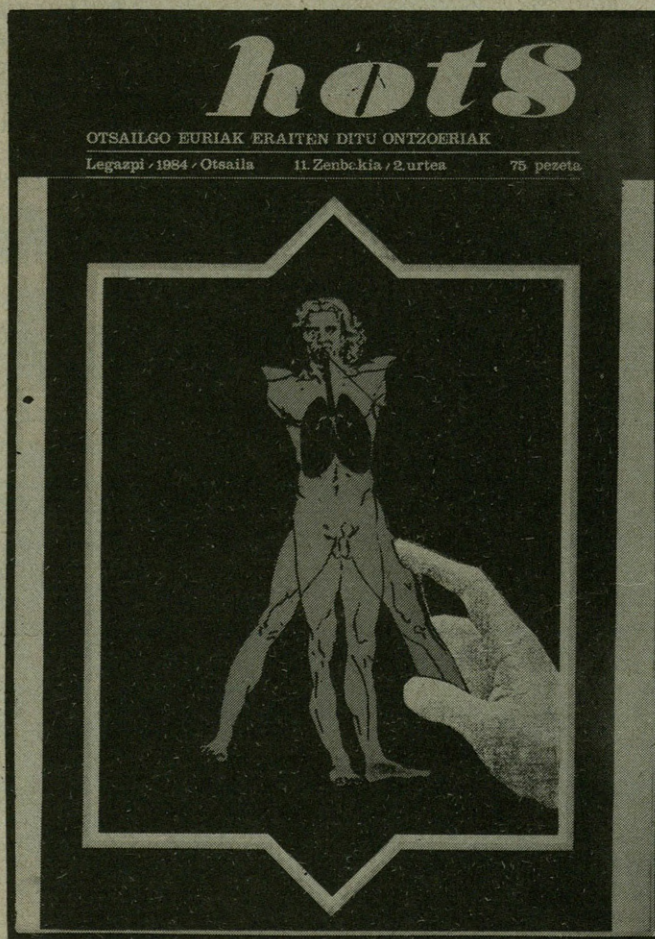
Herrietan euskara nola bultzatu ez dakienak Legazpi aldean badauka zer ikasirik. Izan ere, herri honetan duela urte eta pikotik hona — Hots — izeneko aldizkariaren inguruan muntatutako taldeak izugarritzko kemena eta gogoa Legazpin euskarak presentzia errealago eta indartsuagoa izan dezan, horretarako aldizkariak gain, irratitxo bat, argazkinobelak eta beste hainbat kultur ekintzak antolatzen jo eta ke aritu direlarik.

ARGIA.— Agian zuengatik gehien ezagutzen dugun alderdia aldizkaria bera izango da, baina hori besterik ez al da zuena?

HOTS.— Ez, inondik ere ez, hala gertatzea ez genuke nahi behintzat. Egia da urtean hamar aldizkari kaleratuta normala dela jendeak batez ere horregatik ezagutzea, baina gure taldea beste asmo batzurekin sortu zen. Zehazki, eta modu sinplean esanda, euskararen alde lan egiteko asmoz pentsatu genuen zenbait pertsona bil gintezkeela eta elkarren artean mintzatu ondoren zer egin zitekeen ikusi genuen. Hasieran, nonbaitetik hasi egin behar eta «Hots»ek aldizkari bat eman zuen argitarara. Hilerokoa izateko asmoz, dagoeneko hamaika ale kaleratu ditu. Argazkinobela ere egina daukagau eta zenbait irratsaio ere egin izan ditugu. Horrezaz gain...

Talde oso bat aldizkariaren inguruan

A.— E, e, e...!! Goazen partez parte. Esan duzue hamai-

«Hots» aldizkaria, Legazpiko talde honen iharduera nagusienetako bat.

ka ale kaleratu dituzuela urtebete pasean. Horrek esan nahi behin edo besterik ez duzuela hutsegin. Nola lortu duzue hori hain fin aurrera ateratzea?

H.— Pisu eta meritu handiena bildu garen taldearena izan da. Izan ere, gaur egun «Hots»en inguruan ez gabiltza lau katu, astero lanean eta aldizkari bakoitzerako bere laguntza eskaintzen dutenak hogeitau baino dexente gehiago bait gara. Egia da batzu besteok baino sartuago gaudela baino talde-lana eta bakoitzak ahal duena egin dezan da guk gehien baloratzen duguna.

A.— Aldez aurretik ez al dirudi zaila horrelako lantegi batetan horrelako talde handia biltzea?

H.— Ez pentsa, guk hasiera batetan ez genuen hain garbi ikusten horrelako arrakasta jasoko zuenik, baina lehen aleekin batera ikusi genuen jende gehiago ari zitzaigula inguratzen aldizkariaren mugida honekin, aldizkariak eskatzen dituen milaka lan txiki horiek ere jendea tira egiteko bidea ematen zigula alegia.

Izan ere, gurea bezalako aldizkari bat egiteak izkurtuan dauden mila lan eskatzen ditu, eta horrek jendea non inplikatu ere eskaintzen dio. Zer esango nuke... titula-

rrak letrasetarekin banan banan egin, marrazkiak, txutak makina elektrikoz idatzi, inprimategiko kontuak, banatzea, saltzea... behar bada ez dira ikusten aldizkaria eskuartean hartzerakoan baina hor jendeak ordu asko sartu behar ditu.

A.— Eta zer modutan antolatzen duzue lana hain puntualki iristeko?

H.— Bakoitza bere airera, baina larunbatetan, adibidez, guztiok elkartzen gara eta lana ordenatu egiten dugu. Orduan ikusten dugu zer falta den, zer egin behar den azkarrago edota nor xixatu beharra dagoen... gainera azken hilabete honetatik lokala ere badugu, hermanoen ikastetxean gela bat utzi bait digute eta pentsatzen dugu horrek ere bidea apur bat erraztuko digula hemendik aurrera.

Argazkinobelaren mugida zoragarria

A.— Zuen aldizkaria egiteko moduagatik artesanala dela esan liteke, baina produktu aldetik oso gauza itxurroa da, horrek dakarren gainkarga ekonomikoarekin jakina. Nola konpontzen zarete diru arazotan?

H.— Orain arte eutsi egin diogu. Egia da inprimategian ateratzeak kostu handia dakarrela baina nahaiko prezio majuan lortzeaz gain, udaletxeak apurren bat ematen digu eta gero batez ere Diputazioa da defizitaren erdia estaltzen duena. Ezin esan aberasteko iturria denik, baina oraingoz ere inor ez da arruianatu behintzat.

A.— Joan den urteko Durangoko Azokan jende askok zuen argazkinobelari erreparatu zion. Dударik ez dago sorpresa orijinal bat izan zela. Nondik nora argazkinobelaren gai hori?

H.— Oso istorio sinplea da. Gure taldeko batek gure ustez nahiko polita zen ipuin bat egina zeukan. Orduan bati okurritu zitzaion ea zer-

gatik ez genuen argazkitara pasatzen eta argitaratzen. Gure eztabaidak izan genituen baina azkenean animatu ginen, gidoia prestatu, jendea bildu eta argazkiak atera eta ordenatu ondoren argitaratu eman genuen «Hots» aldizkariaren ale berezi modura.

A.— Eta nolako esperientzia izan zen zuentzat?

H.— Zoragarria, benetan.

gu.

Irratigintzan ere beren horretan ari

A.— Hasieran zer edo zer aipatu duzue ere irratiaz. Zerbait egin al duzue arlo horretan?

H.— Irratiaren historia ere piska bat gure taldean beste guztiena bezalakoa da, egia esan. Batek ideia proposatu,

berriz ere lanean jarri gintuen amisora hobeago bat lortzeko eta dagoeneko badugu beste bat askoz indar handiagokoa eta gure ustez —hala espero dugu behintzat— denbora askotan iraungo duena. Hemendik piska batera hasiko gara berriz irratiaioak eginez eta gure asmoa da ea horren bitartez ere herri mailan giro hobea goa lortzen beste zer edo zer aurreratzen dugun. Geure ustez positiboa izan daiteke erabat, ilusio piska bat jarritz gero behintzat.

Herrian herriko dinamika bultzatu behar

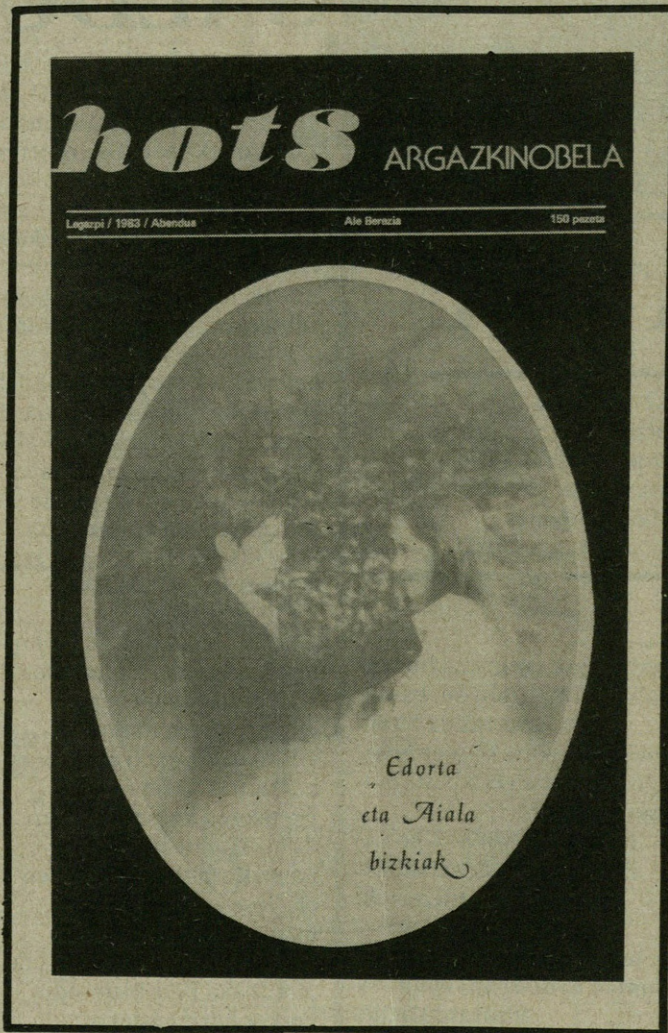
A.— Lehen aipatu duzue aurtengo beste argazkinobela gutxienez egiteko asmoa duzuela. Beste asmo finkorik ba al duzue?

H.— Bai, aldizkariaren zera horretan, hamalau ale argitaratuko ditugu aurren, hamar arrunt eta lau ale berezi. Sasoiak eta diruak ematen badigu behintzat. Horrezaz gain, herrian zine eta antzerki emanaldiak antolatunahi ditugu, eta posible ikusten dugun edozein gauza. Edozein gauza herrian euskara bizkortzeko asmo garbi horrekin.

A.— Beste galdera, honako hau bukatzeko: positiboa ikusten al duzue «Hots» Legazpiz aparte beste herritara ez zabaltzea?

H.— Begira, guk Legazpira mugatu gara herrian komunikazioa beste maila gertuago batetan eman daitekeelako. Orduan, guk ez dugu herriaz aparte arlo jeneralagotara pasatzeko asmorik. Izan ere, herrian herriko dinamika eta, bultzatu beharra dagoela uste dugu, eta Legazpikoa besteetara zabaltu baino, herri bakoitzean diferente bat sortu beharko litzateke herriz herri eta txokoz txoko ea euskara normaltzea lortzen dugun.

J.L.

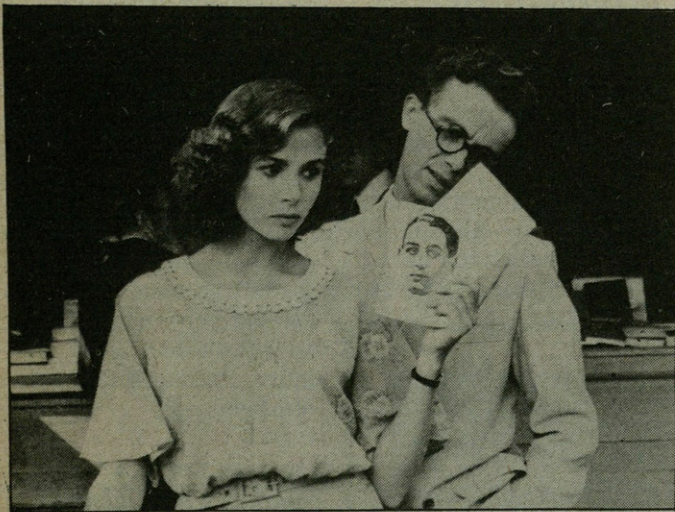

«Edorta eta Aiala bizkiak» argazkinobelaren orri bat. Hogeitamar aktoretik gora behar izan zituzten.

Kontutan hartu hogeitamar pertsona baino gehiago bildu behar izan genuela eta gero guztiak mende hasierako arropaz jantzi, etabar. Gero pentsa dezakezu nolako komeriak argazkiak ateratzeko orduak haren aurpegiarekin edota beste haren keinuarekin. Oso kontentu irten ginen eta aurtengo beste bat gutxienez egiteko asmoa dauka-

posibilitateak ikusi, eta azkenean eroren batek aurrera jotzen du eta besteon laguntzarekin zer edo zer egiten da. Egia aitortzeko irratiarekin izan genuen lehen esperientzia («Hoska» da gure irratixoareen izena) nahiko gaizki atera zitzaigun, genuen emisora txikia erre egin bait zitzaigun.

Horrek desanimatu ordez,

TXIBATOA.

El Menbrillo-La Balance. **Zuzendaritza eta gidioa:** Bob Swain. **Argazkiak:** Bernard Zitzerman. **Musika:** Roland Bosquet. **Produkzioa:** Films Arianne eta

A2-Frantzia. 1982. **Antzez-lariak:** Nathalie Baye, Philippe Leotard, Richard Berry, Christophe Malanoy eta Maurice Ronet.

Garbi dago poliziak inguru etsai batean informazioa lortu nahi baldin badu ezin duela Sherlock Holmesen eran, te katilu baten aurrean eseri eta soluzioaren zai egon, txibatoak behar ditu. Baina Pariseko auzo gogorretan diruaren eskeintzak ere ez ditu lortzen eta txantajea erabiltzen du poliziak. Txantaje honetan txibatoak bere askatasuna galtzeko arriskua dauka eta irtenbi de gabeko kale ilun batean sartzen da. Poliziak bere helburua lortzeko, helburua noski ahal den lapur gehienak gartzelaratzeko da, txibatoa zapaldu beldurtu eta laranja bezala zurruputzen du, gelditzen dena zakarrontzira boteaz. Joku zikin honetan ez dute balio pertsonaren deretxoak edo

antzekoak eta azken finean poliziak irabazten du, baina nola lapurrak ez diren beinere agortuko menbrillo bat erre eta gero beste bat aukeratzen du. Historio gogor hau polizi filmen era onenetakoa kontaktua. Amerikanoek inbentatu arren jenero honetan frantsesak punta puntan daude gaur egun eta filmearen balio haundienetakoa, ikustezinak diren auzo hoietako faunaren aurkezpene da, gehienetan irudi bat eta bi hitzekin nahiko delarik. Narrazioa oso azkarra da eta ekintzak amerikarren parekoak izan arren oso borobilduak daude, historia gehienbat antzezlariren zuzenketan oinarritzen bait da eta Bob Swainek hau oso ondo egiten du.

GERRA BAINO ASKOZ GEHIAGO GALDU ZEN

Espainiar filmeen ugalketak azken garaiotan gauza onak ere erakarri ditu. baina eginkizun on horiek, urte askotan aritutako egileen eskutatik etorri dira. Chavarriren zineak beti izan du, gainbeheraren azterketaren itsumenak, eta noski pertsonaiak ere jaiskorrak ziren azken finean, filmeak ilun eta itxiak bihurtuz. Oraingoan ordea ingurua aldatu egiten da. Ez gaude burgesen etxeetan, erdi eta behe mailakoetan baizik eta ingurua iraultzailea da.

. 36ko Uztailaren 18 baino lehen hasten da filmea eta gure pertsonaiak bere bizitzan saiatzen dira politikoetaz gutxi ala ezer ez kezkatuak. Baina Francoren kolpea etorriko da eta ziurrate inguratu baten aurkitu dira. Etsipen eta gose guztien gainetik bizitza aurrera eramatea izango da bere helburua eta piskanaka bere bizimodu koskor horri eusteko iraultzarekin identifikatu

eta borrokatu ere egingo dute. Leku guztitan bezala ez dira guztiak idea eta sinismen berdinekoak baina azken finean ez da zaila galtzen dutenen alde jartzea. Guztiz aipagarria antzezlariren lana kasu guztietan eta gutxitan gertatzen den bezala Espainian, gazteen lana oso sinesgarria da.

Lan horren barruan aitortu behar da pertsonaien larruan sartzen direla askotan eta egoeragatik isilik gelditu behar direnean adierazpenarekin nahiko dutela. Baina lan honetan parte haundia du zuzendariak eta noski urteetako lana nabaritzen zaio Chavarriari, Gonzalo Suarez bere «Epilogo» filmean bezala.

Gainera Fernando Fernan Gomezen historia oso ona da eta «La Comena» filmean gertatzen zen bezala telebistaren laguntzak ez du pelikula izorratu eta giropena oso lortua dago.

Las bicicletas son para el verano. Espainia-1984. **Zuzendaria:** Jaime Chavarri. **Gidoia:** Lola Salvador. **Argazkia:** Miguel Angel Trujillo. **Musika:** Francisco Guerrero. **Produkzioa:** Alfredo Matas. **Antzez-lariak:** Amparo Soler, Victoria Abril, Agustin Gonzalez, Gabino Diego.

antzerkia

«**ANTZERTI**» KO
AIKASLEAK EUSKA-
DI IRRATIAN PU-
BLIZITATEA GRABAT-
ZEN.— Badirudi Euskadi Irra-
 tiak Donostian daukan emiso-
 ran modu erraza aurkitu dutela
 debaldean eta problemarik ga-
 be anuntzioak grabatzeko. Au-
 rreko asteetako batetan, Oter-
 minek hotsegin zion Arozenari,
 eta azken honek «Antzerti»ko
 ikasle batzu hartu eta protesta
 egiteko posibilitaterik eman ga-
 be Euskadi Irratira eraman eta
 hala! dohain ahots polit eta he-
 zitu batzu iragarkiak grabatze-
 ko. Gainera, jakingo duzue bai
 Euskadi Irratia eta bai «Antzer-
 ti» edifizio berean daudela eta
 aszensorean pisu pare bat igo
 eta jaitsi besterik ez dagoela ba-
 tetik bestera pasatzeko. Hori
 suertea eta txantxuiloa!

euskalgintza

LANKIDE AURREZ-
 KIAK IKERKETA
 MONSTRUO BAT
 EGITEKO ASMOTAN.— Aurt-
 en Lankide Aurrezkiaren ho-
 geitaboskarren urteurrena ospa-
 tzen delarik, eta horrek mogi-
 mendu kooperatibistaren gara-
 penerako daukan inportantzia
 kontutan hartuta, aurrezki-kut-
 xa horrek urte mordo horiei bu-
 ruzko lan mardul bat burutzea
 pentsatu du eta horren kargu
 —itxura denez— «Jakin»eko
 jendea omen dabil. Joxe Azur-
 mendi, Joxeba Intxausti, dira
 beste taldekoekin batera txosten
 gisako lan monstruo hori aurre-
 ra eramateko ardura hartu du-
 tenak. Hortik aterako den lana
 herri honetako historia gertua
 ezagutzeko nahitaezko tresna
 izango da dudarik gabe.

euskal kulturaz

Sabin

TXU
TXU
MU
TXU
KA

bertsolaritza

BBERTSOLARI ESKO-
 LA GUZTIAK, MUN-
 GIAN BILDUKO DI-
 RA.— Aldian behin bertsolari
 eskola guztiek elkarrekin biltze-
 ko ohitura omen daukate eta
 datorren hilaren (hau da, mart-
 xoaren) 18rako Mungian biltze-
 ko asmoa omen dute. Bertan
 jaialdi bat antolatuko da, bert-
 so-saioarekin etabar, eta bertan
 sortuko den giroa apartekoa
 izango dela dudarik ez dugu
 egiten. Oso gutxitan jasotzen da
 eskola hauen berririk eta aurre-
 ra eramaten ari diren lana gure
 ustez hain inportantea izanik
 orrialde honetatik segimendua
 maizago emango diegula agint-
 zen dizuegu bide batez.

pintura

JOSE MIGEL ZUMA-
 LABEREN ERAKUS-
 KETA MARTXOAREN
 ERDIALDERAKO.— Euskal
 kulturaren barnean aski ezagu-
 na den Jose Migel Zumalabe
 donostiarrak pintura erakuske-
 ta bat zabaltzekotan dago mart-
 xoaren 11tik 25era joango dena,
 hain zuzen. Jose Migel Zumala-
 be joan den udazkena arte
 UZEIko lehendakaria izan zen
 eta Santo Tomas Lizeoaren so-
 rreran ere bere bultzada berebi-
 zikoa izan zen. Euskaltzaindiko
 urgazlea ere bada, eta bere hi-
 rurogeitamazazpi urterekin le-
 hen erakusketa antolatzea ani-
 matu da. Betidanik euki omen
 du pintatzeko zaletasuna eta
 bere koadroetan izugarria da
 nola daukan edadearekin ager-
 tu daitekeen hainbesteko gazte-
 tasuna pintura burutzeko or-
 duan.

literatura

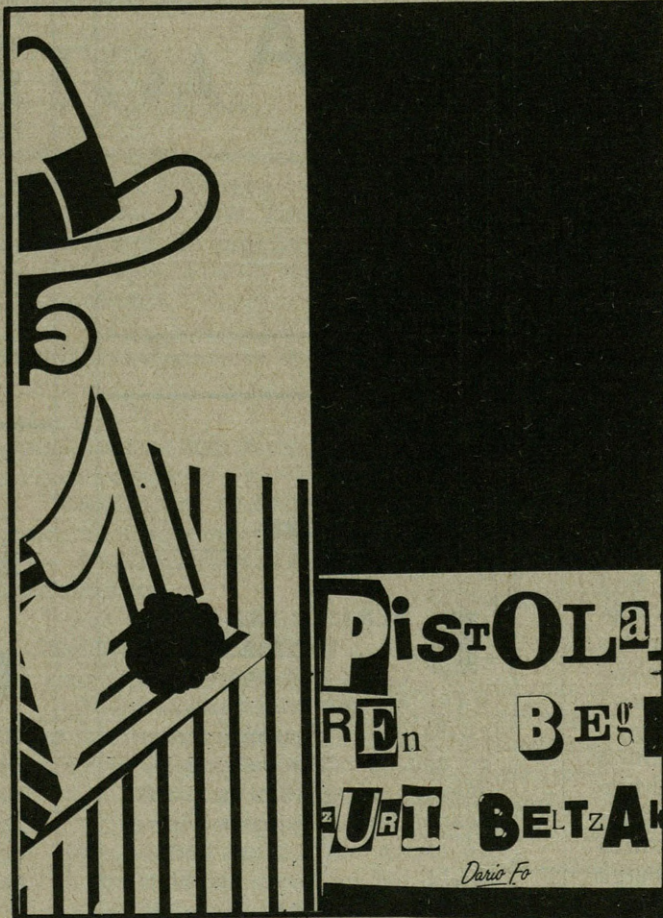
GRABAZIO BAT OSA-
 TU DUTE PUERTO
 DE SANTA MARIAN
 IDATZITAKO POEMEKIN.—
 Beharbada gogoan izango du-
 zue iaz bukaera aldean «Intxaur
 azal baten barruan» eta «Egu-
 berri amarauna» izenez kalera-
 tu zen liburu bat. Liburua Puer-
 to de Santa Marian zeuden eus-
 kal presoek idatzia zen eta Am-
 nistiaren Aldeko Batzordeek ar-
 gitaratua. Oraingoan, bertako
 poema batzuren bidez eta da-
 gozkien moldaketak egin ondo-
 ren grabazio bat osatu dute eta
 hainbat ekintza eta ihardunaldi-
 ditan erabiltzeko kalitate han-
 diko material bat osatu dute.

Azken maskarada

Otsailak bi zituela aurkeztu zen Bilboko Campos teatroan Maskarada taldearen obra berria: Dario Fo-ren «Pistolaren begi zuri beltzak» bilboko udalak subentzionatua, zeinaren ondorioz sarreraren sorpresa politaz topatu ginen: 200 pta bakarrik.

Teatroa nahiko betea zegoen, marka polita euskarazko emanaldia zela kontutan harturik. Otsailak bi eta hiruan aritu ziren Bilbon baina Iruñean eta Gatxon ere (oker ez banago) antzeztu behar dute laster eta jakina deitzen dieten lekuetan ere (tfnoa: bilbo 4113011 esku-programan agertzen denez). 1980an jaio zen Maskarada haur teatroa egiteko asmoz eta horrela aritu dira oraintsu arte. Gogora ditzagun montatu dituzten obra batzu: «Jimmy Potto eta zapataria» eta «Logale zeukan ekilibristaren kasoa» biak Bernardo Atxagarenak. eta «Pantzart», Danbor magi-koa etc.

Hauxe da beraz ikusleago helduari azaltzen zaion lehena. Beraiek esku-programan diotenez helburua da kuantitatiboki antzerkiaren maila berean jartzea. Saiatzea behintzat. «Pistolaren begi zuri-beltzak» Dario Fo-ren lehen garaiko lanetariko bat da, bere lehen antzezpena 1960an izan zelarik —jarraitzen du esku-programak—. Argudioa benetakoa gertakizun batzutan oinarritzen da, Collegnoko oroimena galdua zeukan baten eta Pollastro izeneko bandiduaren gorabeheretan, hain zuzen ere. Izan ere, Giovanni Galina izena bandidu honen benetako izenari dagokion aipamen argi bat da. Lan hau Amerikar Komedia Beltzaren ildotik

doa, halaber Brecht-en Mackie Messer bandiduaren eragina antzematen dugu.

Jatorriz, lehen eszenetan zoroetxeko mediku eta enfermerak kantuka zebiltzan inkizizio eta erreakzioaren omenezko tonadan bukaera arte satira-kutsa mantentzen zelarik, konstituzioaren

lehen atalburuaren aldaketa eskatzen denen Estatuaren oinarritzat «lana eta laburketa» proposatuz, Estatuak berak izateko duen arrazoi nagusia horixe delakoan, gure gizarteak aurrera egin dezan lapurketa baita bide bakarra. Hau dela eta zentsurak hainbat aldiz ezabatu izan du zenbait eszena.

Pertsona bikoitza dugu istorioaren ardatza. Bien arteko kontraposizioa: bata azkarra bestea sinplea, bata bandidu bestea honradu, manikeismo moralista irudi liteke. Baina ez da hau Fo-ren jokabidea. Pirandeliar zalantza baliatuz, ekintza aurreratuz doan neurrian gero eta nekazagoa da argi eta garbi zein den bata eta zein bestea jakitea eta azkenean bandidu eta polizien sudur luzeek eza-gutezinak bilakatzen dituzte batzu zein bestetzu.

Baina jakina, manikeismo mota bat baino gehiago dago eta hau ez da bere burua sinesten duen manikeismo, mota ludiko bat baizik.

EUSKARA KLARUA EZ GARBIA

Badago zer esanik taldeak erabili duen hizkuntza. Joan Aurrerena da itzulpena eta dirudienek argitaratzeko asmotan dabil. Hemen ez dugu inolaz ere aurkitzen bestetan kausitzen eta nozitzen den euskara garbizale artifiziala. Hemen ez da askotan euskara garbia erabiltzen (eta zoritxarrez gauza hauetaz mintzatu behar da oraindik) klarua baizik Arestik esaten zuen bezala. Ez dakit nik noraino lotu zaizkion aktoreak Aurreren itzulpenari, agian freskotasan hori interpreteengandik dato eta ez bes-

ietik. Gure teatro nazional ofizialari gertatzen zaiona gure euskara ofizialari gertatutakoa da maiz: enblematiko izatera gasatzeko arriskua.

Ez zen obra honetan holakori antzeman eta lortutako arrakastaren arrazoi bat erabili zuten hizkera zuzena izan zen nahiz eta puntu batzutan ondo entenditzen ez genien arren, nahiz eta erabili zuten hika erdipurdikoa izan. Beraiek nahita da hau, hika rik errazena soilik erabiltzea deliberatu bait zuten, baina guk uste dugu hobe litzatekeela hika erreza erabili bai baina osatuagoa, zeren azken finean obrako pasarte gutxitan erabiltzen bait zen.

PERTSONAK AURRENA, EUSKALDUNAK GERO

Interpretapen aldetik ondo eta deklamazio aldetik berdin, ikuslegoa obran sartzea lortu zuten kasik hasieratik eta han entzun ziren parreei kasu eginik jendea ez zen aspertu (gu ere ez) bi ordueta erdi haietan.

Beste gauza bat, obra berez luzeagoa zen oraindik eta eszena batzu kendu dira bi ekintzeta banaturik utziz eta bukaera errematea beraien erantsia.

Zorionez ez ziren saiatu «euskal antzerkiaren sena» inkorporatzu Intxixukoem soritxarrez egiten zuten bezala, euskal teatroaren erroak beti sartzea saiatzea gauzak bortsatzea iruditzen zaigu, (hala nola euskal telebistako itzulpen batzuen «euskal girotze» desastrosa) prejuizio traidore bat alegia. Uste dugu euskal teatroa egin nahia edo euskal literatura egin nahia literaturarako edo teatroarako, maiuskulaz, kaltegarria izan

daitekeela batzutan. Beste-rik da euskarazko teatroa esatea. Zorionez badirudi Maskaradako garbi dutela gizon-emakumeak garena lehenik eta euskaldunak gero.

Aktore gehienak euskaldunberriak zirelako (emakumezkoak ezik, baina dunda daukat) ahoskapen hutsak nabaritzen ziren batzutan TZ esatean adibidez eta komeniko litzateke zuzentzea, halaber s/z bereizketa (baina gogora dezagun bizkaitarrek ez dutela holakorik eta hori problema de Gipuzkoan nahiz eta Bizkaian ez, antzetzeko orduan). Batzuri barkaezina irudituko zaie hau baina guri gehiago axola zaigu, nahiz eta ondo ez ahoskatu zenbaitetan deklamazio zuzena entzutea (oso ondo Patxi Telleriaren bi ahotsak) zeren nahiko aspertuta eta etsita gaude eus-

kaldunok egiten dituzten perbulodeklamazioa entzuten.

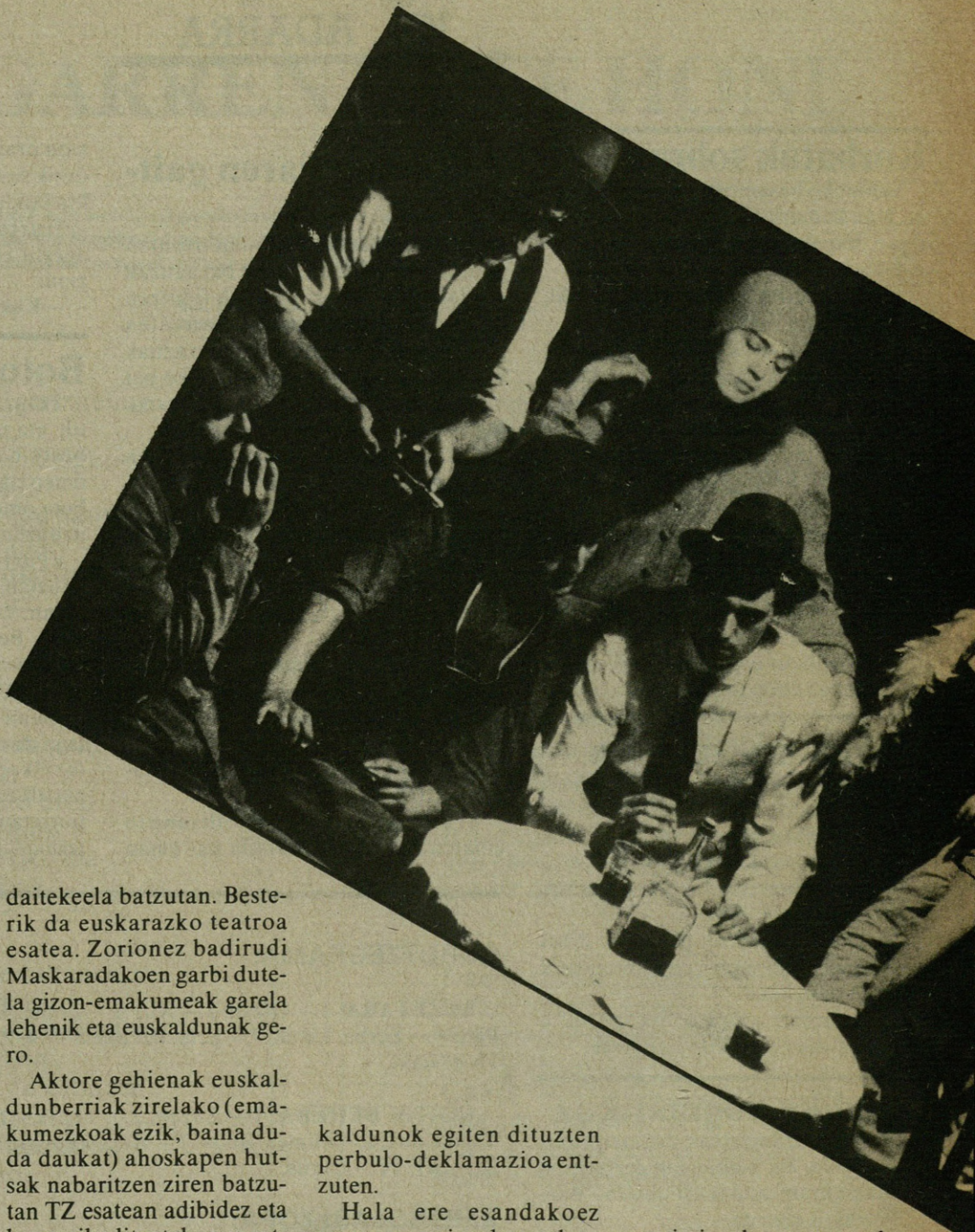
Hala ere esandakoez aparte egon ziren beste akats batzu ere, hala nola eszenografia aldaiketetan, erraz konpontzekoak pixka bat gehiago entsaiatuz.

Erdarazko teatroaren maila lortu nahi dutela diote eta ez ziren oso urruti ibili. Arrakasta handia izan zuten, publiko artean entzundako gauzei kaso egiten badiugu edota txalo ugariei (txaloak jakina ez dira hain fidagarriak hemen ohitura dago euskaraz egiten den

guztia txalo ematea euskaraz egoteagatik soilik eta arrazoiz agian, baina ez dugu horrekin bakarrik konformatu behar).

Benetan, parre egiten eta libertitzea nahi duzuen oro joan zaitezte obra hau ikustera (edo kontratau). Niri, egitan diotsuet ez didate komisiarik pasatzen.

**Mikel HERNANDEZ
ABAITUA**

JO... ADARRA

Korbatak sobran

Saharako basamortu erdian eta urik ez. Hau komeria! Egarriz eta ito beharrean. Bapatean denda bat ikusten du:

- Emango al zenidake ur piskat?
- Barkatu baina hemen korbatak saltzen ditugu. Besterik ez.

Gure lagunak zer egin jakin gabe aurrera segitzen du eta beste denda bat ikusten han aurrean:

- Mesedez, ito zorian nago eta emango al zenidake ur basokada bat?
- Begira, hemen korbatak besterik ez ditugu saltzen.

Honela lau aldiz. Erotu beharrean aurkitzen zelarik, eta espejismoren bat zen ala ez seguru jakin gabe, ura saltzen duten denda bat ikusi du gizajoak:

- Arren, arren, ur piska bat!
- Ezin dizut ezer zerbitu. Korbata dutenei bakarrik zerbitzen diet.

Ezin ipurditik pasa

Munduan zehar bidai bat egiten ari zela, euskaldun bat yanki batekin eta italiar batekin biltzen da. Hizketan hasi eta nor baino nor harroago.

- Geure herrian, kotxerik onenak daude —dio italiarrak.
- Ba nik ipurditik pasatzen ditut —yankiak. Guk berriz, astronautarik onenak dauzkagu.
- Ba horiek guztiak, nik ipurditik pasatzen ditut —berriro italiarrak.

Mediku dogmatikoa

Seguritate Sozialean denetatik gertatu ohi da, eta herenegun gertatu zitaidana orain arte ikusi ditudan handienetakoa izan da:

- Bilutsik jarri!
- Baina, barkatu, baina...
- Bilutsik jartzeko esan dizut! Ez al didazu entzun edo? Ea ba, sartu gela horretara eta bilustu zaitez behin batetik.

Sartu naiz gelara eta han beste lagun bat ikusi, hura ere bilutsik, ni bezala.

- Ez dakizu zer gertatu zaidan —esaten diot—. Eztarriko mina euki eta bilutsik jarrerazi nau.

— Okerrago nabil ni. Telegrama bat ekartzera etorri eta begira nola nagoen.

Jefe haundiaren gaitza

Hegoameriketako hainbat tributan gertatzen zen bezala, bazen bat gaitzak sendatzeko aztietaz besterik fidatzen ez zena. Baina halako batean jefea gaixotu zen, eta ikusirik tribuko aztia ez zuela sendatzen, bere mendeko bat bidali zuen hiriñ botikarioarengana, botikaren bat ekar zezala aginduz.

Indioa sartu da botikan eta esaten dio hango dependienteari:

- Jefe haundiak kakarik ez.

Botika eman eta han bueltatzen da bere herrira. Baina jefea ez zen sendatu.

- Jefe haundiak kakarik ez —berriro—

Beste botila handiagoko bat eman, fuerteagoa, eta horrekin seguru sendatuko zela esan zion.

Berriro itzuli herrira, eta?

- Jefe haundiak kakarik ez! —zeharro haserre.

Behiei kakaezinean dabiltzanean ematen zaien botika botila bat eman

zion oraingoan. Armario batean gorderik zeukana botikarioak, eta horrekin kuidadorik ez zegoela aginduz.

Hurrengo astean indioa berriro agertu zitzaion botikarioari eta esan zion:

- Kaka haundia jeferik ez!

Botoa nori?

Fraga pasa omen zen Euskal Herri-tik, eta prentsak agertutakoaz aparte beste hainbat gauza bitxi ere esan omen zituen. Hemengo hau Zarautzen bota omen zuen. (Ahalik eta zuzenen itzultzen saiatuko gara):

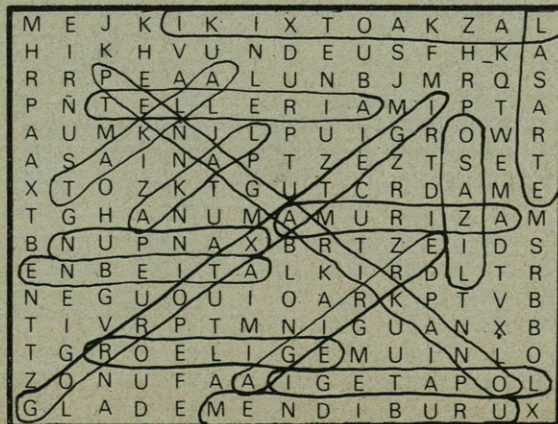
«Partidukideok: Hauteskunde hauetan, botoa emateko orduan, neri eman, eta inondikan ere ez okurritu Txiki Benegasi ematea, hori lapurra, mozkorra, eta jokalaria besterik ez da eta. Eta hau esaterakoan jakinaren gainean ari naiz, berak fuerte jokatu izan duelako nerekin, makina bat al-diz elkarrekin mozkortu izan garelako eta elkarrekin aritu izan garelako lapurretan ere. Horregatik diot bada, ez iezaiozuela berari botorik eman!»

GURUTZEGRAMA:

LUZETARA: 1.— Otzan. 2.— Xut. 3.— Zimel. 4.— Z. Nekezak. Z. 5.— utaniZ. Para. 6.— Zerba. Likak. 7.— Eria. Bekatu. 8.— N. Ziripot. A. 9.— Taloa. 10.— Loa. 11.— Niake.

GOITIK BEHERA: 1.— Zuzen. 2.— Ter. 3.— nariZ. 4.— O. Zenbait. N. 5.— Txikia. raII. 6.— Zumez, Biloa. 7.— Atez. Lepoak. 8.— N. Lapikoa. E. 9.— kakaT. 10.— raT. 11.— Zakua.

BERTSOLARI ZOPA:

1984GARREN URTE HONI

Euskadi Irratian astez aste bertsoen inguruko txapelketa bat izaten da. Programaren izena DEBALDEKO FESTA da, eta bi alderdi ditu: bata teorikoa eta bestea praktikoa, hau da, bertso jarriena. Hemen doazen bertso hauek lehengo asteko irabazlearenak dira.

Aia, 1984ko otsailaren 3an.

Pello ESNAL

1.
«Badator mila bederatzirehun
eta larogeita laua»,
aurrez esaten hasi zitzaigun
luzatzen ari zen gaua.
Urte zaharrak ez digu hautsi
bere aurrekoen araua,
berriarekin bukatuko da
azken aldiko baraua.

2.
Azken urteak ez dira izan
gozoak eta eztiak,
arrasto beltzak utzita joan
zaizkigu ia guztiak.
Ametsez amets ikusi ditut
zenbaiten begi bustiak:
egun hoberik ekarriko du
urte berriko eguzkiak.

3.
Udazkenetan gure zuhaitzek
beren hostoak galtzean,
bihotz gaztea oihuka hasten da
gauaren ilun beltzean:
Malko gehiago ez da kabitzen
Euskal Herriko eltzean,
gauzak bestela izango dira
urte berria heltzean.

4.
Noizbait heldu zen gure mendeko
larogeita laugarrena,
ziztu bizian aurrera goaz
bere asteetan barrena.
Gertatu dena ikusietan
kezkatan daukat barrena:
berri hau ere ez ote dugun
besteak bezain herrena.

5.
Itxaropenak gazte bihurtzen
zaizkigu urteberritan,
bake-asmoak, berriz, bizkortzen
munduko zenbait herritan.
Baina segidan ditugu denak
gerra-aurreko erritan.
Gure usteak ustel samarrak
gertatzen dira sarritan.

6.
Negarrez doaz aste guztiak,
nola bata hala bestea,
ia erabat zapuztu zaigu
hasierako ustea.
Ez da erraza gertatzen gero
hemen goiari eustea,
geu gaudeneko tunel luzean
irteera ikustea.

7.
Hau ere laster joango zaigu
aurreko denak bezala,
zimurragoa utzi ondoren
gure kopetako azala.
Gauza bakarra eskatzen dizut,
urte gazte zerbitzala:
zure amaierak sansilbestretan
zutik harrapa gaitzala.

8.
Gure egunak luzatu nahirik
ari gara otoitzean,
a zer dardara urtezahar-gaua
etortzen den bakoitzean!
Halako batez, nire bizitzak
azken arratsa jotzean,
euskal taupada entzun nahi nuke
herriaren bihotzean.

asteburu honetan bada zereginik

Ekologisten V. Topaketak Hondarribian

Larunbata eta igandez ospatuko dira Hondarribian, Eusko Jaurlaritzak duen albergean, Euskal Herriko Ekologisten Bostgarren Topaketak. Topaketa hauek Donostiako Ekologisten Asanbladak eratu ditu. Ekologistek, beraz, badute non pasa asteburua; eguneko aztergaia badago, edozein sujerent-

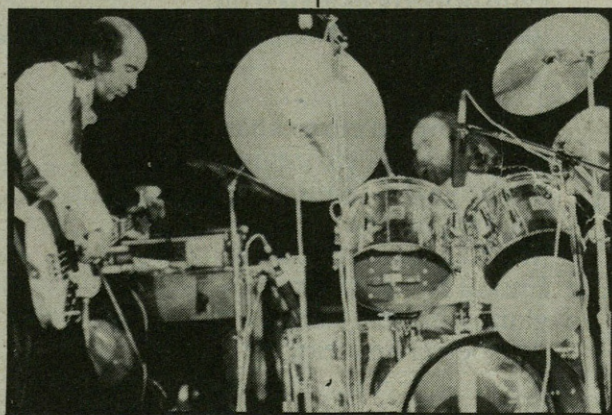
zitarra irekia jakinarazi dигutenez. Larunbatean arratsaldeko lauretan emango zaie hasiera Topaketa hauei. Egonaldia, larunbateko afaria, eta igandeko gosari-bazkariak ordaintzeko mila pezeta eramanez gero, listo!. Koltxoi eta mantak badaudenez, lo-zakua besterik ez duzue behar.

Igandean futbola Bilbon eta Gasteizen

Realari eta Osasunari kanpoan jokatzeari tokatzen bazaie, Osasuna eta Bilboko Athletikek etxeko txanda daukate. San Mamesen lehen dibisioko azkeneko puntan dabilen Mallorcaren aurkako partidua jokatu beharko du Athletikek arratsaldeko 4.30tan hasita. Ez dirudi bilbotarrek zailtasun haundirik izan dezaketarik partidua irabazteko, aitzitik partidu polita eskekin dezakete San Mameseko lehoiek. Alavesek berriz partidu garrantzitsua

igandez ere Mendizorrotxa futbol-zelaian Endesaren kontra jokatu behar duena. Arratsaldeko bostetan hasiko den partidu hori erabakikorra izan daiteke gero eta hobeki dabilen Alavesentzat Bigarren B mailatik ateratzeko, igandetik igandera liderragandik hurbilago bait dabilkigu Gasteizko taldea. Ea ratxa on hau aprobetxatu eta bai Mendizorrotxa eta bai San Mamesera hurbiltzen zaretan zaletuak pozik ateratzen zaretan futbol partidu bikaina ikusita.

dantzaldia

“Koxka” eta “Jotakie” Donibane Garazin.— Asteburu honetan dantzaldi dexente dago Ifarraldean, oraingo honetan Donibane Garazin izango da martxa. Martxa Gipuzkoako bi taldek jarriko dute rockeroak dantzaz jarri nahian. Elgoibarrereko «Koxka», garai bateko rock taldea berriro eki-

nean, alde batetik, eta bestalde, «Jotakie» azkoitiarrak. Talde gazte hau orain urte eta piko eratu zen Gipuzkoa Star horretan eza gutzera eman zen eta «Koxka»koekin batera Donibane Garazira hurbiltzen direnak saltoka ipiniko dituztela gauza ziurra da. Jaialdia gaueko 11etan hasteko programaturik dago.

festaldia

Urruñan kantaldia eta Hazparden ihauteriak.

— Kantaldi bat Urruñan denen gustorako. Larunbatez ospatuko da, hau da, nesken egunez, eta gaueko 9tan. Kantaldian parte hartuko dutenak aspaldiko ezagunak ditugu:

Martikorena, Hegoak taldea eta Guk taldea. Animaziorik ez da faltako.

Hazparden berriz, eta asteburua aprobetxatu nahi baduzu bidebatez, ihauteriak izango dituzu igandean. Goizetik hasi eta ale!, iufaka egun guztian.

Maxkarada Sohütan igandean

Barkoxtarren maxkaradak bere itzuliari jarraiera emanez Sohütara (Cheraute frantzesez) ailegatzten da igande honetan, hilak 26. Igande honetan, beraz, maxkarada ikusteko aukera izan nahi duenak Maule inguruan dagoen herri honetara joan behar-

ko du. Aurtengo maxkarada ikusteko aukera frango izan da dagoeneko eta igande honetan beste bat eskeintzen zaie hura ikusiz paraje horiek bisitatu nahi dituztenei. Beti bezala, ez da plan txarra izango Sohütara hurbiltzea maxkarada bizi bizian ezagutzera.

kantaldia

Lluis Llachen bi kantaldi Euskal Herrian.

— Joan den astean ere, bazpare, jakinarazten genizun Lluis Llach entzutengo aukera aparta izango genuela; hain zuzen Aiherran, Baxenafarroan hilaren 24ean ostiralez. Llach entzuteko aukerak gehiegitxo ez badira, horra hor bestea: Iruñean izaño da katalandar kantaria larunbatez Gaiarre antzokian. Nafartarrak zorionez dabiltza kalidadezko kantaldia entzuteko aukera horrekin, eta baita ere asteburua aprobetxatuz bertara hurbiltzen den edonor.

pilota

Promesetako Txapelketa, azkeneko partidutan.

— Azkeneko tantuak jokatzea besterik ez zaio falta Promesetako Txapelketari. Egia esan, aste honetan bertan jokatzen dira txapelketa horretako bi finalak. Lehen, Bergaran izango da larunbat arratsaldean 4,30tan hasita eta Etxenagusia eta Iturza izango dira elkarren kontra jokatuko dutenak. Beste finala, berriz, Haron jokatuko da eta Gorostidi eta Muntion izango ditugu ea nor bereganatzen duen goiko kategoriara igo eta bertako txapelketa jokatze-ko aukera.

Leniz Bailarako V. Bertsolari Txapelketa

Loidi tartean, oso saio bikaina egin omen zuen), zaharren aldetik 3 besterik pasa ez diren bitartean. Giro ederra izango da Apotzaga aldean.

Larunbatean, eta arratseko 8tan afari eder batekin hasiera emanda, Leniz Bailarako V. Bertsolari Txapelketari ekingo zaio Apotzagan (Aretxabaletako auzoa). Afari-ondo horretan Txapelketako finala jokatuko da hain zuzen ere, finalera 8 bertsolari ailegatu direlarik partehartzaile guztien artean. 8 hauek erabakitzeko azken bi ostiral hauetan egin dira eliminatoriak, eta guk jakin dugunez, iaz 3 bertsolari gazte eta 5 heldu izan baziren finalera iritsitakoak, aurtengoan aldarte hobeagoarekin dabiltza gazteak, hauetako 5 klasi-fikatu baitira (Arantzazu

Presiobideak bilakatzeko garaia

Josu LANDA

Arroken inguruko olatuetan dagoen untiaren modura, euskararentzat geldirik egotea hondoak jotzea dela esatea ez da hitz joku merke soil bat. Egia borobil bezain dramatiko baten adierazpena da, eta (tamalez) azken urteotan horrelako zer bait gertatzen ari delakoan nago.

Euskara kontutangeldirik egotea zeri deitzen diodan norbaitek jakin nahi badu, inguruari begiradaxo bat bota diezaion eskatuko nioke. Bizi garen garai hauetan, euskara ikasteko bide ugariagoak badaude ere, ez dut uste esan daitekeenik duela bospasei urte baino azkarrago goazenik helduen euskalduntzean eta are gutxiago alfabetatzean.

Gaur egun, inork ez du effortxu handirik egin beharko euskararen aldeko jarreraren dagoela adierazteko; aski izango du hitzezko apoio hutsal eta testimonial bati eustea jendearen aurrean ongi gelditzeko. Aurpegia zuritzeko ez da dagoeneko jabo askorik gastatu behar.

Garai hauetan, euskarak fisika erakusteko balio ez duenik esango duen inor egongo ez bada ere, egia da ere edonork esan dezakeela euskara ikasteak ez duela ezertarako balio eta inork ez diola muturrekorik joko. Areago, norbaitek zaplastekorik (edo intsultorik) luzatuz gero, euskaltzale biszeral horixe faszistatzat joko dute inguruko guztiek (abertzale sutsuenak barne). Sasierrespeto eta sasitolerantziaren legeek goitik behera kutsatu digute ingurua. Ez bait da kasualitatea martxoaren 3 hartan Gasteizko langileak hil zituen ministro frankistak gaur egun biziaren alde eta demokraziaren defentsan etengabe aritzea bere seguritateaz kezka ttipiena ere euki gaberik.

Gaurko egunean, dakitenek ere ez dute beharrik sentitzen euskaraz mintzatzeko. Euskara jakinda orduarte erabili gabe eta demokraziarekin batera hizkuntza horren musikaldidea deskubritu zutenen lilura umetiarra izango da, agian, azken urteotan euskararen aldeko jarreraren eman den aldaketa bakarra. Gainerakoan, atzerakada itsua: kantariak ongi aski ikasi dute dirua ematen dien bitartean besterik ez dutela euskaraz kantatuko, eta zenbait intelektualek ere ederki asko ikasi dute erderaz askoz probetxu handiagoa atera diezaioketela euskaraz irabazitako izenari, edota etxe komertzial batek ez duela zergatik publizitatea bi hizkuntzatan egin behar jator itxura emateko.

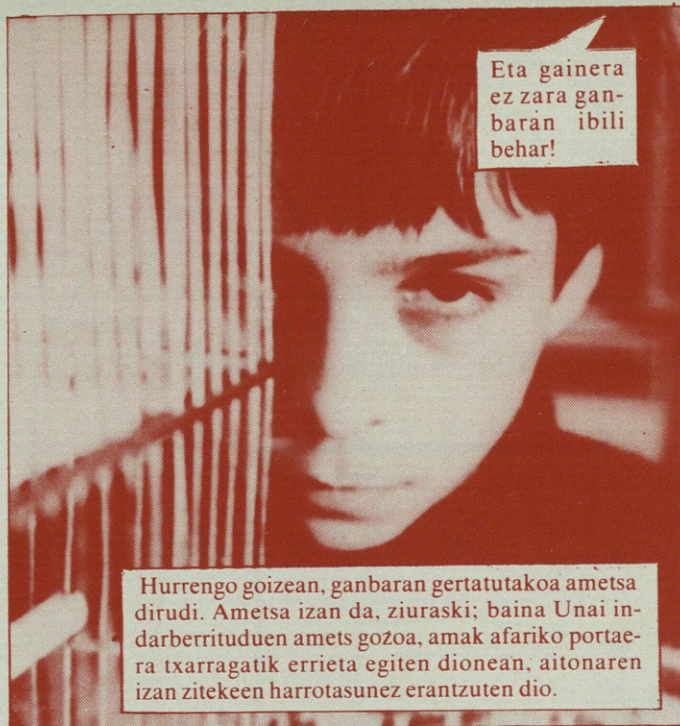
Izan ere, desdramatizazioaren profetak ez dira alperrik aritu urteotan. Dagoeneko jendeak ez du bere burua derrigortua ikusten euska-
ra ikastearren esfortxurik egitera. Ho-

nez gero irakasle batek edo funtzionario batek bere postua bizitza guztirako ziurtaturik ikus dezake nahiz eta euskara ikasteko asmo txikiena ere ez euki. Iadanik komunikabideek ez dute zergatik euskarari txokorik eskaini behar, nahi ez badute.

Gogo onez eta inor bortxatu gabe norberak noraino eman lezakeen, jende gehientsuenak erakutsi du ordu honetarako. Dislexiarekin ala dislexiarik gabe, baina eskoletako haurrek ez dute euskaraz ikasten eta badakitenetarik ia inork ere ez du erabiltzen. Helduek haurrengan ahanzi zuten erantzukizuna eta esperantza; haurren esperantza Telebistarantz (majuskulaz, geurea oraingoz bakarra bait da) zuzendu zen; eta Telebistan gero eta erdera gehiago. Baina... nola nahi duzue ETB euskara hutsez izatea bertako buruen arteko bilera guztiak erdera hutsean egiten badira?

Gure agintariak aspaldi jakin behar zuketeneuskararen garapenerako jendearen borondatea ez dela aski; eta eragingarriak eta presiobideak beharko ditugula euskara dagoen zulotik ateratzeko. Benefizio ekonomikoa eta patxadazko bizimodua dira borrokatu beharreko bi arerio eta horretarako jendeari gauzak egin arazi egin beharko dizkiogu, bere borondatearen kontra bada ere. Garbi dago agintariak ez dutela hori ikusten, bestela daukaten marko legal estuaren mugak aitortuko zituzten eta.

Presiobideak beharrezkoak ditugu, beraz (edota eragingarriak, itxura toleranteago bat eman nahi badiozue). Eta presiobide edo eraginbide horiek gaur egun galtzen ari direnez bultzatu eta sortu egin beharko dira. Ahalik eta disimulo handienarekin, baina presiobideak bilakatzeko garaia heldu da.

Eta gainera ez zara ganbaran ibili behar!

Hurrengo goizean, ganbaran gertatutakoa ametsa dirudi. Ametsa izan da, ziuraski; baina Unai indarbertituduen amets gozoa, amak afariko portara txarragatik errieta egiten dionean, aitonaren izan zitekeen harrotasunez erantzuten dio.

Errezeluz begiratzen dio amari Unaik, haur batenak ez diren pentsamendu ilunak dabilzkiolarik buruan.

Bai, ama, saiatuko naiz... baina orain biziki gorrotatzen dut!

Lasai, Maritxu, nik hezituko dut mutiko hori.

Maritxuk, aurreko gertaerak bizi-bizi, bere ardura azaltzen dio Ladixi. baina honek Maritxu asko pozten duten planak ditu.

Ladix Unairen aita berria izango denez, Maritxuk badaki haurra goxatzea hobe dela, eta bere aita berria izango denaren alde jarri nahi du.

Unai, polita, Ladix maitea maitatzen saiatu behar zara.

Ateko tinbre hotsak eszena konjelatzen du. Maritxu atea zabaltzera doan unea aprobetxatuz Unaik aldegiten du. Izan ere, bere etsaia dator: Ladix Gurutz, irrifar gozoei bat ezpainetan...

Ganbara parte horretan zer gordetzen duen jakin behar dugu.

Arrazoi duzu.

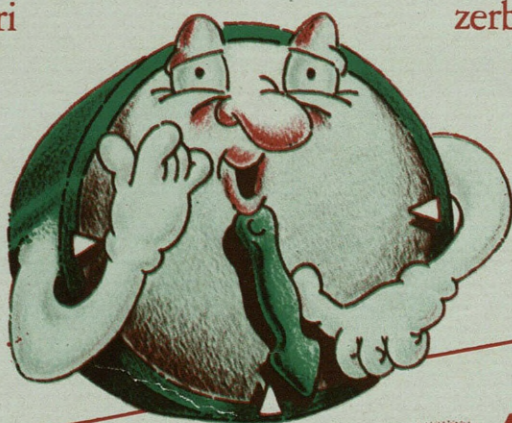
Eta planei hasera emanez ganbara da lehen giltzarria.

30 segunduren buruan zeure eragiketak eginik daude.

"Tarjeta 24 CAP" txartelaz
güre Kutzazain Automatikoak
erabiliaz dirua atera, dirua sar,
talo edo txeke, zure
kontuaren laburpena
eska, talonari berri
bat eska eta hori
dena
herrenkan
jarrita itxoin
beharrik gabe,

denbora asko aurreztuz.
30 segunduz behetik, eta batere
konplikaziorik gabe, Gure
Kutzazain Automatikoak
egunaren 24 ordutan
zerbitzeko

baitauzkazu, nola
funtzionatzen
duen pausoz
pauso azaltzen
dizute.

Kutzazain Automatikoa

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA